

Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën

Jaarverslag
2009 - 2010

Algemeen Rijksarchief en
Rijksarchief in de Provinciën

JAARVERSLAG
2009 - 2010

Brussel
2011

INHOUDSTAFEL

// WOORD VOORAF.....	5
// BESTUUR EN ORGANISATIE	7
// ORGANOGRAM	9
// STEEDS EEN RIJKSARCHIEF IN DE BUURT	10

I. PRESTATIES EN RESULTATEN IN 2009 - 2010

// KENCIJFERS	12
// PARTNER VAN ARCHIEFVORMERS.....	13
Een aangepast wettelijk kader	13
Toezicht op het archiefbeheer van overheidsdiensten.....	13
Advies en opleiding	14
Verwerving en selectie van archieven.....	14
In contact met onze 'klanten'.....	15
Toezicht en advies in cijfers.....	16
// DE GROOTSTE ARCHIEFBEWAAINSTELLING IN BELGIË	17
Het Rijksarchief bewaart 254 strekkende kilometer archief.....	17
Nieuwe archieven	17
Overdrachten tussen Rijksarchieven onderling.....	23
Vernietigingen en overdrachten aan derden	24
Tijdelijke overbrengingen naar andere Rijksarchieven.....	24
Conservering en restauratie.....	24
Andere informatiedragers	27
// TEN DIENSTE VAN HET PUBLIEK	28
Archieven toegankelijk maken	28
Ontsluitingsprojecten	28
Onderzoekers wegwijs maken: archiefgidsen en zoekwijzers	30
Leeszalen in heel het land	31
Onze lezers	32
Kwaliteitshandvest en publieksonderzoek.....	34
Voor een breder publiek: rondleidingen en tentoonstellingen.....	34
Initiatieven voor genealogen	40
Initiatieven voor archiefvormers	40
De Rijksarchieven in de media	41
Science Connection	43
Onze website en onze Nieuwsbrief.....	44
// KENNISCENTRUM VOOR GESCHIEDENIS EN ARCHIEFBEHEER.....	47
Onderzoeksprojecten.....	47
Nieuwe onderzoeksprojecten 2009-2010.....	48
Archivarissen en doctoraten.....	48
Projecten afgerond in 2009-2010	49
Wetenschappelijke colloquia, studiedagen en workshops.....	50
Deelname van archivarissen aan wetenschappelijke bijeenkomsten.....	53
Begeleiding van stageprojecten	53
Beheren van archieven – inhoudelijke aspecten	54

Beheren van archieven – materiële aspecten.....	55
Het internationaal forum	55
// ARCHIEVEN IN EEN DIGITALE WERELD	59
Digitalisering in het Rijksarchief	59
De digitale leeszaal.....	60
Invoer in ABS-Archeion en de retroconversie van toegangen	60
Digitaliseringsprojecten 2009 - 2010.....	61
De nieuwsbrief 'Digitale parochieregisters' ontsluit verborgen verhalen	63
Demogen en Demogen Visu: Rijksarchief wint e-Gov Award 2009.....	63
Vernieuwingsprojecten hardware en software.....	64
Samenwerking	64

II. MIDDELEN

// GEBOUWEN, FACILITY EN PREVENTIE.....	66
Gebouwen in het Brussels Gewest	66
Gebouwen in Vlaanderen	66
Gebouwen in Wallonië en in de Duitstalige Gemeenschap.....	67
Facility en veiligheid	68
Welzijn op het werk.....	68
Transport en verhuisoperaties	69
// PERSONEEL	71
Evolutie van het personeelsbestand in 2009 en 2010	71
Implementatie van het statuut van het wetenschappelijk personeel.....	75
Ontwikkelcirkels	75
Telewerkexperiment	76
Gecertificeerde opleidingen	76
Overige opleidingen en vormingsactiviteiten	76
Ziekteverzuim	77
Medewerkers tewerkgesteld in alternatieve statuten.....	78
Jobstudenten 2009 - 2010	78
Vrijwillige medewerkers 2009 - 2010.....	79
Personeelsfeest.....	80
Teambuilding	80

III. BUDGETTAIRE VERANTWOORDING

// INKOMSTEN EN UITGAVEN	82
// EPILOOG: EEN EIGENTIJDSE TOEKOMST VOOR ONS VERLEDEN	90

BIJLAGE

// PUBLICATIES IN 2009	94
// PUBLICATIES IN 2010	101

De afgelopen werkjaren 2009-2010 waren bewogen en intens. De publicatie van de nieuwe Archiefwet in het *Belgisch Staatsblad* op 19 mei 2009 en de publicatie op 15 december 2009 van een Koninklijk Besluit tot vaststelling van de opdrachten van het Rijksarchief, betekenden twee mijlpalen in de geschiedenis van de instelling. Het jaar 2010 stond in het teken van de voorbereiding van de uitvoering en implementatie van dit nieuw wetgevend en reglementair kader. Op organisatorisch vlak kan de definitieve opheffing van het Rijksarchief te Ronse en de plechtige inhuldiging van de nieuwe Rijksarchieven te Louvain-la-Neuve en te Doornik worden vermeld. In 2009-2010 zette de verjonging van het personeelsbestand zich verder door, met 17 aanwervingen in 2009, 39 in 2010.

Het personeelsbestand steeg evenwel minder sterk dan vorige jaren. De instelling telde eind 2009 285 (240,45 VTE) en eind 2010 295 (249,28 VTE) medewerkers. Veel tijd en aandacht ging uit naar de invoering van het statuut van het wetenschappelijk personeel (eerste evaluatiecyclus van de statutaire wetenschappelijke personeelsleden) en van de zgn. ontwikkelcirkels (administratief personeel).

In verband met de modernisering van de infrastructuur kunnen vooral de investeringen in de ICT-infrastructuur (ingebruikname van een nieuw digitaliseringslabo en van het elektronisch depot *Digistore*), de inrichting van het Rijksarchief te Doornik en de ingebruikname van geklimatiseerde archiefruimten in het Algemeen Rijksarchief 2 (site Haseldonckx) worden vermeld. Verder vielen enkele hoogtepunten te noteren inzake communicatie en 'zichtbaarheid', zoals de lancering van de website www.archief-democratie.be op 25 november 2009 in de Senaat, het aanbieden van een digitale toegang tot de notulen van de Ministerraad met full text zoekmogelijkheid (kanselarij, 19 oktober 2010) en de tentoonstelling *Europe in Brussels* in de inkomhal van het Algemeen Rijksarchief en de bijhorende uitgave van een meertalig geïllustreerd boek (juni 2010). Ook tentoonstellingen en genealogische contactdagen in diverse Rijksarchieven in de provincies lokten veel positieve reacties uit van bezoekers. Verschillende Rijksarchieven konden eens te meer rekenen op een meer dan gewone belangstelling vanwege de media, zowel van de geschreven pers als van de audiovisuele media. Eind 2009 telde de instelling 6.151 trouwe abonnees op de elektronische nieuwsbrief; eind 2010 was dit aantal gestegen tot 7.257.

De archiefbestanden groeiden de afgelopen twee jaar aan met ruim 18 strekkende kilometer; de collectie van gedigitaliseerde documenten steeg met ca. 7,2 miljoen beelden, voornamelijk beeldmateriaal met betrekking tot genealogische bronnen. In verband met de ontsluiting van archieven werden nieuwe records gebroken. Het aantal toegangen dat via de online databank 'Zoeken in archieven' geraadpleegd kan worden, steeg van 17.522 eind 2008 tot 20.311 eind 2010. Het aantal archiefbeschrijvingen steeg in dezelfde periode veel minder sterk: van 6,3 miljoen naar 7 miljoen beschrijvingen. In verband met het aantal bezoeken van de website kon eveneens een spectaculaire toename worden vastgesteld: 321.632 bezoeken in 2009, 435.427 in 2010. Het aantal geconsulteerde pagina's steeg maar liefst met 213 % sinds 2008, van 7,4 miljoen naar 23,4 miljoen pagina's. De internauten vinden dus stilaan de weg naar www.arch.be. Het verbreden van het publieksbereik en de sterke toename van het informatieaanbod langs digitale weg hadden ook 'nadelen' en zijn wellicht de oorzaak van de terugloop van het aantal werkbezoeken in de leesalen, een tendens die overigens ook door andere archiefdiensten wordt vastgesteld. Daar waar de rijksarchieven in 2008 nog 72.171 werkbezoeken mochten noteren, liep dit aantal terug naar 65.002 in 2009 en 62.561 vorig jaar.

Via tal van initiatieven onderstreepte de instelling tijdens de jaren 2009-2010 het belang van de valorisatie van het wetenschappelijk werk van archivarissen en de rol van de instelling als kenniscentrum. Twee voorbeelden slechts: de organisatie van druk bijgewoonde studiedagen zoals deze over de *'Individuele dossiers van de Vreemdelingenpolitie'* en *'In de nasleep van W.O. II. Tussen vergeten, vergoeden, heropbouw en repressie'* en de realisatie van 186 publicaties.

Het Rijksarchief ging actief op zoek naar diverse vormen van samenwerking. Het Cartesiusproject, een samenwerkingsverband met andere wetenschappelijke instellingen dat het online aanbieden van historisch-geografisch materiaal beoogt, krijgt vaste vorm. Het project *'Onderzoeksgids van de archieven*

van Congo, Rwanda en Burundi, dat samen met KMMA (Tervuren) wordt gerealiseerd en dat eind 2010 al leidde tot het gezamenlijk internationaal colloquium *'Archief Afrika Europa. Noden? Samenwerking? Toekomst?*, wordt verdergezet. Bepaald succesvol was de samenwerking tussen het Opleidingscentrum van de Federale overheid (OFO) en het Rijksarchief, met het oog op de opleiding van ambtenaren belast met archiefbeheer, en tussen het Rijksarchief te Aarlen, het bestuur van de provincie Luxemburg en de gemeenten van die provincie in verband met de selectie en de overbrenging van archieven van lokale besturen. Op Europees vlak engageert het Rijksarchief zich in het Europees Archiefportaal APEnet, een project dat aandacht besteedt aan de ontwikkeling van standaarden en aan de uitbouw van een Europese *portal* voor archiefdiensten.

Eerlijkheidshalve moeten we toegeven dat in een aantal dossiers het Rijksarchief minder succesvol is geweest of minder snel vooruitgang heeft geboekt dan gehoopt. De vernieuwing van de infrastructuur in het Algemeen Rijksarchief en in het Algemeen Rijksarchief 2 (Haseldonckx-site), alsook de voorlopige oplevering van de depotruimten in Leuven verliepen minder snel dan verwacht. Met de bouw van het nieuwe Rijksarchief te Brugge kon pas in juni 2010 worden gestart. Voor de nieuwbouwprojecten te Namen en Gent konden de bouwpromotoren niet aangesteld worden. Door het aanslepen van deze dossiers werd de werking van deze twee laatste Rijksarchieven aanzienlijk gehypothekeerd. Voor de voorbereiding en begeleiding van diverse dossiers inzake facility en veiligheid was het wachten tot april 2010, toen een nieuwe facility manager kon worden aangeworven.

Deze enkele bedenkingen of minpunten kunnen ons geenszins ontmoedigen. Alle medewerkers hebben kunnen ervaren dat de instelling op diverse terreinen stappen vooruit zet, en meer bepaald in verband met de publieke dienstverlening, die per slot van rekening de hoofdopdracht is van het Rijksarchief. De succesfactoren zijn hier zonder enige twijfel: het HR-beleid, de bereidheid van medewerkers om resultaatgericht en in teamverband te werken, de goede coaching van het lijnmanagement – elke dag opnieuw – en de open bedrijfscultuur.

Karel Velle

Algemeen Rijksarchivaris

De bevoegdheid tot regeling en bestuur van het Rijksarchief berust bij de Algemeen Directeur, die uiteraard wordt bijgestaan door een reeks van advies- en beslissingsorganen die hem helpen bij het uitvoeren van het strategisch en operationeel plan. Sinds verschillende jaren wordt de organisatie aangestuurd door de **staf**, die eenmaal per maand samenkomt en is samengesteld uit vier personen: de Algemeen Directeur en de departementshoofden. Afhankelijk van de agenda worden de dossierbeheerders uitgenodigd (HR, ICT, boekhouding, communicatie, enz.). De staf is op de eerste plaats een orgaan waar informatie en ervaringen worden uitgewisseld, ideeën in concrete plannen worden omgezet en taakafspraken worden gemaakt. In de schoot van de staf worden ook alle strategische beslissingen genomen. De staf valideert het personeelsplan en de ontwerpen van interne circulaire en richtlijnen, beoordeelt de periodieke verslagen van het wetenschappelijk personeel en neemt beslissingen in verband met gebouwen en infrastructuur, contracten en investeringen, vormingsinitiatieven, publicaties, collectiebeleid (verwerving, behoud, digitalisering), marketing en communicatie en publieke dienstverlening. Men kan stellen dat de staf de ondernemingsraad is, de cockpit van waaruit het Rijksarchief op koers wordt gehouden.

De **Jury**, het orgaan belast met het verstrekken van advies inzake de aanwerving, benoeming en bevordering van statutair wetenschappelijk personeel, kwam in 2009 vijf maal en in 2010 zeven maal bijeen. Daarnaast, in het kader van de uitvoering van het K.B. van 25 februari 2008 (statuut), is de Jury met een aantal andere taken belast.

Een tweede advies- en beslissingsorgaan is de **Beheerscommissie**, die toeziet op het goede beheer van de instelling en minimaal vier maal per jaar samenkomt.

De Beheerscommissie volgt het financiële en materiële beheer van de instelling, gerapporteerd door de Algemeen Directeur en is belast met het vastleggen van het driejarig kaderprogramma van de activiteiten van de instelling, het afsluiten van de rekeningen, het goedkeuren van de (aangepaste en initiële) begrotingen en houdt toezicht op de aankopen boven 5.500 €, de overheidsopdrachten en de aanwerving van personeel op eigen middelen door de instelling. Daarnaast volgt de Beheerscommissie de infrastructuur- en de onderhoudswerken, de veiligheidsmaatregelen m.b.t. personeel, publiek en goederen, evenals de aankoop van artistieke en historische collectiestukken op.

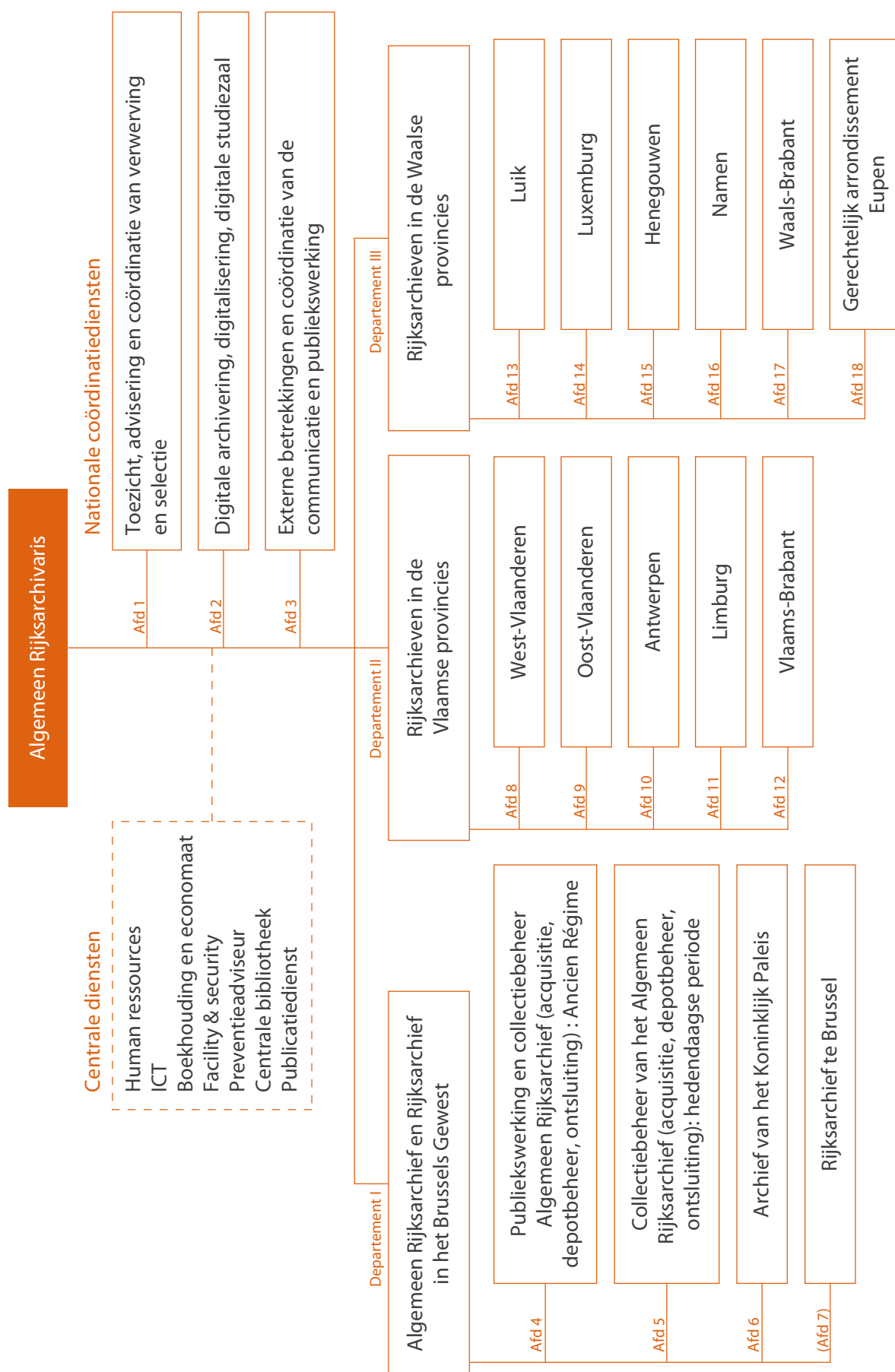
Een derde orgaan dat de directie van het Rijksarchief bijstaat is de **Wetenschappelijke Raad**. Tot de recurrente taken van de Raad behoren: het beoordelen en rangschikken van de voorstellen van wetenschappelijke onderzoeksprojecten (meerjarige projecten, doctoraten, projecten voor de aanwerving van de zgn. 'toegevoegde onderzoekers') en van voorstellen voor subsidies voor investeringen in wetenschappelijke infrastructuur te financieren door de Nationale Loterij, evenals het verstrekken van advies inzake strategische dossiers zoals de modernisering en herziening van de Archiefwet, het leeszaalreglement, de herziening van het statuut van de wetenschappelijke instellingen en hun beheersorganen en de algemene organisatie van de instelling voor zover die een impact hebben op het wetenschappelijk onderzoek binnen de instelling. Op de agenda komen regelmatig onderwerpen die verband houden met de samenwerking met de universiteiten (departementen geschiedenis) en andere wetenschappelijke instellingen. Het huishoudelijk reglement van de Raad werd op 20 februari 2009 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

In 2009 kwam de Raad acht maal samen (één schriftelijke procedure inbegrepen), in 2010 vier maal met inbegrip van twee elektronische vergaderingen. Tijdens de afgelopen twee jaar boog de Raad zich verschillende malen over de archiefwetgeving. De Raad verstreekte advies in verband met verschillende voorontwerpen van besluiten tot uitvoering van de Archiefwet en besprak het voorontwerp van de ordonnantie betreffende de archieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het voorontwerp van decreet betreffende de bestuurlijk-administratieve archiefwerking (Vlaamse overheid). Verder keurde de Raad het ontwerp van strategisch plan 2009-2011 goed, alsook een voorontwerp van K.B. tot vaststelling van de opdrachten van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchieven in de Provincies (K.B. van 3 december 2009). Hij verstreekte verschillende adviezen in verband met de structuur van de instelling (nieuw organogram, opheffing van het Rijksarchief te Ronse, enz.) en in verband met de erkenning van drie

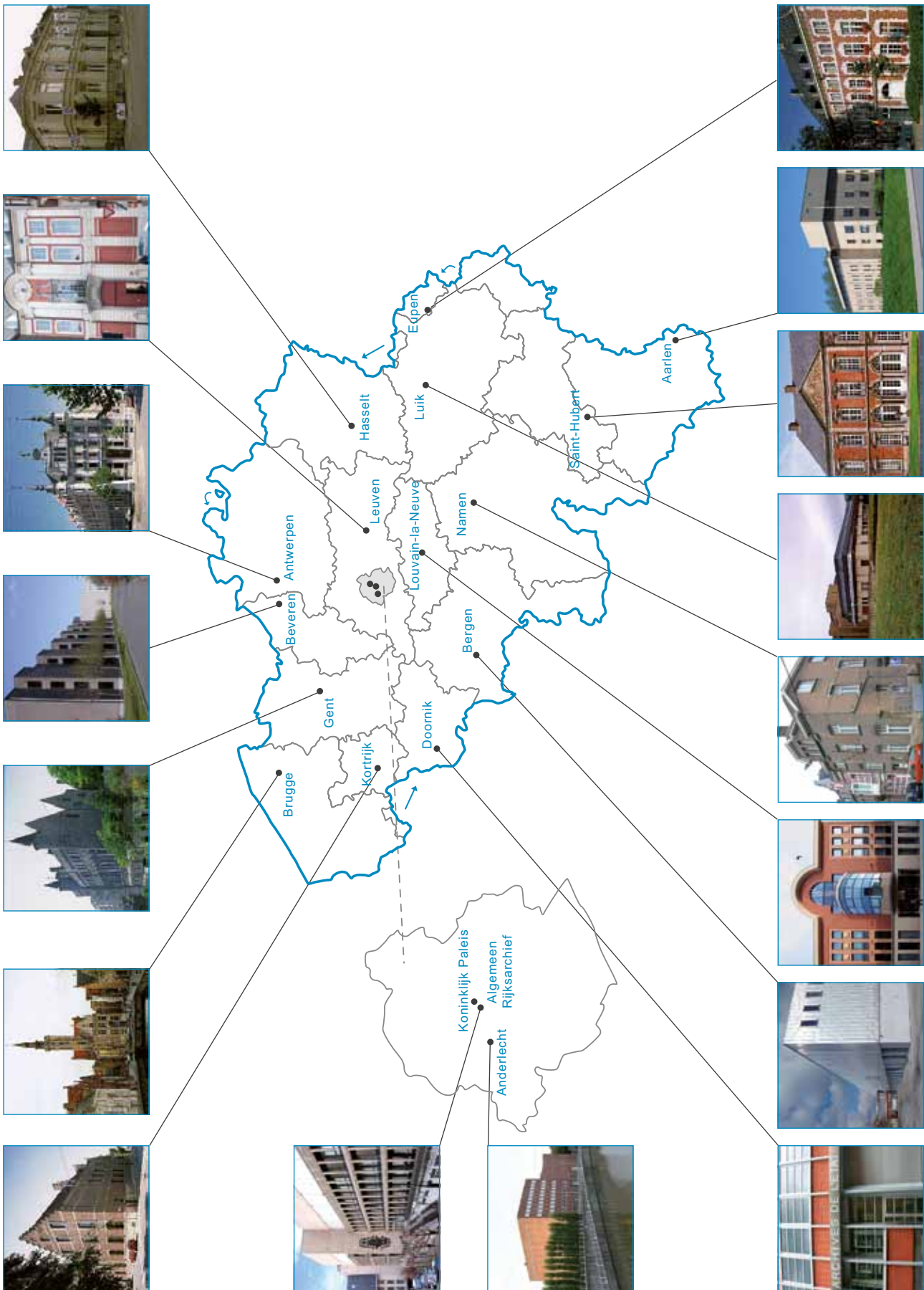

vzw's waarmee de instelling een samenwerkingsakkoord heeft (uitvoering van het K.B. 13 maart 2008). Vermelden we tot slot dat de Raad zich boog over voorstellen tot wijziging van bepaalde wetgevende en reglementaire teksten die deel uitmaken van de archiefwetgeving in ruime zin, bv. over de wijziging van de regels inzake raadpleging van de documenten van de burgerlijke stand, de regels in verband met de raadpleging van het bevolkingsregister en vreemdelingenregister, e.d.

Tot slot werkt het Rijksarchief ook nauw samen met de vertegenwoordigers van de vakorganisaties. In het **Basisoverlegcomité** (BOC), dat in 2009-2010 acht maal bijeenkwam, worden de dossiers in verband met welzijn op het werk en veiligheid (o.m. de goedkeuring van het jaaractieplan voor welzijn op het werk) behandeld, evenals alle aangelegenheden die betrekking hebben op het statuut en de loopbaan van het personeel, zoals de toepassing van het huishoudelijk reglement, de loopbaanontwikkeling, de evaluatiecyclus, de ontwikkelcirkels, de uitvoering van het personeelsplan, de tewerkstelling van jobstudenten, enz.

STEEDS EEN RIJKSARCHIEF IN DE BUURT

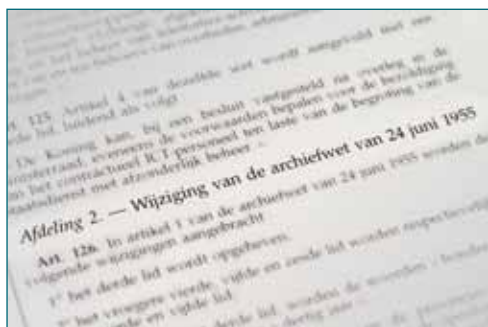

I.
PRESTATIES EN RESULTATEN
IN 2009 - 2010

Kencijfers: Enkele belangrijke cijfers en evoluties op een rijtje

		2008	2010
Personeel	Personeelsleden	284	295
	Voltijdse equivalenten	239,4	249,3
Beheerd archief	in strekkende meter	235.882,29	254.281
Aanwinsten	in strekkende meter	8.767,70	11.273
Publicaties		129 (18.238 blz.)	94 (12.229 blz.)
Aantal lezerskaarten		6.302	6.333
Werkbezoeken		72.171	62.561
Archief ontsloten via ABS-Archeion	Archiefblokken	20.595	21.563
	Archiefbestanddelen	6.366.375	7.057.643
	Toegangen	17.522	20.311
	Archiefvormers	26.410	30.403
Website	Unieke bezoekers	170.155	267.043
	Bezoeken	267.459	435.427
	Pagina's	7.490.108	23.480.709

EEN AANGEPAST WETTELIJK KADER

Wijziging van de Archiefwet in 2009

In mei 2009 werd de archiefwet van 24 juni 1955 gewijzigd. De gewijzigde wet verplicht de overheidsdiensten om voortaan documenten ouder dan 30 jaar in goede, geordende en toegankelijke staat – d.w.z. dat ze gemakkelijk identificeerbaar moeten zijn – over te brengen naar het Rijksarchief. De wet bepaalt dat de Algemeen Rijksarchivaris en zijn gemachtigden toezicht mogen uitoefenen op de documenten die door overheidsdiensten worden bewaard en dat administraties geen archieven mogen vernietigen zonder voorafgaande toelating van de Algemeen Rijksarchivaris of zijn gemachtigden.

Twee Koninklijke Besluiten van 18 augustus 2010 (*Belgisch Staatsblad*, 23 september 2010) beschrijven de wijze waarop federale besturen en hoven en rechtbanken hun archief moeten bewaren en overbrengen, evenals de wijze waarop de rijksarchivarissen toezicht uitoefenen op het beheer en de bewaring van overheidsarchief.

Overheidsdiensten moeten een ambtenaar aanduiden die verantwoordelijk is voor het beheer van hun documenten. Ze zijn ook verplicht de documenten te ordenen en te inventariseren, hun inventarissen regelmatig bij te werken en gepaste lokalen en uitrusting te voorzien voor de bewaring van hun archieven, met inbegrip van het digitaal archief.

Een uitgebreid verslag van de activiteiten van het Rijksarchief inzake toezicht en advies wordt afzonderlijk gepubliceerd, in 2009 onder de titel 'Daar voor de ambtenaar', in 2010 als 'Oog voor het publiek'.

TOEZICHT OP HET ARCHIEFBEHEER VAN OVERHEIDSDIENSTEN

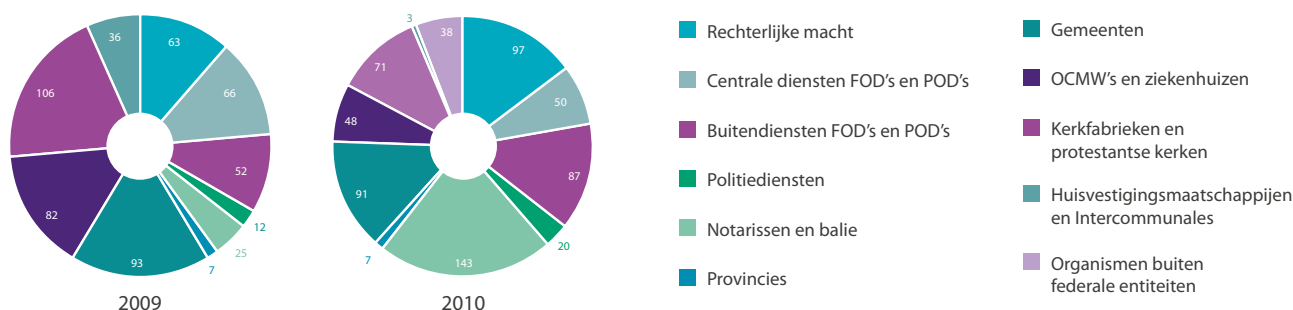
Rijksarchivarissen voeren inspecties en volwaardige archiefaudits uit. Ze maken verslagen op en verstrekken aanbevelingen en advies. Ze stellen selectielijsten op waarin wordt aangegeven welke documenten na het verstrijken van de administratieve bewaartermijn bewaard moeten blijven omwille van hun historische en wetenschappelijke waarde, en welke stukken vernietigd mogen worden van zodra ze geen administratief nut meer hebben.

Dit toezicht op overheidsarchieven is zowel toevertrouwd aan de archivarissen van afdeling 1 'Toezicht, advisering en coördinatie van verwerving en selectie', als aan de archivarissen verbonden aan de Rijksarchieven in de provincies. Afdeling 1 oefent toezicht uit op de centrale diensten van de federale instellingen (FOD's, POD's, openbare instellingen), terwijl het toezicht op de buitendiensten van de federale administraties, op de hoven en rechtbanken en op de lokale en regionale instellingen ressorteert onder de Rijksarchieven in de Provinciën.

In 2009 hebben 51 wetenschappelijke medewerkers van het Rijksarchief 866 bezoeken afgelegd aan overheidsdiensten, dit zowel om advies te verstrekken als om selectielijsten op te maken of inspectie- en auditverslagen op te stellen. Ze hebben in totaal 2753 dagen besteed aan hun toezichtsoopdracht, hetgeen de arbeidstijd van 14 ambtenaren vertegenwoordigt uitgedrukt in voltijdse equivalenten. In 2010 vertegenwoordigden de activiteiten in het kader van toezicht – met inbegrip van de inspectiebezoeken, de redactie van advies en richtlijnen en het organiseren van opleidingen – in totaal 2649 werkdagen en werden 674 bezoeken afgelegd. Ter vergelijking: in 2008 betrof het 776 bezoeken en 1954 werkdagen, wat betekent dat in de voorbije jaren de archivarissen meer tijd hebben besteed aan de voorbereiding en afhandeling van hun contacten met overheidsdiensten, en in de organisatie van vormingsmomenten.

In 2009 werden 542 instellingen bezocht, in 2010 655:

Contacten met overheidsdiensten inzake 'Toezicht'

Naar aanleiding van gerichte inspectiebezoeken werden in 2009 195 verslagen opgesteld en werden eveneens 58 volledige of gedeeltelijke auditrapporten opgemaakt. In 2010 werden 190 syntheserapporten voorbereid en werd voor 4 instellingen een volledige archiefaudit gerealiseerd.

ADVIES EN OPLEIDING

Om de overheidsdiensten beter in te lichten over hun archiveringsverplichtingen werden in 2009 voor federale en lokale instellingen 59 informatiesessies georganiseerd; voor 97 deelnemers werden 3 opleidingscycli georganiseerd met in totaal 33 uur cursus. In 2010 werden naast 58 informatiesessies en andere sensibiliseringsinitiatieven maar liefst 31 opleidingen verzorgd over archiefbeheer. De meest grootscheepse vorming werd georganiseerd voor de federale instellingen onder de vorm van een vierdaagse *blended learning* opleiding.

Om de regels voor een correcte bewaring van archief beter bekend te maken, werd de website van het Rijksarchief uitgebreid met de rubriek 'Advies over archiefbeheer'. Deze is in de eerste plaats bedoeld voor overheidsdiensten, maar ook ondernemingen uit de privésector en privépersonen kunnen baat hebben bij onze raadgevingen! Men vindt er onze adviesbrochures, onze richtlijnen en alle selectielijsten die door de Algemeen Rijksarchivaris werden gevalideerd. Besturen die stukken wensen te vernietigen, kunnen er ook het formulier downloaden om de officiële toelating aan te vragen.

Een van de talrijke adviesbrochures die in 2009-2010 werden gerealiseerd

VERWERVING EN SELECTIE VAN ARCHIEVEN

In 2009 werden 209 toelatingen tot vernietiging verleend aan overheidsdiensten, in 2010 254. In zoverre berekeningen mogelijk zijn, geven deze aan dat resp. ongeveer 9,5 en 10 strekkende kilometer papieren archief kon worden vernietigd.

De archivariissen van het Rijksarchief voltooiden in 2009 47 selectielijsten en 42 richtlijnen en aanbevelingen werden meegedeeld aan de bezochte diensten. Voortbouwend op het elan van de voorbije jaren

werden in 2010 43 selectielijsten opgesteld of voorbereid.

Het volledig overzicht van de gerealiseerde selectielijsten is opgenomen in bijlage bij de Jaarverslagen Toezicht van 2009 en 2010.

Archivarissen van het Rijksarchief hebben in 2009-2010 ook 124 keer verhinderd dat stukken zonder toelating uit het openbaar domein zouden verdwijnen in privébezit: ze hebben ingegrepen wanneer online of in de catalogi van verkoopzalen oude documenten werden aangeboden die eigendom zijn van de gemeenschap. Om respect af te dwingen voor het openbaar bezit en om te beklemtonen dat de onrechtmatig te koop aangeboden archiefdocumenten deel uitmaken van het collectief geheugen, heeft het Rijksarchief een aantal procedures aanhangig gemaakt bij de rechtbank.

— IN CONTACT MET ONZE 'KLANTEN' —

FAF op bezoek
in het Brusselse Justitiepaleis

Zowel in 2009 als in 2010 vergaderde het Federaal Archivarissenforum (FAF), het netwerk van de archiefbeheerders die werkzaam zijn binnen de federale instellingen, driemaal. Tijdens die bijeenkomsten worden zowel kennis en ideeën over archiefbeheer en actuele thema's uitgewisseld, als een bezoek gebracht aan een archiefdienst. Kwamen bijvoorbeeld aan bod: het Centrum voor Historische Documentatie (CHD) van de Krijgsmacht en de dienst voor audiovisuele en multimedia-archieven van Defensie, de Nationale Bank van België en de gloednieuwe infotheek van het Koninklijke Instituut voor het Kunstpatrimonium, gespecialiseerd in de bewaring van fotoarchief.

Sinds 2009 heeft het FAF een eigen webpagina op de website van het Rijksarchief (www.arch.be/FAF). Men vindt er de ledenlijst, de agenda, activiteitenverslagen en bijkomende informatie zoals bijvoorbeeld de inhoud van presentaties.

De website van het Rijksarchief evolueert natuurlijk mee met de behoeften van de gebruikers.

Via www.arch.be/Toezicht kunnen alle overheidsdiensten op de hoogte blijven van nieuwe adviesbrochures, richtlijnen, selectielijsten... Nieuw in 2010 was de rubriek FAQ (frequently asked questions), die wil inspelen op vaak terugkerende vragen. Deze rubriek zal regelmatig worden geactualiseerd en uitgebreid, naargelang de behoefte zich voordoet.

In 2010 organiseerde de afdeling Toezicht ook een tevredenheidsonderzoek onder de federale overheidsdiensten. Het is immers belangrijk dat we weten of onze acties beantwoorden aan de verwachtingen van onze klanten en op welke punten we onze producten kunnen verbeteren.

143 entiteiten werden gecontacteerd, en bijna 70% vulden de enquête in. Uit een analyse van de resultaten blijkt dat het Rijksarchief en zijn taken goed bekend zijn onder de respondenten en dat de appreciatie voor de dienstverlening – zowel ter plaatse, als via schriftelijke en telefonische contacten en via de website – hoog is. De respondenten zijn vragende partij voor een uitbreiding van het aanbod aan adviesbrochures en van het online-aanbod, vooral rond thema's als selectie, ordening en bewaring van documenten en de archivering van elektronische documenten. Verder tonen ze interesse voor een elektronische nieuwsbrief over archiefbeheer en voor de mogelijkheid om korte opleidingen te volgen. Een aandachtspunt: hoewel 2/3 van degenen die over selectielijsten beschikken, daar tevreden over zijn, vinden anderen deze vaak ingewikkeld. De resultaten van de enquête zijn consulteerbaar op onze website.

Het Rijksarchief heeft in 2009 en 2010 deelgenomen aan het salon van de lokale Waalse mandatarissen, dat jaarlijks doorgaat in Marche-en-Famenne. De stand met fotomontages en diverse publicaties werd door talloze nieuwsgierigen bezocht. Archivarissen stonden klaar om in te spelen op de vragen van de

Het Rijksarchief was in 2010 present op zowel de Trefdag voor lokale mandatarissen te Gent als het Salon des mandataires te Marche-en-Famenne

bezoekers. Via dit evenement konden nuttige contacten worden gelegd met regionale en plaatselijke overheden die de weken nadien uitmondten in onder meer bezoeken ter plaatse, overdracht van archieven, enz. Een gelijkaardige actie werd ondernomen naar de Vlaamse plaatselijke overheden toe, naar aanleiding van de *Trefdag* te Gent in 2010.

TOEZICHT EN ADVIES IN CIJFERS

Het werkingsbudget bestemd voor toezicht dekt de verplaatsingskosten van de inspecteurs-archivariissen, de organisatiekosten van studiedagen en van coördinatievergaderingen van werkgroepen, de kosten voor het verspreiden van informatie en voor de aankoop van specifieke uitrusting voor het vervullen van de toezichtopdrachten. Het budget bedroeg in 2009 € 11.390 en in 2010 € 9.954.

Enkele indicatoren geven een helder beeld van de activiteiten en van de resultaten behaald in 2009-2010.

Activiteit	2008	2009	2010
Auditrapporten met betrekking tot het archiefbeheer van een archiefvormer	3	58	4
Inspectierapporten	193	195	190
Archiefselectielijsten opgemaakt door het Rijksarchief	48	47	43
Aan instellingen verleende toelatingen tot vernietiging	130	209	254
Instellingenstudies over overheidsdiensten	45	6	
Richtlijnen of adviezen inzake archiefbeheer	14	42	
Advies- of informatiebrochures	2	8	6
Sensibiliseringsinitiatieven georganiseerd voor archiefvormers (bv. informatiesessies, geleide bezoeken aan het Rijksarchief)	30	59	58
Door het Rijksarchief georganiseerde opleidingen over archiefbeheer voor overheidsdiensten	1	3	31
Tussenkomsten met het oog op de recuperatie van archieven die openbaar verkocht worden (bescherming van het openbaar domein)	8	89	35

DE GROOTSTE ARCHIEFBEWAARINSTELLING IN BELGIË

HET RIJKSARCHIEF BEWAART 254 STREKKENDE KILOMETER ARCHIEF

Archieven vormen de schriftelijke neerslag van handelingen en activiteiten van een organisatie of een persoon. Overeenkomstig de regels van de archiefwetenschap moeten zij worden bijeengehouden per organisatie of persoon die de documenten in kwestie heeft opgemaakt of deze van elders heeft ontvangen. Zo'n geheel van documenten dat van één archiefvormer afkomstig is, heet een archiefbestand of een archief.

Dagelijks worden massa's nieuwe archieven gecreëerd. Nadat deze stukken hun oorspronkelijke functie van bewijsstuk of geheugensteun hebben verloren, worden zij door archiefmedewerkers onderworpen aan een strenge selectie. Slechts een klein deel komt in aanmerking voor blijvende bewaring als bron voor historisch onderzoek. Bij archief denken we spontaan aan geschreven of gedrukte documenten. Maar een archiefstuk kan ook de vorm aannemen van een kaart, een tekening, een foto, een geluidsopname of een computerbestand.

De kern van het archiefbezit van het Rijksarchief wordt gevormd door de overheidsarchieven, meestal ingedeeld in twee periodes: het ancien régime tot 1795 en de periode van 1795 tot nu, de hedendaagse periode. We bewaren zowel archieven van de federale overheid, als archieven van overheidsinstanties op lokaal, provinciaal en gewestelijk niveau.

Ook particuliere archieven kunnen bij ons worden geraadpleegd: archieven van kerkelijke instellingen, zoals abdijen, kloosters, kerken e.d.; archieven van particuliere personen en (adellijke) families; archieven van bedrijven, genootschappen en verenigingen... En niet te vergeten: tal van politici en ministeriële kabinetten hebben hun archief aan het Rijksarchief in bewaring gegeven.

Diverse verzamelingen, waaronder de verzameling 'Kaarten en plattegronden', de plakaten en ordonnanties van het ancien régime, doodsbrieven, enz. vormen een mooie aanvulling op de eigenlijke archiefbestanden.

NIEUWE ARCHIEVEN

De omvang van de archieven die door het Rijksarchief worden beheerd, steeg in 2009 met 7125 strekkende meter. Minder spectaculair dan in 2008 en 2007 – toen een aangroei van respectievelijk 8767 en 11.913 strekkende meter werd gemeten – maar toch zeer aanzienlijk. 2010 daarentegen, met 11.130 meter aanwinsten, evenaart quasi de spectaculaire aangroei van 2007.

Aangroei in 2009 en 2010 van de door het Rijksarchief beheerde bestanden, in strekkende meter

Type archief	Aangroei 2008	Aangroei 2009	Aangroei 2010
Archieven van overheidsinstellingen tot 1795			
Centrale overheden	0,02	0	0
Regionale en bovenlokale overheden	0,13	0	4,38
Lokale overheden	6,63	1,85	7,38
Totaal	6,78	1,85	11,76
Archieven van overheidsinstellingen vanaf 1795			
Hoven en rechtbanken	2.706,25	1.416,2	1.781,4
Centrale departementen van de nationale/federale regering	3.471,92	297,3	1.488,3
Centrale departementen gemeenschaps- en gewest-regeringen	140,52	155,29	77
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	846,2	722,94	1.077,52
Buitendiensten en openbare instellingen deelstaten	61,14	3,42	21,94
Provincie	0,68	0,1	22,21
Regionale en bovenplaatselijke overheden	12,35	0	0
Gemeenten en andere plaatselijke overheden	136,951	585,88	5.400,38
Totaal	7.376,011	3.181,13	5.400,38
Archieven van overheidsinstellingen voor en na 1795			
Polders en wateringen	4	0	0
Notarissen	811,4	909,68	1.542,605
Totaal	815,4	909,68	1.542,605
Archieven van het Koninklijk Paleis	83,66	9,01	3,5
Archieven van privaatrechtelijke instellingen			
Kerkelijke instellingen	103,371	82,86	152,375
Particuliere organisaties, verenigingen, bedrijven	198,37	2.312,05	3.641,37
Families en personen	161,261	623,28	526,175
Totaal	463,002	3.018,19	4.292,92
Verzamelingen			
Parochieregisters en klappers	2,26	0,15	1,81
Burgerlijke stand en tafels	0,17	2	752
Andere documentaire verzamelingen	20,42	3,79	12,2
Totaal	22,85	5,94	21,53
TOTAAL JAARLIJKSE AANGROEI	8.767,70	7.125,80	11.272,695

Totaal van het door het Rijksarchief beheerde archief

Type archief	Beheerde archief op 31.12.2008	Beheerde archief op 31.12.2009	Beheerde archief op 31.12.2010
Archieven van overheidsinstellingen tot 1795			
Centrale overheden	9.695,13	9.695,13	9.695,13
Regionale en bovenlokale overheden	11.305,01	11.305,01	11.309,39
Lokale overheden	9.695,13	11.066,74	11.074,12
Totaal	32.065,03	32.066,88	32.078,64
Archieven van overheidsinstellingen vanaf 1795			
Hoven en rechtbanken	39.608,09	41.024,29	42.805,69
Centrale departementen van de nationale/federale regering	30.685,4	30.982,7	32.471
Centrale departementen gemeenschaps- en gewest-regeringen	1.426,89	1.582,18	1.659,18
Buitendiensten en openbare instellingen federale overheid	28.619,4	29.342,34	30.419,86
Buitendiensten en openbare instellingen deelstaten	1.864,87	1.868,29	1.890,23
Provincie	14.615,9	14.616	14.638,21
Regionale en bovenplaatselijke overheden	1.306,01	1.306,01	1.306,01
Gemeenten en andere plaatselijke overheden	9.597,99	10.183,87	11.115,88
Totaal	127.724,55	130.905,68	136.306,06
Archieven van overheidsinstellingen voor en na 1795			
Polders en wateringingen	362,27	362,27	362,27
Notarissen	16.271,66	17.181,34	18.723,945
Totaal	16.633,93	17.543,61	19.086,215
Archieven van het Koninklijk Paleis	3.128,71	3.137,72	3.141,22
Archieven van privaatrechtelijke instellingen			
Kerkelijke instellingen	6.597,85	6.680,71	6.833,085
Particuliere organisaties, verenigingen, bedrijven	25.990,08	28.302,13	31.916,5
Families en personen	13.350,26	13.973,54	14.499,715
Totaal	45.938,19	48.956,38	53.249,3
Verzamelingen			
Parochieregisters en klappers	1.901,03	1.901,18	1.902,99
Burgerlijke stand en tafels	5.157,06	5.159,06	5.166,58
Andere documentaire verzamelingen	3.333,78	3.337,57	3.349,77
Totaal	10.391,87	10.397,81	10.419,34
TOTAAL VAN HET BEHEERDE ARCHIEF	235.882,28	243.008,08	254.280,775

Uitgesplitst over de verschillende Rijksarchieven, geeft dit het volgende beeld:

**Aanwinsten per archiefbewaarplaats in 2008-2010, in strekkende meter
(exclusief de overbrengingen tussen rijksarchieven onderling)**

Archiefbewaarplaats	Aangroei in 2008	Aangroei in 2009	Aangroei in 2010
Dept. I – Brussel			
ARA	3.600,76	846,20	920,55
Archief van het Koninklijk Paleis	83,66	9,01	3,5
Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)	623,34	430,32	537,24
Rijksarchief te Brussel II (Hopstraat)	80,73	1.214,00	800
Totaal	4.388,49	2.499,53	2.261,39
Dept. II – Vlaamse provincies			
Antwerpen	294,10	91,63	431,71
Beveren*	1.323,10	284,01	1.170,915
Brugge	19 + plannen	55,50	15,3
Gent*	33,50	74,56	207,69
Hasselt	110,31	454,44	189
Kortrijk	29,54	8,70	206,335
Leuven	48,94	144,06	800,59
Ronse*	22,01	51,38	0
Totaal	1.880,50	1.164,28	3.021,54
Dept. III – Waalse provincies			
Aarlen**	266,08	291,33	345,385
Luik (+ Hoei)	286,26	287,80	194,75
Louvain-la-Neuve	512,55	117,96	278,59
Bergen***	1.163,51	1.192,19	3.073,42
Namen	36,63	46,08	62,73
Saint-Hubert**	74,65	240,16	492,5
Doornik	88,70	1.133,40	1533,65
Eupen	70,33	153,07	8,74
Totaal	2.498,71	3.461,99	5.989,765
ALGEMEEN TOTAAL RIJKSARCHIEF	8.767,70	7.125,80	11.272,695

* Eind 2009 werden de bestanden van RA Ronse overgebracht naar, enerzijds, het RA Gent (oud archief – 1083,2 m.), anderzijds naar RA Beveren (hedendaags archief – 1.476,8 m.). Om plaats te maken voor het archief uit RA Ronse, werd ook 1373,73 m. archief van het RA Gent naar het RA Beveren overgebracht.

Deze cijfers werden niet opgenomen in bovenstaande tabel, omdat het immers niet gaat om nieuwe aanwinsten, afkomstig van archiefvormers.

** De overbrenging in 2010 van het archief van Charles-Ferdinand Nothomb, ten belope van 427 m., werd voorbereid en georganiseerd door het RA te Aarlen. Het bestand wordt (voorlopig) bewaard in het RA te Saint-Hubert, waar het wordt ontsloten.

*** In 2009 werden 144,1 m aanwinsten van het RA Namen wegens plaatsgebrek dadelijk overgebracht naar het RA Bergen. In 2010 ging het om 174,27 m. Nog in 2010 verwierf het RA Bergen 1.863 m. archief van het Mundaneum, ingevolge een overeenkomst tussen beide organisaties.

Archief beheerd door het Rijksarchief – totalen per Departement (in strekkende meter)

	Totaal 2008	Aangroei 2009	Aangroei 2010	Totaal 2010
Dept. I – Brussel	86.095,34	2.499,53	2.261,39	90.856,26
Dept. II – Vlaamse provincies	82.269,05	1.164,28	3.021,54	86.454,86
Dept III – Waalse provincies	67.517,90	3.461,99	5.989,765	76.969,655
TOTAAL	235.882,29	7.125,8	11.272,695	254.280,775

Hoewel in Departement I-Brussel de spectaculaire aangroei van 2008 – maar liefst 4.388 m. – niet werd geëvenaard, werden ook in 2009 en 2010 niet aflatende inspanningen verricht om niet alleen overheidsarchief te verwerven, maar ook particuliere archieven.

Kabinetsarchieven van politici actief in verschillende periodes en op diverse bestuursniveaus (Hubert Pierlot, Wilfried Martens, Isabelle Durant, Miet Smet, Joris Helleputte, Catherine Fonck, Ernest Glinne, Antoine Pierson) kwamen zowel terecht in het ARA als in het hulpdepot ARA 2. Een halve eeuw en 427 meter politiek archief van Charles-Ferdinand Nothomb, werd overgebracht naar het RA te Saint-Hubert. Derijke archieven van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) worden voortaan in het ARA bewaard: 350 m. documenten, met duizenden foto's van de Rode Duivels, naast videobanden met trainingen en wedstrijden, terwijl het RA te Doornik de archieven van de plaatselijke Koninklijke Schermerskring (1884-2006) heeft ontvangen en ontsloten voor onderzoek. Ook de lijsten van de scoutseenheden van de Fédération des Scouts Baden-Powell de Belgique werden overgedragen voor de jaren 1930-2008. En archieven en documentatie over de Provobeweging en aanverwante stromingen die eind jaren '60-begin jaren '70 in Vlaanderen furore maakten, kunnen worden geconsulteerd in het RA Hasselt.

Sport en spel in het Rijksarchief: de archieven van de KBVB (ARA) en van de Doornikse schermerskring (RA Doornik)

De jaren '60 en '70 anders: het archief van de Provobeweging (RA Hasselt)

Omvangrijke bedrijfsarchieven zoals dat van ING-bank (800 m.) werden overgebracht naar het 'Algemeen Rijksarchief 2' (voormalige Haseldonckx-complex in de Hopstraat), waar ze wachten op ontsluiting. Ook Architectenbureau Samyn bracht meer dan 200 maquettes van ontwerpen van gebouwen over naar dit hulpdepot.

Bedrijfsarchieven kwamen nog de verzamelingen van andere Rijksarchieven verrijken. 1728 m. archief van uitgeverij Casterman – met onder meer 15.000 bedrijfsfoto's, een omvangrijke fotografische documentatie en ... een exemplaar van alle werken uitgegeven door Casterman tussen 1789 en 1991 – werd in de loop van 2009 en 2010 in bewaring gegeven op het Rijksarchief te Doornik, dat sedert juli 2009 overigens gevestigd is in het voormalige bedrijfspand van Casterman. In het RA te Luik werd

► De grootste archiefbewaarinstelling in België

vooral geprospecteerd naar bedrijven uit de metaalsector, en kon archief van Vieille-Montagne en van Cockerill-Sambre worden verworven. Het archief van klokkengieterij Causard-Slegers, die tussen 1832 en 1970 meer dan 13.000 klokken aan honderden kerken in heel de wereld leverde, werd in veiligheid gebracht in het RA te Saint-Hubert. Het archief van de beroemde luciferfabriek 'Union Allumettière' uit Geraardsbergen, dat meer dan een eeuw bedrijfsgeschiedenis omvat (1902-2004), werd begin 2009 geschonken aan het RA Ronse, en verhuisde nadien, na de opheffing van het RA Ronse, naar het RA Beveren. Naar laatstgenoemd Rijksarchief werd nog aanvullend archief van Boelwerf NV overgebracht, naast bedrijfsarchieven van Filteint NV, Boomse metaalwerken, Mouterij De Wolf-Cosyns en UCO NV. De NV INBEV Belgium schonk 70 strekkende meter archief van de brouwerijen Artois, Van Tilt Zusters, Breda, Belle-View en Sint-Antonius aan het RA Leuven. De oudste documenten gaan terug tot 1856. De Spar-supermarkt van Meeuwen droeg 25 meter archief uit de jaren 1940-2000 over aan het RA te Hasselt.

Architectuur- en bouwarchieven werden neergelegd bij het RA Aarlen (bouwonderneming Calay, die o.m. het Mémorial du Mardasson en de dam van Nisramont bouwde), bij het RA Brugge (Architectenbureau Konstrukto uit Tielt) en op het RA Leuven (architect Stas uit Tienen). Dit laatste was, in afwachting van de beschikbaarheid van depotruimte in Leuven, in 2007 tijdelijk in het ARA gedeponneerd.

In 2010 bracht het Mundaneum tijdelijk bijna 1,9 km. archief uit de 19de-20ste eeuw over naar het RA te Bergen: het archief van het 'Internationaal Persmuseum', met kranten uit alle hoeken van de wereld, en het 'Universeel Documentatierepertorium'.

Meer recente en moderne media-archieven werden overgebracht naar het ARA (het archief van de Commissie voor de Filmkeuring en rechtsvoorganger, 1921-2001) en naar het RA te Beveren (het archief van het Belgisch Animatiefilm Centrum vzw, 1976-2001).

DAB Vloot droeg het Mercatorarchief over aan het RA te Brugge, in aanwezigheid van minister-president Kris Peeters en algemeen rijksarchivaris Karel Velle

Archief van het voormalige opleidingsschip 'Mercator' – brieven, logboeken, bouwplannen e.d. uit de periode 1928-1961 – ontdekt in een *side pocket* van het schip tijdens restauratiewerkzaamheden, werd in mei 2009 door de Vlaamse overheid overgedragen aan het RA te Brugge.

En nadat de laatste kanunniken van de priorij van Bois-Seigneur-Isaac (bij Ophain) naar de abdij van Averbode waren verhuisd, werd het archief van de priorij, dat bijna zes eeuwen omspannt, overgebracht naar het RA te Louvain-la-Neuve.

Niet nieuw, maar wel herontdekt: een uitzonderlijk document dat onherroepelijk verloren was gewaand, dook op tijdens de voorbereiding van de verhuisoperatie van het RA te Doornik: een akte opgesteld ten voordele van de Doornikse abdij van Saint-Martin, die dateert van het absolute begin van de 12de eeuw.

De neerlegging van omvangrijke hedendaagse overheidsarchieven, inzonderheid rechtbankarchieven, en van notarisarchieven springt in het oog in de Rijksarchieven van Antwerpen, Bergen, Beveren, Doornik, Leuven, Louvain-la-Neuve en Luik. In Doornik is de verwerving van grote seriële archieven een nieuw gegeven, dat natuurlijk alles te maken heeft met het in gebruik nemen van het nieuwe gebouw: 453 m. 20ste-eeuwse overheidsarchieven – afkomstig van de jeugdrechtbank, het handelsregister en het hypotheekkantoor – werden in 2009 neergelegd.

► De grootste archiefbewaarinstelling in België

In 2009-2010 werd landelijk veel aandacht besteed aan de archieven van de registratiekantoren, wat vooral in het RA te Beveren tot omvangrijke aanwinsten leidde.

Zeer volumineuze reeksen afkomstig van centrale departementen van de nationale, nadien federale overheid werden overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief en het hulpdepot in de Hopstraat: 600 m. brevetten uit 1822-1920, afkomstig van het Ministerie van Economische Zaken, 500 m. archief van het Nationaal Instituut voor Statistiek (1898-1970), 90 m. archief van het Belgisch Instituut voor voorlichting en documentatie (Inbel), de Federale Voorlichtingsdienst en de Infoshop van de Kanselarij (1962-2010). En archief van een heel andere aard: 950 kaarten en plattegronden van het Brusselse justitiepaleis uit de periode 1862-1950 werden overgedragen door de Regie der Gebouwen.

Archief van het Waterschoutsambt Antwerpen (1919-1999) en van de Onderzoeksraad voor de Zeevaart (1927-1980) werd verworven door het RA te Antwerpen, dat momenteel is gehuisvest in de gebouwen van het RA te Beveren.

Het RA te Aarlen startte in 2010 met een grootscheepse campagne naar de gemeenten toe, die ressorteerde in de overbrenging van 262 strekkende meter gemeentearchieven uit de 19de-20ste eeuw. Het OCMW van Kortrijk gaf zijn archieven en die van zijn rechtsvoorgangers – 150 meter archief van o.m. Begijnhof, Berg van Barmhartigheid, Burgerlijke Godshuizen, dat teruggaat tot de 13de eeuw – in bewaring bij het Rijksarchief aldaar. Bijna een even lange periode, nl. van 1302 tot 1885, omspannt het archief van de kerkfabriek en parochie Sint-Jacobs te Gent. Het werd overgebracht naar het RA te Gent, waar het reeds toegankelijk is gemaakt voor het publiek. Ook de moderne kerkarchieven van Schelderode, Heilig Kerst en Scheldewindeke zijn daar intussen te raadplegen. En de stad Herve heeft nog 50 18de-eeuwse parochieregisters van de dorpen Bolland, Chaineux en Herve overgedragen aan het RA te Luik. Ook de informatie- en sensibiliseringscampagne naar de parochies van Brussel toe, die het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht) met de steun van de kerkelijke overheid in 2009 voerde, leidde ertoe dat al verschillende parochies historisch archief overbrachten naar het Rijksarchief.

Het overbrengen van archief naar het Rijksarchief vraagt man- en vrouwkracht. Het archief van Neufchâteau werd overgebracht naar het RA Aarlen, dat van de Sint-Jacobskerk naar het RA Gent

— OVERDRACHTEN TUSSEN RIJKSARCHIEVEN ONDERLING —

In bovenstaande tabel werden de overdrachten tussen Rijksarchieven onderling niet opgenomen. Vaak gaat het om losse documenten of afgedwaalde items, zeer beperkt van omvang.

2009 werd evenwel gekenmerkt door enige grote transferoperaties tussen Rijksarchieven onderling.

De sluiting van het RA te Ronse veroorzaakte een domino-effect. De ancien régimebestanden werden overgedragen aan het RA te Gent. Om daarvoor plaats te maken, werden vooraf het provinciearchief van Oost-Vlaanderen, ten belope van ca. 1100 m., naar het RA Beveren verhuisd. Beveren werd ook de nieuwe

---

► De grootste archiefbewaarinstelling in België

bewaarplaats voor het hedendaagse archief van het RA Ronse (bijna 1,5 km.), met inbegrip van kaarten en iconografisch materiaal (bewaard in kaartenkasten met in totaal 109 laden). Tot slot werd de microfilmverzameling van het RA Ronse, die 8372 microfilms telt, overgebracht naar het RA Kortrijk.

Gelukkig konden de archieven van de schepengriffies van het arrondissement Halle-Vilvoorde (650 m.) en de notariaatsarchieven van Vlaams-Brabant (1100 m.) die tijdelijk in Beveren werden bewaard, worden overgebracht naar hun definitieve bestemming, het RA Leuven, waar in het najaar van 2009 een deel van de nieuwe magazijnruimte in gebruik kon worden genomen.

— VERNIETIGINGEN EN OVERDRACHTEN AAN DERDEN —

In sommige Rijksarchieven vonden – na selectie volgens weldoordachte criteria – ook vernietigingen van archief plaats, vooral dan van bulkarchieven die niet vooraf door de archiefvormer waren geselecteerd.

De opheffing van het RA te Ronse leidde niet alleen tot transfers naar andere Rijksarchieven, maar ook naar andere archiefdiensten. Alle ancien régime en hedendaagse gemeentearchieven van Ronse (108 m.), evenals de OCMW-archieven van de stad (70 m.), werden in september 2009 overgedragen aan de Stad Ronse. Eerder was het 19de en 20ste-eeuws kerkarchief van Sint-Pietersbanden te Bevere overgebracht naar het stadsarchief van Oudenaarde en het kabinetsarchief van oud-minister Herman De Croo (50 m.) naar het Liberaal Archief te Gent.

— TIJDELIJKE OVERBRENGINGEN NAAR ANDERE RIJKSARCHIEVEN —

Omwille van plaatsgebrek of tijdens grootscheepse verbouwingen gebeurt het wel eens dat Rijksarchieven hun collectie of een deel ervan tijdelijk overbrengen naar een andere bewaarplaats.

Het Rijksarchief Antwerpen dat omwille van ingrijpende renovatiewerken eind 2007 zijn archieven en dienstverlening aan het publiek transfereerde naar Beveren, was daar ook in 2009 en 2010 te gast.

In het Waalse landsgedeelte fungeert het RA te Bergen als tijdelijk alternatief voor diensten met plaatsgebrek. In 2009 werden 144 m. archieven van rechtbanken en van notarissen van het ressort van het RA te Namen wegens plaatsgebrek naar het RA Bergen overgebracht. In 2010 ging het om 60,5 m. Ook archieven van andere archiefvormers uit de provincie Namen – het mijnwezen, registratiekantoren, openbare werken (bouwvergunningen) en de gemeente Fosses – dienden om dezelfde reden naar Bergen te worden verhuisd, zodat in 2009 in totaal 490 m. en in 2010 227,77 m. archief van het ressort Namen voor tijdelijke bewaring naar Bergen moest. Eveneens omwille van plaatsgebrek werd het archief van de gerechtelijke politie van Dinant aan het RA te Louvain-la-Neuve toevertrouwd. Een definitieve oplossing voor de problematiek van het RA te Namen is helaas nog niet in zicht (zie ook onder de rubriek 'Gebouwen').

427 meter politiek archief van Charles-Ferdinand Nothomb dat werd verworven door het RA te Aarlen, werd voor ontsluiting tijdelijk overgebracht naar het RA te Saint-Hubert.

— CONSERVERING EN RESTAURATIE —

Het materieel behoud van de aan het Rijksarchief toevertrouwde archieven is één van onze primaire taken. De permanente bewaring van het archiefmateriaal vergt een opslag in speciaal daarvoor toegeruste ruimten die beantwoorden aan strenge eisen inzake temperatuur, luchtvochtigheid en brand- en waterbeveiliging.

De archieven zelf worden opgeborgen in zuurvrije mappen en archiefdozen, voorzien van de nodige identificatiekenmerken. Archieven die in de loop der tijd zijn aangetast, moeten worden hersteld en opnieuw ingebonden.

Basisconservering: ontstoffen en verpakken

In alle Rijksarchieven samen werden in 2009 bijna 19 km. verpakt of herverpakt, ruim 13 km. in 2010, waarmee de stijgende trend van de voorbije jaren wordt verdergezet. Stoffige archiefstukken worden vooraf ontstof en gereinigd, gekreukte of samengevouwen documenten worden in de mate van het mogelijke gevlaakt.

	Archief geschoond (aantal m.)		Archief gereinigd (aantal m.)		Archief verpakt (aantal m.)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Dept. I – Brussel	251	380	256	883	2.462	3.042
Dept. II – Vlaamse provincies	2.742	1.999	5.627	2.765	12.099	4.585
Dept III – Waalse provincies	114	1.325	4.796	2.499	4.314	5.440
ALGEMEEN TOTAAL	3.107	3.704	10.679	6.147	18.875	13.067
TOTAAL 2008			1.273		ca. 11.000	

Het RA Gent legde zijn kaarten in de watten: 1083 opgerolde kaarten van groot formaat werden in een op maat gesneden lap katoen gewikkeld en aan de omgevouwen uiteinden voorzien van keperband, om het geheel goed samen te houden.

Bij het (her-)verpakken van archief spelen jobstudenten, die jaarlijks in de zomer aan de slag gaan in de verschillende Rijksarchieven, een grote rol. Net als in de voorbije jaren werden ze in 2009 en 2010 hoofdzakelijk ingezet voor taken in verband met de materiële zorg voor archief. En opnieuw betekenden hun aanwezigheid en hun inzet een daadwerkelijke hulp. Ze vlakten en ontstoften documenten en plooiden verpakkingsmateriaal. In 2009 verpakten of herverpakten ze ruim 4700 strekkende meter archief in zuurvrije mappen en vervolgens in zuurvrije dozen, die ze van etiketten voorzagen. Meer dan in de vorige jaren bedienden jobstudenten in 2009 en 2010 de boekscanners in de verschillende diensten, en digitaliseerden samen meer dan 175.000 beelden.

In het RA Gent werden 1083 grote kaarten herverpakt

Met een archiefstofzuiger worden documenten op veilige wijze gereinigd

De activiteiten van de jobstudenten in cijfers

	2009	2010
Vlakken van documenten	205 strekkende meter	360 strekkende meter
Ontstoffen van documenten	1.160 strekkende meter	3.344 strekkende meter
Plooien van archiefdozen	19.910 dozen	15.400 dozen
Herverpakken van archief	10.540 strekkende meter	56.640 mappen
Kleven van etiketten op mappen en dozen	29.800 etiketten	4.470 str. m + 3.410 affiches
Digitaliseren van archief	79.192 scans	96.371 scans

De ontsmetting van registers van hypothecaire inschrijving van Brussel werd verdergezet. Zowel in 2009 als in 2010 werden 5.600 registers aangetast door schimmel uitbesteed voor gammastraling, een elektromagnetische straling die de DNA-keten van micro-organismen doorbreekt en schimmels vernietigt, zonder daarbij het archiefstuk noemenswaardig te beschadigen. Het RA te Aarlen zorgde ervoor dat in 2009 439 opsluitingsregisters uit de gevangnissen van Aarlen, Marche-en-Famenne en Neufchâteau via gammastraling werden gedesinfecteerd op kosten van de archiefvormer, vooraleer ze werden overgedragen.

Restauratieprojecten in het eigen restauratieatelier

Het restauratieatelier dat in december 2008 in het Algemeen Rijksarchief werd ingehuldigd, richt zich in essentie op de behandeling van documenten bewaard in de Rijksarchieven. De aanwezige knowhow en apparatuur zijn vooral gericht op de restauratie van papieren en perkamenten documenten, en van zegels.

In 2009 voerden de twee restaurateurs 102 restauraties uit, waarvan de meeste in functie van tentoonstellingen: 27 oorkonden (charters - op 1 na allemaal voorzien van zegels), 31 handgeschreven kaarten (17 op papier en 14 op perkament), 3 losse stukken op perkament (waarvan 1 met 5 aangehangen zegels), 8 losse stukken op papier, 9 affiches, 18 ingebonden stukken en 5 andersoortige documenten – bv. een ingebonden octrooibrief van keizerin Maria-Theresia (op perkament, met zegel in metalen doos) – en 1 voorwerp.

In 2010 werden 69 items gerestaureerd: 12 kaarten en oorkonden (sommige met aangehangen zegels) op perkament; 22 kaarten op papier (waarbij 1 driedimensionaal plan), 9 losse stukken op papier, 5 affiches, 8 ingebonden stukken, een litho en een gravure, en 11 zegels.

Ten behoeve van de berging van documenten met een speciaal formaat werden eveneens bewaardozen op maat gemaakt. Met het oog op de digitalisering van de zegelcollectie, reinigden de restaurateurs eveneens zegelafgietsels: 7.403 in 2009, 9.380 in 2010.

Uitbestede restauratie

Rekening houdend met de hoge kostprijs kan slechts in geringe mate een beroep worden gedaan op de diensten van gespecialiseerde restauratieateliers. Drie registers en een kaart uit archieven van Limburgse kerkfabrieken, 25 oorkonden van de abdij van Munsterbilzen en 3 van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Has-selt werden door een extern atelier gerestaureerd, evenals 18 oorkonden van lokale instellingen in het

Charter van Notger, prins-bisschop van Luik, uit 980 (RA Gent), gerestaureerd in het atelier van het ARA

► De grootste archiefbewaarinstelling in België

Limburgse Gelinden. Het RA Bergen liet over twee jaar gespreid vier registers van de gevangenis van Bergen, vijf registers van het Hof van Assisen en drie plannen restaureren. Het RA Leuven besteedde het vlakken uit van 200 charters van de Brusselse schepengriffies en liet parochieregisters van Sint-Martens-Lennik en van Lembeek restaureren.

In het RA te Luik werd het project 'Restauratie en valorisatie van de archieven van het prinsbisdom Luik – Fase 1: registers van de Geheime Raad' waarvoor een subsidie van 25.000 euro was toegekend door het Fonds David-Constant (Koning Boudewijnstichting) verdergezet: 7000 folio's werden gerestaureerd. In juli 2009 werd een zelfde subsidie vrijgemaakt voor Fase 2 van het project, die in 2010 plaatsvond: de voltooiing van de restauratie van de registers van de Geheime Raad en de aanvang van de restauratie van de diplomatieke correspondentie. Opnieuw werden 7000 folio's gerestaureerd, om in een volgende fase te worden gedigitaliseerd.

Het RA te Brugge stelde 45 'Charters met blauw nummer' voor restauratie ter beschikking van de studenten van de restauratieopleiding CORES te Brugge.

In diverse Rijksarchieven werden delen uit de bibliotheek heringebonden.

— ANDERE INFORMATIEDRAGERS —

Om gebruiksschade te voorkomen, worden veelvuldig geraadpleegde archieven (parochieregisters, registers van de burgerlijke stand) of bepaalde risicoarchieven (bv. kaarten, plattegronden, tekeningen, oude perkamenten charters) overgebracht op een andere informatiedrager, op microfilm en meer en meer onder elektronische vorm. Een bijzondere zorg zal in een zeer nabije toekomst moeten worden besteed aan de conservering van de machineleesbare gegevensbestanden.

Overbrenging op microfilm

In 2009 werden in het Rijksarchief zelf 40.120 pagina's gemicrofilmd, wat resulteerde in 34 nieuwe microfilms die in totaal 20.060 opnames bevatten, met 34 ontwikkelingen voor de negatieve moederfilm en 61 voor de gebruikerskopieën. Verder werden 11 bestaande microfilms gekopieerd en 7 gerestaureerd. De cijfers voor 2010 zijn respectievelijk: 48.000 pagina's gemicrofilmd, 41 nieuwe microfilms, 24.000 opnames, en 171 ontwikkelingen.

Digitalisering

Het in digitale vorm omzetten van archiefdocumenten is één van de prioriteiten van het Rijksarchief. Deze bekommernis moet niet alleen worden begrepen vanuit conserverings oogpunt, maar ook vanuit ons streven om vanaf 2009 de 'digitale leeszaal' te verwezenlijken. Deze thematiek komt verderop uitgebreid aan bod onder het kopje 'Archieven in een digitale wereld'.

Project 'zegelverzameling'

De afdeling 'Archieven van het ancien régime' beheert onder meer de verzameling van 38.000 zegelafgietsels, de tweede grootste verzameling ter wereld. Deze verzameling zal integraal worden gedigitaliseerd, zodat raadpleging via de website van het Rijksarchief mogelijk wordt.

Het startschot voor dit grootscheepse digitaliseringsproject werd gegeven in 2008. In 2009 werden 8200 zegels gedigitaliseerd, in 2010 9400. De beelden worden op zodanige wijze gemaakt, dat reproductie van de zegelafgietsels mogelijk is. En via een omkeerprocédé zal ook het zegel zelf kunnen worden gereconstrueerd, wat de tekst uiteraard makkelijker leesbaar maakt. Zodra een zegelafgietsel digitaal beschikbaar is, zal het origineel niet meer in consultatie worden gegeven, wat een betere bescherming betekent.

— ARCHIEVEN TOEGANKELIJK MAKEN —

De archiefwet van 1955 werd in mei 2009 gewijzigd: de uiterste datum van overbrenging van publiek-rechtelijke archieven werd teruggebracht van 100 tot 30 jaar. Op 23 september 2010 verschenen in het Belgisch Staatsblad twee Koninklijke Besluiten ter uitvoering van de gewijzigde Archiefwet. De KB's van 18 augustus 2010 hebben betrekking enerzijds op de overdracht en de bewaring van archief, anderzijds op het archieftoezicht.

Alle archieven van meer dan 30 jaar oud die door een overheidsorgaan aan het Rijksarchief zijn overgedragen, zijn in principe openbaar, mits de regelgeving inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer wordt gerespecteerd.

Eén van de hoofdtaken van het wetenschappelijk personeel bestaat in het toegankelijk maken van archiefbestanden. Daartoe worden zeer diverse producten ontwikkeld. De meest courante zijn: de wegen zoekwijzers waarin het gebruik van bepaalde archiefbestanden of van bepaalde soorten documenten wordt uitgelegd, de archievenoverzichten waarin op een beknopte wijze het totale archiefbezit van een Rijksarchief wordt beschreven, en vooral de archiefinventarissen waarin de archiefbestanddelen in een wetenschappelijk verantwoorde orde worden beschreven. Aan de basis van elke archiefinventaris ligt een institutioneel-historisch onderzoek, waarbij aan het licht gebracht wordt hoe organisaties in het verleden functioneerden, welke bevoegdheden zij hadden en welke activiteiten zij ontplooiden, welke werkprocessen werden toegepast en tot welke archiefvorming deze aanleiding hebben gegeven.

Deze publicaties worden gedrukt in de drukkerij van het Rijksarchief en te koop aangeboden aan zeer democratische prijzen. De nieuwe inventarissen worden systematisch ingevoerd in de online databank 'Zoeken in archieven' en zijn dus ook via onze website bevragebaar. Oudere inventarissen, die nog niet in elektronische vorm werden geredigeerd, worden intussen 'geretroconverteerd' en toegevoegd aan de databank (zie ook onder het hoofdstuk 'Archieven in een digitale wereld'). Zoekwijzers, tentoonstellings-catalogi, brochures e.d. worden tevens in pdf-vorm beschikbaar gesteld via de website.

In 2009 werden 92 inventarissen, toegangen, gidsen, archiefstudies e.a. gedrukt (samen 13.430 bladzijden); in 2010 zagen 94 eigen publicaties het licht (samen 12.229 bladzijden).

Een lijst van de publicaties verschenen in 2009 en 2010 is opgenomen als bijlage.

— ONTSLUITINGSPROJECTEN —

In alle Rijksarchieven lopen ontsluitingsprojecten die – gelet op de aard van de archiefbestanden waarop ze betrekking hebben – quasi continu doorlopen.

Een goed voorbeeld hiervan zijn de notariaatsarchieven, een rijke bron voor elk historisch of genealogisch onderzoek: de wet van 4 mei 1999 bepaalt immers dat notarissen hun minuten en repertoria ouder dan 75 jaar in bewaring moeten geven aan het Rijksarchief. Archieven van hoven en rechtbanken, van het kadaster, van hypotheek-, registratie- en ontvangkantoren e.d. worden evenzeer met de regelmaat van een klok neergelegd in de verschillende Rijksarchieven, en zo snel mogelijk ontsloten. Naast deze uitermate belangrijke 'recurrente' ontsluitingsopdrachten werden in 2009-2010 in elk Rijksarchief ook *one-of-a-kind* archieven geordend en beschreven.

In het Archief van het Koninklijk Paleis werden Archieven van het Secretariaat van de koningen Leopold II en Albert I en van koningin Elisabeth ontsloten.

Archieven uit zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog zijn in alle Rijksarchieven terug te vinden. In 2009 en 2010 werden in het ARA de archieven ontsloten van diverse hulporganisaties die zich inzetten voor twee categorieën oorlogsslachtoffers die vaak worden vergeten: de krijgsgevangenen en de geïnterneer-

den uit de Grote Oorlog. Het RA Hasselt stelde regesten op bij hun verzameling affiches uit W.O. I. In het RA Luik werden de archieven van het interneringscentrum van Marneffe ontsloten, een centrum geopend in 1939 om onderdak te bieden aan joodse vluchtelingen die niet langer in nazi-Duitsland en de geannexeerde gebieden konden blijven. Het RA te Bergen maakte de archieven van de Henegouwse naoorlogse interneringscentra (1944-1948) toegankelijk, evenals het archief van de gevangenis van Charleroi, dat nagenoeg de volledige 19de en 20ste eeuw omvat.

In het ARA werd de inventarisering afgerond van het archief van de Dienst van het Sekwester na W.O. I, met meer dan 10.000 dossiers inzake de onder sekwester gestelde eigendommen van gezinnen, individuen en bedrijven, en dat de periode 1919-1996 overspant. Ook aldaar bewaarde deelarchieven van het Ministerie van Openbare Werken werden geïnventariseerd: de reeks 'kaarten en plattegronden van rijksgebouwen' van het Bestuur der gebouwen, en het archief van het Bestuur der gemeentewegen.

Het archief van de Belgische Radio en Televisie (BRT) en rechtsvoorgangers voor de periode 1931-1978, werd ontsloten via diverse inventarissen.

Het RA Namen legde zich onder meer toe op de beschrijving van de archieven van de arrondissementele directie van de mijnen, waaronder een reeks betreffende de controle van stoomtoestellen.

Ook het rijke archief van het Koninklijk Atheneum van Antwerpen en de Rijksmiddenschool van Antwerpen (1830-2008) werd toegankelijk gemaakt, evenals dat van het Koninklijk Atheneum van Brussel en het Atheneum Jules Bordet, samen goed voor twee eeuwen onderwijsverstreking (1803-2002).

Enige voorbeelden van inventarissen verschenen in 2009-2010

In het RA Bergen werd in 2009 een grote opdracht volbracht: het voormalige 'fonds français et hollandais' – één van de weinige grote bestanden die in mei 1940 aan de vlammen ontsnapten – is herordend en beschreven. Het archief van de provincie Henegouwen gedurende de Hollandse periode telt voortaan 6918 beschrijvingen en beslaat 142 strekkende meter.

Verschillende Rijksarchieven hebben aandacht besteed aan de ontsluiting van familiearchieven, die in sommige gevallen al decennialang op bewerking lagen te wachten of die zo omvangrijk zijn, dat ordening en beschrijving geruime tijd in beslag hebben genomen. Dat gebeurde in het ARA met de archieven van enige grote adellijke families als de Merode-Westerloo, in het RA Bergen met het archief van de prinsen van Chimay, graven van Beaumont, en in het RA Luik met het archief van de prominente familie de Mercy-Argenteau, één van de mooiste familiearchieven die daar worden bewaard. Ook archieven van 20ste-eeuwse politici werden geïnventariseerd, met name van de eerste ministers Hubert Pierlot en Georges Theunis, en van de invloedrijke secretaris-generaal van Buitenlandse Zaken Fernand Vanlangenhove.

Bedrijfsarchieven uit diverse sectoren kwamen ook in 2009-2010 aan bod voor ontsluiting: van de Luikse metaalindustrie (Cockerill-Sambre en de SA métallurgique d'Espérance-Longdoz), over de Naamse glasblazerij Zoude en de Geraardsbergse luciferfabriek Union Allumettiëre, tot het Vlaamse boekenbedrijf Orbis & Orion Uitgevers.

Ook ancien régimearchieven worden niet vergeten. In het RA Brussel vordert de ontsluiting van de processen van de Raad van Brabant: nadat de processen gevoerd door de steden al aan bod kwamen, werden vervolgens processen van ongeveer 5700 particulieren voor de periode 1574-1794 (vnl. 1670-1794) beschreven. In 2010 volgden de 17de-eeuwse processen van de gemeenten. Voor de inventarisatie van de processen van de adel, die van start zal gaan in 2011, sloot het Rijksarchief een overeenkomst met een belangrijke privé-sponsor: de Stichting de Moffarts.

In het ARA wordt de inventarisering van diverse reeksen uit het archief van de Rekenkamers gestaag verdergezet.

In vooral de Rijksarchieven te Bergen, Doornik, Saint-Hubert, Hasselt en Kortrijk werd werk gemaakt van de ontsluiting van dearchieven van kerkfabrieken en parochiale instellingen, in het Staatsarchiv Eupen van het archief van de protestantse kerkgemeente van Eupen (1855-1939). Het archief van het Leuvense Sint-Pieterskapittel werd voorlopig geïnteriseerd in het Rijksarchief aldaar. De ordening en beschrijving van het archief van de Gentse Sint-Jacobskerk, dat begin 2010 werd overgebracht naar het RA Gent, resulteerde in datzelfde jaar nog in een inventaris met meer dan 2000 beschrijvingen, waaronder naast 'klassieke' archiefstukken ook heel wat oude drukken.

— ONDERZOEKERS WEGWIJS MAKEN: ARCHIEFGIDSEN EN ZOEKWIJZERS —

Archievenoverzichten maken onderzoekers wegwijs in de archiefbestanden bewaard in elk Rijksarchief

Zoekwijzers zijn handige hulpmiddelen bij een eerste kennismaking met archieven

In 2009-2010 zagen ook verschillende nieuwe archiefgidsen het licht: het archievenoverzicht van het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve, het repertorium van de overheidsinstellingen in Henegouwen en het Doornikse tijdens het ancien régime, een repertorium en archiefgids over 'Latijnse scholen in de Zuidelijke Nederlanden (16de-18de eeuw)' en een gelijkaardige gids over 'Cultuur, wetenschap en onderwijs in de Franse tijd (1794-1814)'; een 'Archievgids Hasselt' (een samenwerkingsproject van RA Hasselt en andere openbarearchieven) en een archievenoverzicht van de overheidsinstellingen (vanaf 1795) bewaard in het RA Hasselt, een archiefgids over de Grote Raad van Mechelen, en *last but not least*, de Gids van de bronnen over de Eerste Wereldoorlog (zie het deel 'Kenniscentrum').

Waar de archiefgidsen een zeer uitvoerig overzicht geven van archiefvormers en archiefbestanden, met per lemma aandacht voor geschiedenis, organisatiestructuur en takenpakket, bieden 'Zoekwijzers' eerste hulp bij algemene onderzoeksvragen en zoekstrategieën, en richten zich daarbij tot een breed publiek van vorsers, amateur-historici, familiekundigen etc. De reeks 'Zoekwijzers' bestond reeds langer, maar in 2009 werd het concept volledig herdacht, zowel naar vorm als naar inhoud. In 2009-2010 verschenen zoekwijzers over 'De individuele vreemdelingendossiers afkomstig van de Openbare Veiligheid (Vreemdelingenpolitie) (1835-1943)' (beschikbaar in Nederlands, Frans en Engels), 'Dearchieven en verzamelingen bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis' (Nederlands en Frans), dearchieven bewaard in

het Rijksarchief te Gent (Nederlands) en over 'Kloosters en abdijen in het ancien régime (tot 1796)'. Nog tientallen van dergelijke handige hulpmiddelen bij een eerste kennismaking met archieven zullen in de toekomst ter beschikking van het publiek komen.

De zoekwijzers worden aan zeer democratische prijzen verkocht, maar ze zijn ook gratis downloadbaar via de website van het Rijksarchief.

— LEESZALEN IN HEEL HET LAND —

Archieven worden verworven, bewaard en ontsloten om te kunnen worden geraadpleegd in onze leeszaalen die ten dienste van het publiek werden ingericht in het Algemeen Rijksarchief te Brussel en in de Rijksarchieven in de Provinciën.

Begin 2009 telde het Rijksarchief 17 archiefbewaarplaatsen annex leeszaalen, een archiefbewaarplaats zonder leeszaalfaciliteiten (ARA 2) en één leeszaal zonder archiefbewaarplaats (Antwerpen – Sanderusstraat). Eind januari 2009, met de opening van het nieuwe Rijksarchief te Louvain-la-Neuve, kwam daar een volwaardig Rijksarchief bij. In het najaar, met de sluiting van het Rijksarchief te Ronse, verdween weer één. In mei en juni was intussen de leeszaal van het RA te Doornik tijdelijk gesloten geweest, om de verhuis naar het nieuwe pand voor te bereiden.

De ministers Reynders en Laruelle openen officieel de leeszaal van het RA te Louvain-la-Neuve

Nadat in het nieuwe RA te Louvain-la-Neuve begin 2009 de eerste 'digitale leeszaal' werd ingehuldigd, volgden nadien het RA te Doornik en de vernieuwde leeszaal van het ARA. In november 2009 werden tenslotte alle Rijksarchieven uitgerust met een 'digitale leeszaal'. Concreet betekent dit dat de lezers kunnen gebruik maken van de schermen die in de leeszaal opgesteld staan om de digitale beelden te raadplegen of dat ze een code kunnen vragen aan de leeszaalvoorzitter om met de eigen draagbare computer in te loggen op het netwerk van het Rijksarchief.

En dankzij een krediet van de Nationale Loterij konden nieuwe readerscanners worden aangekocht voor 13 Rijksarchieven, ter vervanging van de readerprinters die vaak technische mankementen vertoonden, terwijl de kwaliteit van de afdruk niet optimaal was. Met de nieuwe toestellen kunnen digitale beelden worden afgeleverd en afdrucken van microfilms. De toestellen zijn zeer gebruiksvriendelijk, zodat de lezers zelf hun afdrucken kunnen maken.

Alle Rijksarchieven beschikken over een bibliotheek, waarin de lezers een keur van lokale en regionale studies kunnen raadplegen.

Ook de centrale bibliotheek in het Algemeen Rijksarchief groeit gestaag aan. De collectie omvat niet enkel historische studies betreffende een waaier van periodes, thema's en regio's, maar ook een groot aanbod aan archivalische boeken en tijdschriften. In 2009 liepen hier 562 tijdschriftenabonnementen en werden 1689 titels verworven en in de catalogus ingevoerd, in 2010 respectievelijk 564 en 2303. De centrale bibliotheek telde in 2009 441 werkbezoeken van externe lezers, in 2010 457. Elk jaar bezochten ook ruim 500 eigen archiefmedewerkers de bibliotheekleeszaal.

In 2010 sloten het provinciebestuur van Vlaams-Brabant en het Rijksarchief te Leuven een samenwerkingsovereenkomst inzake bibliotheekwerking. Het Documentatiecentrum Vlaams-Brabant bracht ongeveer 7000 publicaties over de provincie Vlaams-Brabant over naar het Rijksarchief, waar ze ter beschikking van het publiek staan.

— ONZE LEZERS —

Bezoekersaantallen

Verkochte lezerskaarten 2009 -2010

Lezerskaarten	2008	2009					2010				
		20 €	10 €	5 €	0 €	Totaal	20 €	10 €	5 €	0 €	Totaal
Rijksarchief*											
ARA	837	182	351	325	51	909	184	348	324	51	907
Anderlecht	569	358	55	84	30	527	307	109	87	34	537
Dep. I	1.406	540	406	409	81	1.436	491	457	411	85	1.444
Antwerpen	224	139	2	33	18	192	134	5	20	18	177
Beveren	880	554	74	187	88	903	529	37	225	99	890
Brugge	200	158	15	22	23	218	131	23	8	35	197
Gent	275	73	96	51	4	224	58	40	57	5	160
Hasselt	260	194	14	75	8	291	156	7	63	12	238
Kortrijk	379	243	16	68	75	402	256	21	93	60	430
Leuven	495	313	36	91	38	478	284	81	116	41	522
Ronse	221	137	5	69	7	218					
Dep. II	2.934	1.811	258	596	261	2.926	1.548	214	582	270	2.614
Aarlen	229	154	11	67	11	273	154	16	82	10	262
Luik	483	383	78	77	0	538	386	76	105	3	570
Louvain-la-Neuve		115	52	28	22	217	83	85	26	19	213
Bergen	492	337	16	87	7	447	347	7	83	2	439
Namen	347	220	106	46	6	378	199	64	52	3	318
Saint-Hubert	104	64	7	22	7	100	73	8	30	11	122
Doornik	217	218	5	47	4	274	186	14	65	2	267
Eupen	90	35	14	49	8	106	37	3	34	10	84
Dep. III	1.962	1.526	289	423	65	2.303	1.465	273	477	60	2.275
TOTAAL	6302	3.877	953	1.428	407	6.665	3.504	944	1.470	415	6.333

* Wie enkel het Archief van het Koninklijk Paleis bezoekt, hoeft niet in het bezit te zijn van een lezerskaart. Het is wel zo, dat de meeste lezers die opzoekingen in deze archiefdienst komen verrichten, reeds in het bezit zijn van een lezerskaart uitgereikt in een ander Rijksarchief.

In 2009 leek de dalende trend in de verkoop van lezerskaarten die we de vorige jaren vaststelden, te zijn gestopt. De toename die in 2009 kon worden vastgesteld, had overigens niet alleen te maken met de opening van een nieuw Rijksarchief te Louvain-la-Neuve, maar was merkbaar in tal van rijksarchiefdiensten, en dan vooral deze in de Waalse provincies. In 2010 keerde de trend weer om, en dan vooral in de Rijksarchieven in de Vlaamse provincies.

Bij elk bezoek aan een leeszaal wordt een lezer ingelogd via het Archeion-systeem. Het aantal werk-

bezoeken leert ons meer over de bezettingsgraad en publieksbereik dan het aantal verkochte lezerskaarten.

Werkbezoeken en aangehaalde archiefnummers 2009 - 2010

Rijksarchief	Werkbezoeken			Aangehaalde archiefnummers	
	2008	2009*	2010*	2009	2010
ARA	4.469	4.232	4.228	21.139**	35.363**
Anderlecht	8.309	6.830	6.736	7.181	6.330
AKP	423	373	277	1.302	1.388
Dep. I	13.20	11.43	11.24	29.622	43.081
Antwerpen	4.472***	2.729	2.650		
Beveren	9.231	8.152****	7.499****	17.657	17.822
Brugge	2.877	2.244	3.416	7.508	5.405
Gent	1.531	1.732	1.185	9.056	5.058
Hasselt	2.455	2.599	2.078	7.607	4.381
Kortrijk	5.159	4.883	5.197	3.111	3.385
Leuven	5.812	5.145	5.565	1.573	2.501
Ronse	1.955	2.205		2.427	
Dep. II	33.49	29.68	27.69	48.939	39.002
Aarlen	2.974	2.750	3.051	10.520	13.056
Luik	7.972	7.634	7.580	39.272	35.861
Louvain-la-Neuve		1.424	1.478	3.496	2.192
Bergen	5.157	4.889	4.879	5.080	8.904
Namen	3.578	3.375	2.721	10.753	9.670
Saint-Hubert	2.027	930	851	3.111	2.542
Doornik	3.106	2.275	2.511	2.189	4.064
Eupen	664	601	526	3.744	3.523
Dep. III	25.47	23.87	23.63	78.165	79.812
TOTAAL	72.171	65.002	62.561	156.726	161.895

* Volgens de gegevens uit Archeion

** In 2009 haalde Afdeling 5 ongeveer 3300 archiefnummers uit de reeks 'Vreemdelingendossiers' uit voor tijdelijke overbrenging naar het Museum voor Deportatie en verzet te Mechelen, voor consultatie en scanning aldaar. In 2010 ging het om 5940 dossiers. Deze aantallen zitten niet vervat in bovenstaande cijfers.

*** In 2008 betroffen 3450 van deze 4472 werkbezoeken de Sanderusstraat en 1022 de documentenleeszaal van Beveren.

**** In dit cijfer zitten ook de bezoeken vervat van lezers die bestanden van het RA Antwerpen, tijdelijk bewaard in Beveren, komen raadplegen (ca. 1100 in zowel 2009 als 2010).

Hoewel de reële cijfers van de werkbezoeken licht hoger kunnen liggen – ingevolge tijdelijke storingen in het Archeion-systeem – is de voorbije twee jaar een duidelijke afname van het aantal werkbezoeken merkbaar, en dit in tegenstelling tot de verkoop van het aantal lezerskaarten. In 2009 ontsnapten slechts drie Rijksarchieven aan deze tendens: Gent, Hasselt en Ronse. Te noteren valt, dat Ronse dan nog vanaf 1 september definitief de deuren sloot. Deze nakende sluiting heeft trouwe bezoekers er blijkbaar toe aangezet, het RA te Ronse nog zoveel mogelijk te bezoeken in de voorafgaande maanden. Hoewel de archieven bewaard te Ronse deels naar het RA Beveren, deels naar het RA Gent werden overgebracht, kende enkel laatstgenoemde archiefdienst een stijging van het aantal werkbezoeken die daar mogelijk mee verband kan houden. In 2010 was de terugval ten opzichte van het voorafgaande jaar minder groot, en kenden meerdere Rijksarchieven een status quo of zelfs een lichte toename. Het aantal werkbezoeken aan de leeszaal van het RA Brugge nam zelfs met 1/3de toe!

Als een gevolg van het hogere aantal lezers en het lagere aantal werkbezoeken, daalde het gemiddeld aantal bezoeken per lezer tot 9,75 in 2009 en tot 9,88 in 2010. In 2008 was dat nog 11,45, in 2007 10,68. Bij de interpretatie van het gemiddeld aantal bezoeken moet er wel rekening mee worden gehouden, dat gratis kaarten in principe enkel worden uitgereikt aan mensen die slechts éénmaal komen, en dat met een weekkaart maximaal 5 werkbezoeken kunnen worden afgelegd. Het gemiddeld aantal werkbezoeken per 'gemiddelde' lezer komt daarmee nog iets hoger te liggen. Het zijn vooral deze twee categorieën lezerskaarten – kaarten aan 5 € en gratis kaarten – die het minst aan schommelingen inzake aantallen onderhevig zijn, en die zelfs aan de grondslag liggen van de toename van de verkochte kaarten in 2009.

— KWALITEITSHANDVEST EN PUBLIEKSONDERZOEK —

Het Rijksarchief wil in al zijn archiefdiensten een dienstverlening van hoge kwaliteit bieden. In aansluiting op de wensen van de archiefbezoekers – zoals die bleken uit de resultaten van het tevredenheidsonderzoek 'Kwaliteitsmonitor dienstverlening archieven' dat in 2005 en in 2007 in alle Rijksarchieven liep – werd in 2008 een 'Kwaliteitshandvest' uitgewerkt. In 2009 werd dit handvest, ondertekend door de medewerkers van elke dienst, opgehangen in elke leeszaal van het Rijksarchief.

In 2010 werd de vragenlijst voorbereid voor een nieuw publieksonderzoek, dat moet doorgaan begin 2011. De bevraging zal zowel gebeuren met papieren formulieren in de leeszalen, als via vragenlijsten online.

— VOOR EEN BREDER PUBLIEK: RONDELEIDINGEN EN TENTOONSTELLINGEN —

Achter de coulissen

Verenigingen en groepen kunnen een geleid bezoek reserveren in elk van de Rijksarchieven. Onder de leiding van een archivaris kunnen geïnteresseerden zo kennismaken met onze instelling en het werk van de archivaris, en de meest tot de verbeelding sprekende documenten van dichtbij bekijken. Groepen met een zeer diverse samenstelling – van scholieren tot leden van de plaatselijke Rotaryclub – werden in de verschillende Rijksarchieven onthaald en kregen een professionele en op maat gesneden rondleiding.

De federaal ministers Annemie Turtelboom en Sabine Laruelle deden het Algemeen Rijksarchief aan ter ge-

Ministerieel bezoek aan tentoonstellingen
in het Algemeen Rijksarchief

legenheid van de inhuldiging van twee tentoonstellingen, respectievelijk over de vreemdelingenadministratie in België (Grensvallen, maart 2009) en over Belgische ballingen in Engeland tijdens W.O. II (Belgium in Exile, december 2010).

Op 27 oktober 2009 bezochten ook de Oost-Vlaamse provinciegouverneur André Denys en gedeputeerde Jozef Dauwe de Rijksarchieven te Beveren en te Gent. Het bezoek stond in het kader van het thema: 'Oost-Vlaanderen, voor ieder van ons. Het Rijksarchief voor elke Oost-Vlaming'. En het RA Brussel ontving in 2009 36 vertegenwoordigers van de parochies en de dekenijen. De aanwezigen kregen een rondleiding door het depot en konden enkele topstukken uit de gelegenheidstentoonstelling 'Duizend jaar kerkelijke geschiedenis in het Rijksarchief' bewonderen. Veertig leden van de prestigieuze 'Internationale Academie van Wapenkunde' waren te gast in het RA te Luik.

Ook studenten geschiedenis, archief- en bibliotheekwetenschappen e.a. komen regelmatig een groepsbezoek brengen dat hen verder leidt dan de leeszaal, waar ze hun opzoekingen doen. Ze worden door een archivaris rondgeleid door het gebouw en de archiefruimtes, of maken onder begeleiding van hun lesgever gebruik van de infrastructuur in het kader van een seminarie over specifieke bronnen.

In 2009 en 2010 konden deze studenten terecht in zowel het Algemeen Rijksarchief als in de meeste provinciale rijksarchieven, vooral dan deze gelegen in de universiteitssteden Leuven, Gent, Kortrijk, Bergen, Luik, Louvain-la-Neuve en Namen. Ook leerlingen uit het secundair en zelfs het lager onderwijs brengen soms, op initiatief van een leerkracht, een bezoek aan een rijksarchiefdienst. Van 26 tot 30 april 2010 nam het RA te Saint-Hubert deel aan de 'Semaine Jeunesse et patrimoine' en ontaalde 350 leerlingen uit de derde graad van het lager en de eerste graad van het secundair onderwijs.

Genealogische verenigingen en heemkundige kringen klopten ook aan bij het ARA en diverse provinciale Rijksarchieven. Hun leden werden vergast op een rondleiding en kregen informatie die aansloot bij hun belangstellingsfeer. En in 2009 maakte zelfs Piet Piraat het RA te Gent onveilig. Studio 100 vond eindelijk een locatie die 'duister en griezelig' genoeg was voor de Piet Piraat Halloweenespecial: het Geraard de Duivelsteen.

Op Erfgoeddagen, Open Monumentendagen en opendeurdagen kunnen individuele bezoekers een blik 'achter de schermen' werpen.

Zoals ieder jaar hebben de meeste Vlaamse Rijksarchieven ook de voorbije twee jaar een substantiële bijdrage geleverd tot het welslagen van de erfgoeddagen rond de thema's 'Uit vriendschap' (2009) en 'Fake' (2010), met rondleidingen en tijdelijke tentoonstellingen. Sommige Rijksarchieven organiseerden zelfstandig een evenement, andere gaven er de voorkeur aan samen te werken met bijvoorbeeld een erfgoedcel of een bevriende archiefinstelling.

In het najaar van 2009 namen de Rijksarchieven te Aarlen en te Doornik, in 2010 ook nog Louvain-la-Neuve, deel aan de Waalse 'patrimoniumdagen' (*Journées du Patrimoine*), met rondleidingen en tentoonstellingen die de duur van het weekend overstegen. Het RA te Luik houdt traditioneel opendeurdagen tijdens de jaarlijkse wijkfeesten in Cointe, tijdens het Pinksterweekend.

De Oost-Vlaamse provinciegouverneur te gast in de Rijksarchieven te Gent en Beveren ...

en jonge bezoekers op ontdekkingsstocht in het RA te Saint-Hubert

Het RA te Gent als setting voor de Halloweenespecial van het TV-programma 'Piet Piraat'

Tentoonstellingen rond zeer diverse thema's gaan door in het ARA

Archieven in de schijnwerpers...

... bij wijze van spreken, althans. Net als museale voorwerpen zijn archiefdocumenten kostbare en fragiele voorwerpen, die bij blootstelling aan licht en lucht met de nodige omzichtigheid en voorzorgen moeten worden behandeld.

Regelmatig organiseert het Rijksarchief tentoonstellingen voor het grote publiek. Op deze tentoonstellingen worden unieke en fascinerende archiefdocumenten afgewisseld met foto- en filmmateriaal en met voorwerpen uit collecties van verzamelaars en andere archiefdiensten.

Thematisch zijn deze tentoonstellingen meestal gelinkt aan een historisch thema, dat om een of andere reden in de schijnwerpers staat.

Zowel in het Algemeen Rijksarchief te Brussel als in de Rijksarchieven in de Provinciën werden in 2009 en 2010 heel wat initiatieven ontplooid om archieven onder de aandacht van het publiek te brengen.

In de inkomhal van het ARA is traditiegetrouw altijd wel iets te zien. Tot eind februari 2009 viel nog een tentoonstelling te bewonderen die in november 2008 van start was gegaan in het kader van de herdenking van het einde van W.O.I: *'1918 – De kanonnen zwijgen: opnieuw vrede?'*

Op 26 maart 2009 opende *'Grensgevallen: de vreemdelingenadministratie in België (1832-1952)'*, een tentoonstelling waarin de evolutie van de Belgische vreemdelingenadministratie werd geschetst doorheen meer dan een eeuw. Een week na het opdoeken van deze tentoonstelling werd al de volgende ingehuldigd. *'De keuze van de archivaris'* liep van 26 september tot begin 2010 en bracht bijna 50 ancien régime-archivalia bijeen uit alle Rijksarchieven, die om diverse redenen het stempeel 'uitzonderlijk' verdienen. Uitgangspunt van dit project was de vraag aan de rijksarchivarissen: 'Wat vind jij het meest bijzondere stuk uit je archief, en waarom?'. In 2010 vormden deze 'schatten' van het Rijksarchief het voorwerp van een kleurrijke viertalige publicatie, met dezelfde titel.

2010 stond in het kader van het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Als intermezzo was in februari-mei nog een presentatie op banners te zien in de inkomhal, waarop de zeer diverse digitaliseringsprojecten van het Rijksarchief werden voorgesteld. Op 10 juni werd de tentoonstelling *'Europe in Brussels. Van federaal werelddistrict tot Europese hoofdstad, 1900-2010'* voorgesteld, samen met het gelijknamige viertalige boek. Expo en boek illustreren het langdurig proces van internationale besluitvorming en metropolisering, dat veel verder teruggaat in de tijd dan het Europese integratieproces na 1945, en dat Brussel tot hoofdstad van Europa maakte. In december volgde *'Belgium in Exile, 1940-1944. Belgische regering, vluchtelingen en soldaten in Groot-Brittannië'*, een tentoonstelling die een thematisch overzicht bood van talrijke facetten van de Belgische samenleving in ballingschap.

'De keuze van de archivaris' toont schatten uit alle Rijksarchieven

Het RA te Eupen tekende in 2009 voor twee tentoonstellingen: een reizende tentoonstelling schetste de duizendjarige geschiedenis van de 'Pastorijen in de Duitstalige Gemeenschap' aan de hand van archiefdocumenten, terwijl 'Von Argenteuil nach Eupen: Gesichter der belgischen Monarchie im Spiegel ihrer Privatbibliothek' een kijk bood op de interesses van Leopold III, zijn ouders koning Albert I en koningin Elisabeth en zijn tweede echtgenote, Lilian Baels, Prinses van Réthy. Samen met het RA Luik organiseerde het RA Eupen in oktober 2010 'Images du Pays de Liège (16e-19e siècles). Cartes, plans et dessins des Archives de l'État à Liège et à Eupen', die doorging in de ING-bank te Luik. In het RA Luik waren in 2009 – gelijktijdig – twee tentoonstellingen te zien: 'Archief 1939-1945' toonde documenten uit de periode van de Tweede Wereldoorlog: van documenten van Winterhulp en van de strafinrichting van Marneffe tot talrijke documenten rond joodse vluchtelingen uit Duitsland die in 1939-1940 in België verbleven. 'Op zoek naar onze voorouders' illustreerde aan de hand van zeer gevarieerde archiefstukken de onverwachte rijkdom van genealogisch onderzoek.

Ook de Rijksarchieven in de provincies organiseren tentoonstellingen voor een groot publiek, zoals over de privé-bibliotheek van Argenteuil (Eupen) en over zichten op de streek van Luik (Luik)

Het RA te Louvain-la-Neuve pakte ter gelegenheid van de feestelijke inhuldiging in 2009 uit met 'L'alarme à l'oeil', een tentoonstelling waarin de schade werd belicht waaraan documenten door verschillende soorten manipulaties worden blootgesteld. Inspelend op het thema van de 'Journées du Patrimoine', gingen in 2009 in de Rijksarchieven te Doornik en Aarlen tentoonstellingen rond '20ste-eeuwse architecturale stromingen' van start, die tot enige maanden nadien te bewonderen vielen. De tentoonstelling in Doornik had alles te maken met de verhuis van het Rijksarchief naar het gerenoveerde pand in de Augustijnenwijk. 'Les archives déménagent. Recherches sur l'histoire du quartier des Augustins à Tournai' richtte de schijnwerpers op de geschiedenis van het Rijksarchief te Doornik, op de verstedelijking en de ontwikkeling van de wijk en op de verborgen schatten van deze kleine 'stad in de stad'. In Aarlen lag de klemtoon op de uitzonderlijk rijke documentatie over architecturale trends in de 20ste eeuw waarover het Rijksarchief aldaar beschikt, met aandacht voor openbare gebouwen en voor de verwezenlijkingen van hedendaagse architecten. Thema van de editie 2010 van de 'Journées du Patrimoine' was: 'Les métiers du Patrimoine' (Vakmanschap ten dienste van Erfgoed). De Rijksarchieven van Aarlen, Doornik en Louvain-la-Neuve organiseerden bezoeken 'achter de schermen' en tijdelijke tentoonstellingen rond het beroep van archivaris, en zijn/haar inzet om het kwetsbare papieren en perkamenten erfgoed onder de best mogelijke omstandigheden te bewaren voor toekomstige generaties.

In het RA Brugge liep in 2009 kortstondig een tentoonstelling van een heel andere aard: in oktober waren daar de resultaten te zien van het eerste werkjaar van het opleidingscentrum en restauratieatelier CORES, een initiatief van Brugse erfgoedpartners en Syntra-West. En in het RA Aarlen kon men 'Dix ans de travaux au château d'Autelbas' (Tien jaar werken in het kasteel van Autelbas) volgen.

Op de Journées du Patrimoine worden nieuwsgierigen verwelkomd op tentoonstellingen (RA Louvain-la-Neuve) en op demonstraties (RA Aarlen)

Twee virtuele tentoonstellingen

Archief en democratie en *Archives, I presume?*:
overal online te bekijken

'Archief en democratie' en 'Archives I presume?'

Een tentoonstelling die niet aan plaats en tijd gebonden is, is 'Archief en democratie', de eerste virtuele educatieve tentoonstelling van het Rijksarchief waarin – bij middel van illustraties, interacties en animaties – documenten uit alle Rijksarchieven zijn verwerkt. Uitgangspunt is: een degelijk archiefbeleid is een *conditio sine qua non* voor een moderne democratie. Archieven zijn geen 'oud papier' maar hebben een reële maatschappelijke functie. Dat wordt geïllustreerd met authentiek archiefmateriaal, aangevuld met foto's en filmpjes. De virtuele tentoonstelling is een eerste stap om de educatieve missie van het Rijksarchief opnieuw op te nemen; leerkrachten kunnen inloggen om extra info, lesopdrachten, lessuggesties enz. op te roepen.

'Archives, I presume? Sporen van een koloniaal verleden in het Rijksarchief' mikt op een zeer breed publiek, van onderzoekers tot oud-kolonialen. Het Belgisch Rijksarchief bewaart immers een groot aantalarchieven over de koloniale geschiedenis van de Democratische Republiek Congo en de mandataire geschiedenis van Rwanda en Burundi. Met deze virtuele tentoonstelling wil het Rijksarchief dit rijke materiaal in de kijker zetten. Via diverse thema's uit het Belgisch koloniaal verleden wordt de bezoeker doorheen dearchieven geloofdst en geconfronteerd met het verhaal dat erachter schuilgaat.

Archieven op reis

Niet in alle Rijksarchieven kunnen tentoonstellingen of andere evenementen plaatsvinden: vele hebben daar gewoon geen geschikte ruimte voor. Samenwerking met of uitlening van stukken aan andere erfgoedinstellingen biedt dan vaak een oplossing.

De tentoonstelling *'Albert I Koning in een nieuw België'* in het Brusselse BELvue museum (nov. 2009-feb. 2010), een initiatief van de Koninklijke Vereniging Dynastie en Cultureel Erfgoed om de 100ste verjaardag van Alberts troonsbestijging te herdenken, was opgebouwd rond documenten uit het Archief van het Koninklijk Paleis. In 2010 werkte deze archiefdienst mee aan diverse projecten, gaande van architecturale gelijkenissen tussen Brussel en Parijs, tot 'Tervuren 1900'. Het RA te Namen stelde tientallen documenten en affiches ter beschikking voor de realisatie van de tentoonstelling *'Namur à l'heure allemande, 1914-1918 au quotidien'*, die in het najaar van 2010 doorging in de Bibliothèque universitaire Moretus Plantin en die de bezoeker toeliet zich een beeld te vormen van het leven van alledag in Namen tijdens W.O. I. Het Algemeen Rijksarchief leende in 2009 17de-eeuwse topstukken uit voor een tentoonstelling ter herdenking van 400 jaar Twaalfjarig Bestand. De tentoonstelling werd georganiseerd in Den Haag door het

Het RA Namen werkte mee aan de evenementen in het kader van *Namur à l'heure allemande*

Nationaal Archief en de Koninklijke Bibliotheek in hun expositieruimte De Verdieping van Nederland. Zo'n 90 bijzondere en grotendeels onbekende archiefdocumenten – topstukken – uit de Wase plaatselijke overheidsarchieven, inclusief het Rijksarchief te Beveren, werden in 2009 samengebracht in de gelegenheidstentoonstelling 'Waasland-in-stukken: Tien jaar Waas Archievenoverleg' in het kasteel Cortewalle in Beveren. Het zijn documenten die niet alleen mooi ogen maar vooral inhoudelijk van belang zijn voor de geschiedenis van de regio. RA Beveren leende ook archiefdocumenten uit in het kader van de tentoonstelling 'Het Proces van Mechelen (1946-1947)', die eind 2010 plaatsvond in het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk.

Met het uitlenen van topstukken uit hun collecties droegen in 2009 de Rijksarchieven van Gent en Kortrijk hun steentje bij tot de unieke driedelige tentoonstelling 'Vrouwen van Vlaanderen'. RA Kortrijk leende verder nog stukken uit voor 'September '44 – Kortrijk bevrijd' en RA Gent voor een expo in het stadhuis van Damme over 'de Lieve tussen Gent en Damme'. Talrijke documenten uit diverse gemeentearchieven bewaard in het RA te Bergen vonden hun weg naar de expo 'De geschiedenis van de burgemeesters van Groot-Bergen' aldaar. In 2010 leende het RA te Bergen topstukken uit een verder verleden uit: middeleeuwse cartularia en charters en een rol van de Bergense poorterij uit 1323 waren te bewonderen op de tentoonstelling 'Mémoires d'Orient. Du Hainaut à Héliopolis' ('Herinneringen aan het Oosten. Van Henegouwen tot Heliopolis') in het Musée royal de Mariemont. Archiefstukken uit het RA Aarlen werden tentoongesteld in het Musée Gaspar te Aarlen en het Musée ducal te Bouillon. Documenten uit het RA Brugge vonden hun weg naar musea in Brugge, Merken en het Zeeuws-Vlaamse IJzendijke, documenten uit RA Hasselt naar tentoonstellingen in Sint-Truiden, Riemst en Herk-de-Stad. Het RA Kortrijk fungeerde als bruikleengever van het plaatselijke Erfgoedhuis, het Broelmuseum en het Museum Kortrijk 1302.

En vijf topstukken uit het RA Gent, onder meer de oorkonde van keizer Lodewijk de Vrome over de Sint-Baafsabdij (uit 819), vallen sinds oktober 2010 te bewonderen op de permanente tentoonstelling van het nieuwe Stadsmuseum Gent (STAM).

Breekbaar verleden: een tentoonstelling, een boek, een website

www.breekbaarverleden.be: een boeiende kijk op de Limburgse mijnstreek

De mijnarchieven in het RA te Hasselt bevatten een collectie glasnegatieven met o.m. prachtige afbeeldingen van vreemde afdiepingstorens, immense elektriciteitscentrales en luxueuze citévilla's. 1753 foto's op glasplaat brengen de streek en de groeiende steenkoolindustrie in de periode 1905-1950 op een unieke manier in beeld. Op initiatief van de Limburgse Reconvertiemaatschappij en het Rijksarchief werd de verzameling grondig geconserveerd en onderzocht, om nadien aan het publiek te worden voorgesteld via een tentoonstelling in het Cultuurcentrum van Maasmechelen, het boek *Breekbaar Verleden* (uitgegeven door Openbaar Kunstbezit en begin 2011 bekroond als 'Best vormgegeven fotoboek') en de website

www.breekbaarverleden.be, die de gebruikers toelaat zelf commentaren toe te voegen.

Nadien reisde de tentoonstelling naar andere voormalige mijnsites en naar het Rijksarchief te Doornik.

En ook nog ... muziek en spel

In december ging in de Kortrijkse O.-L.-V.-kerk een opmerkelijk concert door: de muziek die de concertgangers te horen kregen, was uitsluitend onuitgegeven vroeg-18de-eeuwse muziek, ontdekt in het Rijksarchief Kortrijk na intensief opzoek- en transcriptiewerk. Deze vergeten muziek, met onder meer een aantal originele composi-

Ook op Erfgoeddag 2009 bracht het barokensemble Respiro een compositie van kapelmeester Antoine De Smet, ontdekt in het RA Kortrijk

De finalisten van het kampioenschap 'oud schrift lezen' in het RA Leuven

ties van Antoon de Smet, componist en kapelmeester van de O.-L.-V.-kerk († 1721), werd nieuw leven ingeblazen door het koor Ars Vocalis Kortrijk en het Ensemble Respiro.

Ongeveer tegelijk met het wereldkampioenschap voetbal ging het kampioenschap 'oud schrift lezen' van start, een idee van het RA Leuven. 129 amateur-paleografen namen deel. Op 9 oktober werden de 12 finalisten uitgenodigd in het RA Leuven voor de eindronde en voor een VIP-bezoek aan het gebouw.

Eigen postzegel voor het Rijksarchief

De Post gaf op 21 september 2009 een blaadje uit met 10 postzegels, waarmee ze een overzicht wil brengen van de cultuurtempels die zich op de Brusselse Kunstberg bevinden. Ook het Rijksarchief kreeg een eigen postzegel.

INITIATIEVEN VOOR GENEALOGEN

De genealogische dag in RA Anderlecht lokt jaarlijks honderden bezoekers

Rondleidingen van leden van genealogische en heemkundekringen en VVF-afdelingen vinden op regelmatige basis plaats in het Algemeen Rijksarchief en de Rijksarchieven in de provincies.

Aangezien genealogen en familiekundigen een belangrijke doelgroep zijn, probeert het Rijksarchief ook meer gericht op hun vragen en wensen in te spelen.

De derde en vierde editie van de genealogische studiedag 'Genealogie begint bij u thuis' (telkens in november) waren opnieuw een gelegenheid om de relaties tussen het Rijksarchief, de genealogische verenigingen en de individuele genealogen aan te halen. Die dag zakten in 2009 ongeveer 400 geïnteresseerden af naar het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht), in 2010 ruim 200. Het gaat telkens in belangrijke mate om een volledig nieuw publiek, dat nog niet vertrouwd was met genealogische opzoeken en de leeszaalwerking.

Vijftien belangstellenden tekenden in op een cursus 'initiatie paleografie', die van januari tot maart 2009 werd ingericht op het RA te Luik. Het RA te Hasselt organiseerde in 2010 twee meerdaagse workshops voor onderzoekers: een eerste voor wie wil onderzoek doen naar een dorp in de 18de eeuw, een tweede voor wie zich wil verdiepen in de dossiers van het Hof van Assisen.

INITIATIEVEN VOOR ARCHIEFVORMERS

Zie onderdeel 'Partner van archiefvormers'.

DE RIJKSARCHIEVEN IN DE MEDIA

Ook in 2009 en 2010 was het Rijksarchief zeer nadrukkelijk aanwezig in de media.

De pers te gast in het pas geopende RA te Louvain-la-Neuve en bij de inhuldiging van het digitaliseringslabo

Aan de opening van het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve in januari 2009 werden, naast verschillende audiovisuele reportages, in regionale en nationale kranten zo'n twintig artikels gewijd.

Een vijftiental artikels en meerdere televisie- en radioreportages besteedden aandacht aan de verhuis, in juli 2009, van het Rijksarchief te Doornik naar de gebouwen van de voormalige drukkerij Casterman.

Nord Éclair berichtte in april dat jaar over de petitie naar aanleiding van de sluiting van het Rijksarchief te Ronse. De Standaard en Het Nieuwsblad brachten in april, juni en september korte berichten over deze sluiting, die ook aan bod kwam op AVS Oost-Vlaamse Televisie.

Nog in april 2009 brachten diezelfde AVS, De Standaard, Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws en De Morgen het nieuws over de aanwezigheid van ongedierte in het Rijksarchief te Gent; een bestrijdingsfirma heeft toen de betrokken lokalen ontsmet.

In september, oktober en november 2010 had Vers l'Avenir Namur het over de mogelijke toekomstige vestiging van het Rijksarchief te Namen.

Nog in november 2010 kondigde De Standaard de verkoop aan van het Duivelsteen, waar nu het Rijksarchief te Gent gevestigd is. De krant berichtte verder ook over de ontwerpen voor de oprichting van nieuwe gebouwen voor de Rijksarchieven te Gent en te Brugge, dit laatste voorzien voor 2013.

Digitaliseren

De voorbije twee jaar hebben de media ook ruim aandacht gehad voor diverse digitaliseringsprojecten van het Rijksarchief. De opening, in oktober 2009, van de nieuwe leeszaal en van het digitaliseringslabo van het Algemeen Rijksarchief in de Ruisbroekstraat te Brussel vormde de aanleiding voor een reeks artikels en reportages (Le Soir, Bel RTL, De Standaard, enz.). De digitalisering van glasnegatieven over de Limburgse steenkoolmijnen kreeg in 2009 en 2010 heel wat weerklank in de Vlaamse pers (Het Belang van Limburg, De Morgen, Kerk en Leven), maar ook in het zuiden van het land had de pers ruimschoots aandacht voor digitaal archief.

Eind 2009 ontving het Rijksarchief een e-Government Award voor het online genealogisch project 'Demogen', in de categorie 'meest innovatieve project', een gebeurtenis die uiteraard werd opgepikt door de pers. In januari 2010 besteedde Vers l'Avenir Luxembourg een pagina aan de digitalisering van de parochieregisters.

In oktober 2010 verscheen een reeks artikels over het online brengen van de notulen van de Ministerraad van 1918 tot 1979 (La Libre Belgique, Knack, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Morgen, enz.)

Tentoonstellingen, colloquia en studiedagen

In maart en april 2009 werden enkele artikels gepubliceerd naar aanleiding van de studiedag over de individuele dossiers van de Vreemdelingenpolitie en de tentoonstelling 'Grensgevallen', georganiseerd door het Algemeen Rijksarchief (Le Soir, La Libre Belgique, De Beiaard, enz.).

In oktober 2009 besteedde zowel de geschreven als de audiovisuele – radio én TV – regionale pers heel wat aandacht aan twee tentoonstellingen waaraan het Rijksarchief te Eupen meewerkte: de ene over pastorieën in de Duitstalige Gemeenschap, een tweede over de bibliotheek van het kasteel van Argenteuil. De Courrier de l'Escaut bracht in november 2009 een artikel over de tentoonstelling rond de augustijnenwijk in Doornik.

De Studiedag 'Archief en Democratie', die doorging in november 2009 in de Senaat, kon eveneens rekenen op persbelangstelling (o.m. La Libre Belgique en het tijdschrift Meta).

In april 2010 hadden Vers l'Avenir Luxembourg, La Dernière Heure Namur en de RTBF het over het colloquium 'Pardon, pénitence et réconciliation' (Vergeving, straf en verzoening) dat plaatsvond in het Rijksarchief te Saint-Hubert. In mei 2010 publiceerden Le Soir Namur-Luxembourg en TV Lux enkele artikels naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het Rijksarchief te Saint-Hubert.

In juni 2010 verschenen diverse artikels over de tentoonstelling 'Europe in Brussels' in het Algemeen Rijksarchief, evenals over het bijbehorende boek (La Libre Belgique, De Tijd, Télémoustique). 'Babel' (Klara-VRT), het RTBF-programma 'C'est du Belge' en het Nederlandstalige tijdschrift Aktief brachten interviews over dit thema. In september 2010 stonden de Doornikse media (No Télé, la DH, Le Soir Hainaut, enz.) stil bij de tentoonstelling die het Rijksarchief te Doornik had opgezet in het kader van de Journées du Patrimoine.

In oktober 2010 wijdde La Meuse een pagina aan de tentoonstelling die de Rijksarchieven te Luik en Eupen in de ING-bank organiseerden over oude afbeeldingen van de stad.

Na de succesvolle tentoonstelling van 2009 over de grote bouwkundige tendensen in de provincie Luxemburg, organiseerde het Rijksarchief te Aarlen in het najaar 2010 een expo over 'Vie et mort des supports de l'écrit' (Leven en dood van de dragers van het geschreven woord). Vers l'Avenir besteedde er een volledige bladzijde aan.

Publicaties

In maart 2009 berichtte Waaskrant over de archiefinventaris van uitgeverij 'Orbis en Orion', een publicatie van het Rijksarchief te Beveren. La Libre Belgique, Vers l'Avenir, de krant Dimanche, enz. publiceerden artikels over het boek 'La résistance au quotidien. 1914-1918. Témoignages inédits' (Het Verzet in het dagelijks leven van 1914-1918. Onuitgegeven getuigenissen), gebaseerd op getuigenissen verzameld in het Algemeen Rijksarchief, samen met Racine co-uitgever van het werk. In november 2010 verschenen in l'Echo en la Libre Belgique artikels over de voorstelling van het 'Archievenoverzicht betreffende de Eerste Wereldoorlog in België'. Deze publicatie werd ook uitvoerig in beeld gebracht op de website van de VRT.

Andere evenementen

Het Rijksarchief maakte ook nog met andere activiteiten zijn opwachting in de pers.

Het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief te Beveren werkten in 2008 mee aan afleveringen van het TV-programma 'Verloren Land', die in het eerste halfjaar van 2009 werden uitgezonden op Canvas, met name de bijdragen over Klara-stem Chantal Pattyn, over misdaadauteur Bob Mendes en over jeugdschrijfster Anne Provoost.

Vlan bracht in september 2009 een volledige pagina over de studiedag 'Genealogie begint bij u thuis', die doorging in het Rijksarchief te Anderlecht. De editie 2010 van dit evenement kon rekenen op een nog ruimere belangstelling van pers en publiek.

In mei 2009 waren de media ook aanwezig bij de ceremonie naar aanleiding van de overbrenging van het Mercatorarchief naar het Rijksarchief te Brugge. Vers l'Avenir focuste in oktober 2009 op de overbrenging van het gemeentearchief van Messancy naar het Rijksarchief te Aarlen.

Een paar artikels, onder andere in Waaskrant van 31 oktober 2009, handelden over het bezoek van provinciegouverneur André Denys en gedeputeerde Jozef Dauwe aan de Rijksarchieven te Gent en te Beveren. In februari 2010 hadden diverse media (Belga, La Capitale, RTBF, De Standaard) ruim aandacht voor de overdracht van 800 originele plannen van het Justitiepaleis aan het Algemeen Rijksarchief.

Een dubbele pagina in de Courier de l'Escaut bracht in april 2010 informatie over het Casterman-archief, bewaard in het Rijksarchief te Doornik.

In april 2010 kwamen de oorlogsaffiches bewaard in het Algemeen Rijksarchief aan bod in een RTBF-uitzending.

In mei 2010 zonden Télé MB en Antenne Centre een reportage uit over het Rijksarchief te Bergen.

In augustus 2010 maakten de media melding van de huiszoeking bij het Algemeen Rijksarchief in het kader van Operatie Kelk, waarbij werd gezocht naar 33 pedofiliedossiers.

Vers l'Avenir Luxembourg maakte in augustus een hele pagina vrij voor berichtgeving over het Rijksarchief te Aarlen en het belang van een correcte bewaring van de parochieregisters.

Deze en andere berichten over het Rijksarchief vonden heel het jaar door hun weg naar diverse websites.

— SCIENCE CONNECTION —

Science Connection is het gratis magazine van het Federaal Wetenschapsbeleid, dat vijfmaal per jaar verschijnt in het Nederlands en het Frans in een oplage van 25.000 exemplaren. Het tijdschrift biedt een kijk op wat leeft in de federale wetenschappelijke instellingen.

Omwille van logistieke problemen verscheen Science Connection in 2009 slechts driemaal, waarbij één nummer een themanummer was rond de ruimtemissie van Frank De Winne. In de overige twee nummers verschenen vier boeiende en fraai geïllustreerde bijdragen van het Rijksarchief:

In nummer 26

- De vreemdeling onder toezicht: de individuele vreemdelingendossiers van de Openbare Veiligheid
- De aanplakbiljetten uit de Eerste Wereldoorlog

In nummer 27

- Archief en Democratie: een virtuele educatieve tentoonstelling van het Rijksarchief
- 250 kilometer aan documenten (over het digitaliseringsproject Demogen)

In 2010 verschenen opnieuw vijf nummers van Science Connection, telkens met een of meerdere artikels over projecten van het Rijksarchief:

In nummer 28

- Digitalisering in het Rijksarchief

In nummer 29

- Het Rijksarchief moderniseert en breidt uit

In nummer 30

- Het Rijksarchief heeft ondernemingsgeest
- Archivarissen en bibliothecarissen: een terugblik op 1910, vooruitkijken naar 2010 en later (samen met de Koninklijke Bibliotheek)
- Het Rijksarchief en het Belgisch Voorzitterschap (korte bijdrage in 'Kortom...')

Fragment uit het tijdschrift Science Connection

In nummer 31

- Archieven en Afrika. Initiatieven van het Rijksarchief en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika
- Namen, Duitse tijd: het dagelijks leven in 14-18 (samen met het KIK)
- Het Rijksarchief en Europa. Projecten van het Rijksarchief in het kader van het Belgisch Voorzitterschap

In nummer 32

- Belgium in Exile. Belgische regering, vluchtelingen en soldaten in Groot-Brittannië tijdens W.O. II
- Notulen van de Ministerraad online (korte bijdrage in 'Kortom...')

— ONZE WEBSITE EN ONZE NIEUWSBRIEF —

Het bezoek aan de website van het Rijksarchief, online gebracht medio 2007, gaat nog steeds crescendo. In 2010 bezochten 267.043 unieke bezoekers samen de site 435.427 keer en ze bekeken 23.480.709 pagina's. Goed voor een gemiddelde van 54 pagina's per bezoek. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, lagen in 2009 de cijfers nog iets lager, maar betekenden ook een merkelijke stijging ten opzichte van het voorafgaande jaar.

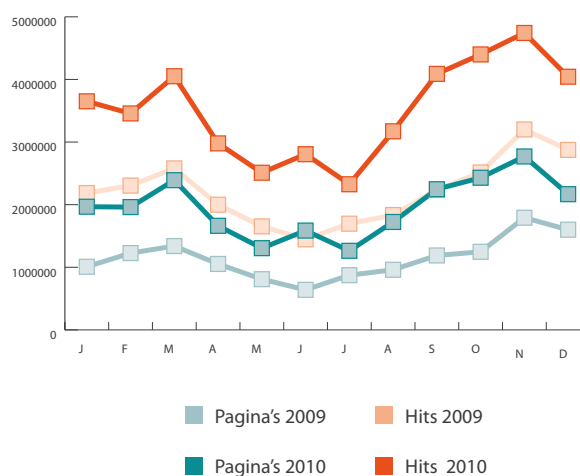
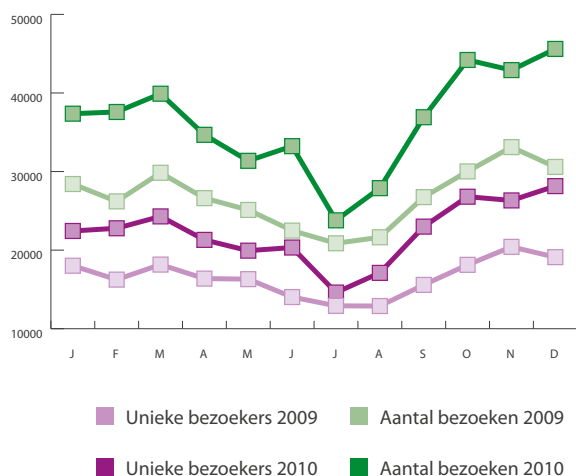
Websitebezoek 2008-2010

	2008	2009	2010
Unieke bezoekers	170.155	198.164	267.043
Bezoeken	267.459	321.632	435.427
Geconsulteerde pagina's	7.490.108	13.737.651	23.480.709

Op de website vindt men uiteraard informatie over adressen en openingsuren, en over de opdrachten en realisaties van het Rijksarchief. Een andere grote troef zijn de krachtige zoekrobots, die toelaten gericht te zoeken in verschillende databanken. Steeds meer (toegangen tot) bestanden kunnen via deze zoekrobots geconsulteerd worden vanaf het scherm.

In de loop van 2009-2010 werden meer en meer pagina's van de website vertaald naar het Duits en het Engels.

Websitebezoek in 2009 -2010 per maand

Maand	Unieke bezoekers		Aantal bezoeken		Pagina's		Hits	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Januari	18015	22438	28412	37363	1008069	1967206	2185395	3650832
Februari	16247	22780	26200	37580	1226690	1961535	2304522	3456974
Maart	18161	24291	29843	39904	1339145	2390989	2579133	4051576
April	16377	21303	26615	34674	1053226	1662030	1999740	2978765
Mei	16309	19932	25117	31365	809881	1305457	1653034	2509934
Juni	14029	20330	22481	33232	639637	1586134	1446249	2805944
Juli	12912	14603	20870	23792	873618	1269022	1696354	2326087
Augustus	12886	17105	21635	27888	960318	1723670	1834088	3171717
September	15576	22992	26747	36913	1188715	2247143	2235033	4088406
Oktober	18129	26797	30016	44200	1247174	2430120	2514831	4399119
November	20417	26325	33109	42911	1791558	2769702	3200617	4742166
December	19106	28147	30587	45605	1599620	2167701	2874855	4042802
TOTAAL	198164	267043	321632	435427	13737651	23480709	26523851	42224322

In 2009 en 2010 verschenen telkens vier Nieuwsbrieven. Daarin stonden nieuwtjes te lezen over onze gebouwen, nieuwe aanwinsten en publicaties, onderzoeksprojecten, tentoonstellingen en studiedagen. In de rubriek 'Archieven met een verhaal' besteden we aandacht aan opmerkelijke 'vondsten'. Eind 2010 vond de Nieuwsbrief zijn weg naar de mailbox van 7257 abonnees (6151 abonnees eind 2009).

Naast de gewone Nieuwsbrief verstuurden we nog vijf Extra-Nieuwsbrieven: over de tentoonstelling en studiedag rond de dossiers van de Vreemdelingenpolitie, over Erfgoeddag en over de virtuele tentoonstelling en studiedag 'Archief en Democratie', over de colloquia over het einde van W.O. II en 'Archief Afrika Europa' en ook twee Nieuwsflashes over de voortgang van de verbouwwerken aan het Rijksarchief te Antwerpen.

De afdeling digitalisering verzorgde heel 2010 door een wekelijkse digitale Nieuwsbrief 'Digitale parochieregisters', met 'randinformatie uit parochieregisters: een verslag van een gebeurtenis in het dorp, een gedicht, een anagram, recepten, berichten over politieke situaties, weersomstandigheden en calamiteiten, ... informatie die meestal ongekend blijft.

PHOTODOCUMENT - PHOTOGRAPHIE
BELGIUM IN EXILE 1940-1944
 09 12 10

Archives du Roi à Bruxelles et Namur
EXPOSITION
 11/09/2010 > 18/12/2010
 D'hier à demain,
 Notre métier :
 Conservateur du passé

Exposition
LES ARCHIVES DÉMÉNAGENT !
 Réouverture de l'histoire de guerre des Archives à Tournai
 13 SEPTEMBRE - 14 OCTOBRE 2010
 Archives du Roi à Tournai / 28 Rue des Pénitents
 07000 Tournai - Belgique
 www.archives.be

44 L'Europe médiévale (1000-1500)
 avec Philippe de Bréquigny
 1000-1500
 1000-1500
 1000-1500

"GENEALOGIE BEGINT BIJ U THUIS"
 4th editie
 Genealogische ontmoetingsdag
 in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)
ZATERDAG 20 NOVEMBER 2010
 Derivestraat 7, 1070 Anderlecht

Het Rijksarchief is een wetenschappelijke instelling, die zich toelegt op institutioneel en archivalisch onderzoek. Dat onderzoek gebeurt enerzijds in het kader van de dagdagelijkse opdrachten die de archivisten ontplooiën bij het ordenen en beschrijven van archieven, het redigeren van inleidende gedeeltes bij inventarissen, het opstellen van archiefbeheersplannen en selectielijsten, het beantwoorden van inhoudelijke vragen van lezers en overheden...

Anderzijds wordt op het Rijksarchief aan projectonderzoek gedaan. Sommige projecten vereisen fundamenteel onderzoek, dat dan resulteert in een doctoraatsproefschrift

ONDERZOEKSPROJECTEN

In 2009 liepen 16 onderzoeksprojecten, in 2010 15:

Subsidiërende instantie	Titel van het project	Looptijd
Federaal Wetenschapsbeleid	Registratie en valorisatie van bedrijfsarchieven als bron voor de studie van de geschiedenis van de industrialisatie in de provincie Oost-Vlaanderen in de voorbije twee eeuwen	2006-2010
Federaal Wetenschapsbeleid	Gids van de bronnen met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog in België en Belgisch Congo	2006-2010
Koninklijke Commissie voor Geschiedenis	Ontsluiting van de diplomatieke correspondentie tussen Wenen en Brussel (1740/48 - 1790)	2007-2010
Federaal Wetenschapsbeleid (IAP-project)	'Justice and Society. Sociopolitical history of justice administration in Belgium 1795-2005'. (IAP-project)	2007-2010
Federaal Wetenschapsbeleid	Pouvoirs politiques et administrations dans la principauté de Liège du Moyen Âge à la fin de l'Ancien Régime (985-1795) : Guide des sources relatives aux institutions publiques centrales, régionales et locales ' phase 2	2007-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	Bijdrage tot het onderzoek naar intermediaire besturen in het graafschap Vlaanderen. Casus: land van Waas (1515-1795)	2007-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	"Au Cœur de la Cour". Een analyse van het personeel en de werking van de griffie van de Raad van Vlaanderen (15de - 18de eeuw)	2007-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	Geschiedenis from below. Inventarisering, verzameling, ontsluiting en valorisering van armenbrieven aan Belgische gezagsdragers (1780-1914)	2008-2009
Federaal Wetenschapsbeleid	Vom Land in die Stadt – Migranten aus den preußischen Kreisen Eupen und Malmedy in den Industriegebieten an Maas, Rhein und Ruhr	2008-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	Studie van de geschiedenis, bevoegdheden, organisatie en werking van de Vlaamse en Waalse intergemeentelijke verenigingen	2008-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	Guide du chercheur dans les archives de la sidérurgie liégeoise	2008-2011
Federaal Wetenschapsbeleid	Onroerende informatie gebundeld, een onderzoek naar twee eeuwen functionele en territoriale hervormingen en de implicaties voor de archiefvorming in de buitendiensten van Patrimoniumdocumentatie"	2008-2010
Federaal Wetenschapsbeleid	De Grote Raad in de achttiende eeuw. Een krimpend ressort	2008-2012
Federaal Wetenschapsbeleid	La production diplomatique et archivistique des comtes de Namur jusqu'en 1429.	2008-2012

Federaal Wetenschapsbeleid	Gids van de archieven met betrekking tot de koloniale geschiedenis van Democratische Republiek Congo, Rwanda en Burundi, 19e-20e eeuw	2009-2013
Federaal Wetenschapsbeleid	Bailli royal, seigneurs, paysans: jeux et enjeux du pouvoir en Tournaisis de la fin du XIVE à la fin du XVIe siècle	2009-2013

— NIEUWE ONDERZOEKSPROJECTEN 2009-2010 —

Gids van de archieven met betrekking tot de koloniale geschiedenis van Democratische Republiek Congo, Rwanda en Burundi, 19e-20e eeuw

Alle beschikbare informatie over archiefbestanden en andere bronnen met betrekking tot de politieke, economische, culturele, sociale en ecologische aspecten van de Belgische aanwezigheid in Centraal-Afrika en bewaard in België en het buitenland door instellingen van zowel publieke als private aard, zal in deze gids worden gebundeld en makkelijk toegankelijk worden voor zowel nationale als internationale onderzoekers.

Bailli royal, seigneurs, paysans: jeux et enjeux du pouvoir en Tournaisis de la fin du XIVE à la fin du XVIe siècle

Het project beoogt een analyse van de instellingen en de relaties tussen verschillende bestuursniveaus (vorstelijk, heerlijk en lokaal) die functioneerden binnen het Doornikse, eerst een Franse, nadien (vanaf 1521) een Habsburgse provincie.

— ARCHIVARISSEN EN DOCTORATEN —

Het Koninklijk Besluit van 25 februari 2008 tot vaststelling van het statuut van het wetenschappelijk personeel van de federale wetenschappelijke instellingen, voorziet twee activiteitengroepen binnen elke federaal wetenschappelijke instelling:

- Activiteitengroep 1 : Wetenschappelijk onderzoek en experimentele ontwikkeling
- Activiteitengroep 2 : Wetenschappelijke dienstverlening

Archivarissen die willen promotie maken binnen activiteitengroep 1, moeten in het bezit zijn van een doctorsdiploma behaald na verdediging in het openbaar van een verhandeling in overeenstemming met de uit te oefenen functie. Kandidaten in het bezit van een masterdiploma (behaalde graad: tenminste onderscheiding) krijgen de mogelijkheid binnen de instelling een doctoraatsproefschrift over een institutioneel-archivistisch thema te maken.

Eind 2008 ging onderzoek van start over 'Het Rekenhof, analyse van een controle-instelling en haar archief' en over de geschiedenis van een gigant uit de staalindustrie, de 'Forges de Clabecq' (*'Histoire des Forges de Clabecq. 1781-1939'*). In 2010 werd onderzoek aangevat over de problematiek rond voedselvoorrading tijdens en na W.O. II (*'Rationnement et marché noir sous la Régence. Genèse londonienne et ravitaillement alimentaire de la Belgique de la Libération à l'immédiat après-guerre (1940-1950)'*) en over de middeleeuwse adel in het graafschap Loon (*'Condottieri aan de Maas, 13de-begint 16de eeuw'*).

— PROJECTEN AFGEROND IN 2009-2010 —

Afgeronde projecten resulteren in volumineuze publicaties

De overheidsinstellingen in Henegouwen en het Doornikse in het ancien régime

Het project “Répertoire des Institutions publiques régionales et locales en Hainaut et Tournai-Tournaisis sous l’Ancien Régime” dat in 2005 werd opgestart, resulteerde in 2009 in een gids, waarin zowel de ‘klassieke’ politieke en juridische instellingen (vorst/graaf, hof, kanselarij, raad en baljuwschap, kasselrij, Staten, steden, etc.), als minder bekende instellingen die te maken hebben met de territoriale, financiële, economische, domaniale, militaire en notariële organisatie van de regio, worden bestudeerd.

Cultuur, wetenschap en onderwijs in de Départements réunis (1794-1814)

Ondanks het feit dat het archiefmateriaal uit de Franse Tijd fascinerende onderzoeksmogelijkheden biedt, vinden cultuur-, wetenschaps- en onderwijshistorici slechts moeizaam de weg naar deze periode. De beperkte ontsluiting van de archieven en het ontbreken van overzichtswerken zijn hier niet vreemd aan. Een project dat van start ging in 2005, resulteerde in een naslagwerk in twee delen: een archiefgids wijst op de belangrijke zoekinstrumenten, bronnenreeksen, archiefbewaarplaatsen en historische studies, terwijl in het tweede deel de (openbare) instellingen actief op het vlak van het onderwijs, de cultuur en de wetenschap worden beschreven.

Latijnse scholen in de Zuidelijke Nederlanden (16de-18de eeuw).

Het project ‘Latijnse scholen in de Zuidelijke Nederlanden’ brengt in een repertorium en archiefgids zowel de Latijnse scholen in Vlaanderen en Brussel, als het archiefmateriaal dat ze nagelaten hebben, in kaart. Relevante informatie over het bestaan en de organisatie van de diverse onderwijsinstellingen wordt samengebracht in overzichtelijk gestructureerde notities, afgerond met een beredeneerde bibliografie. Daarnaast is dit naslagwerk ook opgevat als een archiefgids die attendeert op het rijke bronnenmateriaal, niet alleen afkomstig uit rijks- en stadsarchieven, maar ook uit archieven van orden en congregaties. Dit project liep sinds 2000, met steun van zowel Belpo als het Max Wildiersfonds.

Ontsluiting van de diplomatieke correspondentie tussen Wenen en Brussel (1749-1789).

In 2007 ging een project van start om de briefwisseling tussen de gevolmachtigde minister en de Hof- en Staatskanselier te indexeren, een initiatief van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis en het Algemeen Rijksarchief. In 2010 verscheen een vijfdelige publicatie, die na een inleiding en een vademecum (in het Frans, het Nederlands en het Duits), een beredeneerde index op drie niveaus biedt. Bij het opstellen van deze index werd uitsluitend het Frans gebruikt, de taal van zowel de ministeriële correspondentie als de toenmalige repertoria. Beide bronnen hebben tevens als basis gediend voor het bepalen van de 6460 trefwoorden die in deze index worden gebruikt.

Archievenoverzicht betreffende de Eerste Wereldoorlog in België

Ontelbaar zijn de bronnen over de geschiedenis van de Belgen en van België tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ze zijn helaas weinig bekend en worden verspreid bewaard over een groot aantal bewaarinstellingen en musea. Sinds 2006 werd, met de steun van de POD Wetenschapsbeleid, binnen het Rijksarchief een 'Archievenoverzicht betreffende de Eerste Wereldoorlog in België' gerealiseerd, waarin alle disparate informatie over de oorlogsarchieven gestructureerd werd opgenomen.

— WETENSCHAPPELIJKE COLLOQUIA, STUDIEDAGEN EN WORKSHOPS —

Studiedagen en colloquia vonden plaats in zowel de centrale zetel in het centrum van Brussel, als in diverse Rijksarchieven in de provincies, als op externe locaties.

Op 26 maart 2009 organiseerde het Algemeen Rijksarchief een studiedag gewijd aan de 'Individuele dossiers van de Vreemdelingenpolitie', waarop niet alleen aandacht werd besteed aan het intrinsiek belang van de dossiers, maar waar ook de moeilijke doch essentiële vraag werd opgeworpen: 'Dienen de individuele vreemdelingendossiers geopend na 1950 te worden vernietigd, geselecteerd of veeleer integraal bewaard?', een vraag waarop alle deelnemers konden antwoorden via een enquêteformulier. De Handelingen van deze studiedag werden in 2010 uitgegeven door het Rijksarchief.

In 2009 was het precies tien jaar geleden dat de nieuwe wet op het notariaat werd uitgevaardigd, die de notarissen verplicht alle notariële minuten en repertoria ouder dan 75 jaar neer te leggen in het Rijksarchief. Op de studiedag 'Notariaat en Archief' die op 5 oktober doorging in het Lippensauditorium van de Koninklijke Bibliotheek werd een eerste balans opgemaakt, waarvan de weerslag terug te vinden is in de in 2010 uitgegeven Handelingen.

Op 5 oktober 2009, op de studiedag 'Beheren en beheersen. Huidig onderzoek in het Rijksarchief over de instellingen van het ancien régime', werden zeven onderzoeksprojecten voorgesteld, waarvan drie in het kader van een doctoraatsproject. Het onderzoek wordt doorgevoerd in diverse afdelingen van het Rijksarchief, zowel in Brussel als in de provincies. Ook de Handelingen van deze studiedag werden in 2010 gepubliceerd door het Rijksarchief.

Zo'n 200 belangstellenden nestelden zich op 25 november 2009 in het rode pluche van de Senaat, om deel te nemen aan de studiedag 'Archief en Democratie' en de lancering van de gelijknamige website mee te maken. Sabine Laruelle, minister van Wetenschapsbeleid, 'lanceerde' met een druk op de knop de website.

Jaarlijks organiseren we tal van studiedagen in de conferentiezaal van het Algemeen Rijksarchief ...

Na een rondleiding op de virtuele expo, kwamen sprekers uit archiefwereld, politiek, onderwijs, universiteit en uit 'het veld' het belang van archieven voor een democratie in het voetlicht plaatsen.

Al op 25 januari 2010 ging de volgende studiedag in het ARA door: *'Onroerend goed bewaard. Een status quaestionis van de archieven van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie'*, in co-organisatie met de administratie in kwestie.

Een maand nadien, op 24 februari, was een heel ander thema aan de orde: *'In de nasleep van W.O. II. Tussen vergeten, vergoeden, heropbouw en repressie. Beschikbare bronnen en stand van het onderzoek'*. Op deze druk bijgewoonde studiedag werden de archieven geconfronteerd met de vragen, de verwachtingen en de moeilijkheden waarmee onderzoekers te kampen krijgen, en werd tegelijk de aandacht gevestigd op de grote rijkdom van het beschikbare bronnenmateriaal. Eind 2010 waren de Handelingen ter perse.

Op 8 oktober 2010 kwamen de zeer diverse en verspreid bewaarde archieven die een licht werpen op het buitenlands beleid van België aan bod op de studiedag *'Bronnen voor de studie van het Belgisch buitenlands beleid en de Europese integratie'*, met speciale aandacht voor de rol van België in het verhaal van de Europese constructie.

Samen met de Rechtsfaculteit UGent organiseerde het Rijksarchief Gent op 26 november 2010 de studiedag *'Vlaamse instellingen in de Late Middeleeuwen en de Vroegmoderne Tijd'*, die als ondertitel meekreeg *'Centralisering, professionalisering, specialisering en bureaucratisering'*.

In samenwerking met het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika vond eind 2010 nog het driedaags internationaal colloquium. *'Archief Afrika Europa. Noden? Samenwerking? Toekomst?'* plaats, op 15-16 december in het KMMA te Tervuren, op 17 december in het Algemeen Rijksarchief. Omdat het archivalisch erfgoed van wezenlijk belang is voor de bevordering van hervorming en modernisering van de staatsstructuren en de samenleving in de Democratische Republiek Congo, Burundi, Rwanda, en in België,

... en elders

werd gepeild naar verwachtingen inzake onderzoek, archieftoegang en -beheer en *capacity building* en werd een insteek gegeven over nieuwe onderzoeksthema's en over de bruggen die moeten worden geslagen tussen archivaliek en historisch onderzoek. Eerder dat jaar, op de 'Dag van de Nieuwste Geschiedenis' van de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis (24 april), had het ARA ook al deelgenomen aan een thematische sessie betreffende de hedendaagse onderzoekstrends in de historiografie van Centraal-Afrika.

Op een tweedaags colloquium dat in oktober 2009 in Namen doorging, kon een ruim publiek kennis maken met de resultaten van recent historisch onderzoek en van archeologische vondsten rond de 1050 jaar geleden overleden Sint-Gerardus van Brogne en de religieuze vernieuwingsbeweging die hij inspireerde. De organisatie lag in handen van de vzw 'Monuments et sites Saint-Gérard et Graux', het Rijksarchief te Namen en de Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix (Namen).

Naar aanleiding van zijn vijftigjarig bestaan en in samenwerking met de *Société d' Histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons*, organiseerde het Rijksarchief te Saint-Hubert op 14 en 15 mei 2010 de jaarlijkse 'Journées Internationales d'histoire du droit et des institutions', waar historici en onderzoekers uit andere disciplines hun onderzoek voorstelden rond het thema '*Pardon, pénitence et réconciliation*' ('Vergeving, straf en verzoening').

Op de avond van 21 oktober 2009 zat de Gentse Sint-Baafskathedraal goed vol, niet voor een liturgische viering maar voor een academische zitting georganiseerd door het Rijksarchief te Gent en het Bisdom Gent: '*450 jaar bisdom. 450 jaar zorg voor kerkarchieven*'. Daar werd ook een nieuwe adviesbrochure voorgesteld: '*Organiseer je archiefbeheer! Minimale eisen lokale archiefbewaring en archiefbeheer*'.

In de bibliotheek van Ninove ging op 10 oktober 2009 een studienamiddag door naar aanleiding van de tekstuitgave van de oudste twee necrologia van de Sint-Cornelius en Sint-Cyprianusabdij van Ninove. Een initiatief van de stad Ninove, in samenwerking met het tijdschrift *Analecta Praemonstratensia*, het Rijksarchief te Beveren en de onderzoekseenheid Middeleeuwen van de KULeuven.

Het Algemeen Rijksarchief stelde op 29 april 2009 zijn deuren wijd open voor de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, die ter gelegenheid van haar 175ste verjaardag een internationaal colloquium organiseerde over *Digital edition of sources in Europe: achievements, problems and prospects*.

In aansluiting op de voorstelling van nieuwe inventarissen of archiefgidsen kunnen ook studienamiddagen met zowel historische als archivalische inslag plaatsvinden. In 2009 gebeurde dat naar aanleiding van de publicatie van de inventaris van het archief van Orbis en Orion Uitgevers (in het AMVC-Letterenhuis, 12 maart) en van de archiefgids 'Latijnse scholen in de Zuidelijke Nederlanden (16de-18de eeuw)', in het Rijksarchief te Leuven op 25 mei. Nog in mei werd in het Bernarduscentrum te Antwerpen een nieuw kaartboek voorgesteld: '*Op geestelijke gronden. Kaarten van het bisdom Antwerpen en het Onze-Lieve-Vrouwekapittel en de kloosters van Terzielen en Falcon te Antwerpen*'.

Binnen de muren van het RA Luik is de vzw CELIDA (*Centre liégeois de documentation archivalique*)

gevestigd. Naast vertegenwoordigers van de Luikse archiefdiensten bestaat het centrum uit genealogen, amateur-historici en wetenschappers. Om de archieven bewaard in het RA Luik te valoriseren, organiseren het Rijksarchief en CELIDA diverse activiteiten: een jaarlijkse voordrachtencyclus, een cursus paleografie, opendeurdagen, tentoonstellingen, studiedagen, bezoeken aan andere archiefcentra e.d. In het najaar van 2009 werd een bezoek aan de abdij van Stavelot en de tijdelijke tentoonstelling, aangevuld met een conferentie over 'Le sort mouvementé des archives de l'abbaye de Stavelot-Malmedy'. In 2010 werden de schijnwerpers onder meer gericht op Renaissance en humanisme in het Land van Luik.

— DEELNAME VAN ARCHIVARISSEN AAN WETENSCHAPPELIJKE BIJENKOMSTEN —

Het is onbegonnen werk om een overzicht te geven van alle wetenschappelijke bijeenkomsten over historische, archivalische en/of institutionele thema's waarop rijksarchivarissen het woord namen, laat staan waarop ze beroepshalve aanwezig waren.

Een greep uit de tientallen colloquia en studiedagen in België waarop wetenschappers van het Rijksarchief in 2009-2010 het woord voerden: het jaarlijkse congres van de 'Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, wallons et picards', de studiedag 'Religieuze instituten' te Leuven, studiedagen georganiseerd door culturele, erfgoed- en documentatiecentra (KADOC, Archiefcentrum Vrouwengeschiedenis AVG-Carhif e.d.), door universiteiten, door genealogische verenigingen en heemkundekringen ... te veel om op te noemen.

Los daarvan staan de tientallen voordrachten die archivarissen hielden, zowel in het kader van plaatselijke initiatieven, als ter gelegenheid van de herdenking van Wapenstilstand op 11 november 2010, toen twee collega's in de Senaat, voor een publiek van jongeren en oud-strijders, een uiteenzetting over België tijdens de Eerste Wereldoorlog hielden.

Herdenking van Wapenstilstand
in de Senaat

De meeste rijksarchivarissen zijn bovendien lid van landelijke, regionale of lokale historische en erfgoedcommissies, van beheersorganen van oudheidkundige en heemkundige kringen, van redactiecomités van tijdschriften, van allerhande werkgroepen en sturgroepen actief in de archief- en erfgoedsector.

Ook buiten hun archivalische opdrachten publiceren ze talrijke bijdragen in tijdschriften en verzamelwerken over zowel archivalische als historische thema's.

Ook op internationale wetenschappelijke bijeenkomsten over zowel archivalische als meer historisch-institutionele thema's, zijn Belgische archivarissen present (meer hierover onder 'Het internationaal Forum').

— BEGELEIDING VAN STAGEPROJECTEN —

De verschillende diensten van het Rijksarchief verzorgen niet alleen rondleidingen van studenten 'achter de schermen', maar rijksarchivarissen treden ook jaarlijks op als stagebegeleider van studenten die in het kader van hun opleiding archivaliek een stageopdracht moeten volbrengen.

Studenten van de Master na Master 'Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer' – een samenwerkingsverband tussen de universiteiten van Brussel, Leuven, Gent en Antwerpen – werden tijdens hun 300 stage-uren deskundig begeleid in de Rijksarchieven te Antwerpen, Beveren, Brugge, Gent, Kortrijk. Studenten van de opleidingen 'Archivistiek' aangeboden door ULB en UCL, die een stage van 120 uur moeten voltooien, konden hiervoor in 2009 en 2010 terecht in het Algemeen Rijksarchief (afdeling Hedendaagse archieven) en in de Rijksarchieven van Louvain-la-Neuve, Namen, Bergen, Saint-Hubert.

► Kenniscentrum voor geschiedenis en archiefbeheer

Het Algemeen Rijksarchief ontvangt jaarlijks een stagiaire van het 'Institut national du Patrimoine' (Parijs), die gedurende twee maanden een (deel van) een archiefbestand ontsluit.

Ook studenten van opleidingen in de bibliotheekwetenschappen, van secretariaats- en kantooropleidingen (op bachelor en op secundair niveau) en van opleidingen voor sociale promotie werden begeleid tijdens stages die inspeelden op hun specifieke noden, en dat in ongeveer alle Rijksarchieven.

— BEHEREN VAN ARCHIEVEN – INHOUDELIJKE ASPECTEN —

Sensibiliseren: info- en vormingssessies

De verbetering van het archiefbeheer binnen de openbare diensten hangt in grote mate af van de bewustwording van de overheidsmanagers van het nut en van de voordelen van duurzame archivering. Het is een absolute noodzaak de leidende ambtenaren te overtuigen van het feit dat archief niet louter 'oud papier' is, maar dat het een bron van informatie en een instrument voor kennisbeheer vormt én van het feit dat een efficiënte selectie en een goede bewaring bijdragen tot een betere werking van de dienst.

In 2009 werden voor federale en lokale instellingen 59 informatiesessies over archiefbeheer ingericht; voor 97 deelnemers werden 3 opleidingscycli georganiseerd met in totaal 33 uur cursus. In 2010 werd een grote inspanning geleverd op het vlak van vorming: 31 opleidingen werden verzorgd over de basistechnieken archiefbeheer (papier en digitale archieven).

In samenwerking met het Opleidingsinstituut van de Federale Overheid (OFO) werd in 2010 de gecertificeerde opleiding 'Documenten klasseren, beheren en bewaren' aangeboden aan de federale ambtenaren van niveau B en C. Via de *blended learning*-methode – een combinatie van klassikaal onderricht en online onderwijs – raken de deelnemers vertrouwd met de basisregels van het archiefbeheer. Andere opleidingen, zoals deze voor gemeenteambtenaren in de provincie Luxemburg, bleven dan weer beperkt tot enkele uurtjes. In totaal werd in 2010 572 uur opleiding gegeven aan 672 deelnemers, waarvan 480 uur aan federale ambtenaren.

Via het Federale ArchivarissenForum (FAF), het netwerk van archiefbeheerders uit de federale instellingen, kan het Rijksarchief zijn expertise delen en kennis nemen van zowel de vragen als de *good practices* van de overige leden. Aandachtspunten van het FAF zijn onder meer: de toepassing van de wettelijke vereisten inzake openbaarheid van bestuur, het hergebruik van overheidsinformatie, het kennis- en informatiebeheer en het rationeel beheer van de archiefinfrastructuur.

Het FAF komt regelmatig samen om kennis en ideeën rond archiefbeheer uit te wisselen.

In 2009 en 2010 was het Rijksarchief ook present met een infostand op het jaarlijkse '*Salon des Mandataires locaux de Wallonie*' in Marche-en-Famenne, en in mei 2010 op de *Trefdag* voor de Vlaamse plaatselijke overheden te Gent.

Adviseren en faciliteren: richtlijnen en brochures

Het Rijksarchief stelt praktische richtlijnen en adviesbrochures op over verschillende aspecten van het – ook digitaal – archiefbeheer om de overheidsinstellingen te wijzen op hun verantwoordelijkheid en hun

► Kenniscentrum voor geschiedenis en archiefbeheer

wettelijke verplichtingen inzake de bewaring van archief én om hen de nodige inlichtingen te verschaffen om aan deze verplichtingen te voldoen. In 2009-2010 verschenen onder meer de brochures *Organiseer je archiefbeheer! Minimale eisen lokale archiefbewaring* en *archiefbeheer* en *We gaan digitaal... Stappenplan voor de digitalisering van werkprocessen*. Een brochure over de archivering van websites is in de maak. Al deze brochures zijn gratis te downloaden op onze website (www.arch.be/Toezicht).

Sinds eind 2010 kan op de website van het Rijksarchief ook een groot aantal FAQ worden geraadpleegd, onder de rubriek 'Advies over archiefbeheer'.

Voorts geeft de afdeling Toezicht specifieke adviezen aan administraties, bijvoorbeeld ter ondersteuning van e-governmentprojecten. Dat is onder meer het geval voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en voor de FOD Binnenlandse Zaken.

Voorts geeft de afdeling Toezicht en advisering specifieke adviezen aan administraties, bijvoorbeeld ter ondersteuning van e-governmentprojecten. Dat is onder meer het geval voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en voor de FOD Binnenlandse Zaken.

Voorts geeft de afdeling Toezicht en advisering specifieke adviezen aan administraties, bijvoorbeeld ter ondersteuning van e-governmentprojecten. Dat is onder meer het geval voor de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en voor de FOD Binnenlandse Zaken.

— BEHEREN VAN ARCHIEVEN – MATERIËLE ASPECTEN —

In de richtlijnen en adviesbrochures bestemd voor overheidsdiensten komen niet alleen elementen inzake inhoudelijk beheer aan bod, maar evenzeer inzake materiële aspecten, zoals het gebruik van zuurvrij opbergmateriaal, de bewaaromstandigheden van archief, het voorkomen en bestrijden van schimmels e.d. Brochures over de bewaring van foto- en audiovisueel archief, over de preventie van rampen en over veiligheidsplannen voor archief zijn in voorbereiding.

Al deze brochures zijn gratis te downloaden op onze website (www.arch.be/Toezicht).

— HET INTERNATIONAAL FORUM —

Het Rijksarchief probeert de internationale contacten in het vakgebied van het archiefwezen te onderhouden en te versterken. Dit gebeurt op verschillende manieren.

Buitenlandse bezoekers

Regelmatig ontvangen de Rijksarchieven, en vooral dan het Algemeen Rijksarchief, delegaties van buitenlandse archieven, waarmee van gedachten wordt gewisseld over de organisatie en werking van

De algemeen rijksarchivaris ontvangt zijn Taiwanese collega

Congolese studenten bezoeken het Algemeen Rijksarchief

Het Rijksarchief sloot een samenwerkingsakkoord met het Mémorial de la Shoah (Parijs)

de respectieve archiefdiensten en/of die een introductie krijgen tot de inrichting van de archiefruimtes, de dienstverlening in de leeszaal, de activiteiten van het restauratieatelier en de prioriteiten van het digitaliseringslabo. In 2009-2010 ontvingen we bijvoorbeeld archivariissen uit de Zweedse, Taiwanese en Griekse Nationale archieven, en medewerkers van het *Mémorial de la Shoah* te Parijs en van de archiefafdeling van *Yad Vashem*, het Holocaust History Museum in Jeruzalem.

Ter bevordering van het onderzoek naar en de nagedachtenis van de mensen die werden gedeporteerd onder het naziregime, sloot het Rijksarchief overigens een samenwerkingsakkoord af met het *Mémorial de la Shoah* (Parijs) en met de *International Tracing Service* (ITS) te Bad Arolsen.

Begin 2010 brachten zowel een groep Duitse als een groep Congolese studenten een bezoek aan het Algemeen Rijksarchief en het jaar voordien ontving de instelling een stagiair van het *Institut National du Patrimoine*.

Archivarissen en historici uit vooral Congo, Rwanda en Burundi waren goed vertegenwoordigd op het colloquium 'Archieven Afrika Europa. Noden? Samenwerking? Toekomstperspectieven? De Democratische Republiek Congo, Rwanda, Burundi en België', dat op 15-16 december 2010 doorging in het KMMA te Tervuren, op 17 december in het Algemeen Rijksarchief.

European Board of National Archivists (EBNA) en DLM-Forum

Tweemaal per jaar ontmoeten de hoofden van de Europese nationale archiefdiensten elkaar, telkens in het land dat het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie waarneemt. Voor België neemt de algemeen rijksarchivaris deel aan deze EBNA-bijeenkomsten.

In 2009 gingen de EBNA's door in Praag en in het Zweedse Lund, in 2010 in Madrid en in het tweede semester in ... Brussel.

Tijdens het Belgisch Voorzitterschap ging de EBNA door in Brussel

De bijeenkomst in Praag stond in het teken van de bouw en inrichting van moderne archiefgebouwen in relatie tot de klantgerichte dienstverlening, de langetermijnbewaring van fotografisch materiaal en de monitoring van de luchtkwaliteit in de depotruimten (Tsjechië heeft op dit vlak een grote expertise). Enkele smaakmakende projecten werden voorgesteld: het *National Digital Archives Project* van het Tsjechisch Nationaal Archief en het *Monasterium.Net*, het netwerk dat de ambitie heeft om alle in Europa bewaarde oorkonden via een portaalsite beschikbaar te stellen. In Lund kwamen zeer diverse thema's aan bod: een stand van zaken over de bewaring van private archieven in Scandinavië; de valorisatie van archieven via educatieve programma's on site en online; een archivalisch-etnologische benadering van het Zweedse archiefwezen, en het Zweeds wettelijk kader in verband met de relatie tussen geheimhouding en democratie en de implicaties voor de openbaarheid van documenten. Op de bijeenkomst in Madrid stond vooral de ontsluiting en beschikbaarstelling van de archieven uit de periode van de Burgeroorlog en het Franco-regime centraal, alsook het maatschappelijk debat dat rond de openbaarmaking van archieven van politie- en veiligheidsdiensten sinds verschillende jaren wordt gevoerd. Andere thema's waren de samenwerking tussen Spanje, Portugal en de Zuid-Amerikaanse landen inzake digitalisering van gemeenschappelijk

archivalisch erfgoed en de relatie tussen de archiefportalsite APEnet en het Europeana-initiatief van de Europese Commissie.

In het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie trad in november 2010 het Rijksarchief op als gastheer van een aantal internationale bijeenkomsten: het jaarlijks congres van de DLM Forum Foundation, die zich bezighoudt met het beheer van digitale informatie, en de meeting van de EBNA.

Vijf onderwerpen stonden op de agenda van de EBNA: de problematiek van selectie en overdracht van geclassificeerde overheidsinformatie, de digitalisering en ontsluiting van historisch cartografisch materiaal, de valorisatie van de archieven met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog, het beheer van bedrijfsarchieven, en 'herinneringseducatie' en de rol van archiefdiensten. Elke sessie werd geopend door een Belgische archivaris, die een stand van zaken gaf van de initiatieven en projecten van het Belgisch Rijksarchief, waarna twee Europese collega's hetzelfde deden voor hun eigen archiefdienst. Tot slot werd de 'Brussels Declaration on digital access to archives' goedgekeurd.

Het Belgisch voorzitterschap vormde voor het Rijksarchief tevens de aanleiding om, samen met de collega's van de Koninklijke Bibliotheek, het Congres te Brussel van 1910 – het eerste congres waarop archivariissen en bibliothecarissen uit alle hoeken van de westerse wereld elkaar ontmoetten – in herinnering te brengen, bij middel van een gemeenschappelijk themanummer over het congres in het tijdschrift *Archief- en Bibliotheekwezen in België* en het online brengen van de acta van het Congres van 1910.

Ook het Comité directeur van de Association internationale des archivistes francophones vergaderde in 2010 in Brussel

Belgische rijksarchivarissen in het buitenland

Belgische rijksarchivarissen zijn graag geziene sprekers op buitenlandse congressen en colloquia, of die nu handelen over archivalistische, historisch-institutionele of eerder archiefbeheersaspecten, van workshops rond de strijd tegen diefstal van cultuuroederen, tot internationale colloquia over de relaties tussen de Bourgondische erflanden en Spanje in de 15de-16de eeuw.

Zowel in 2009 als in 2010 was een delegatie van Belgische rijksarchivarissen present op het jaarlijks Nederlands-Belgisch-Westfaals-Luxemburgs Archiefsymposium, dat in 2009 doorging in Münster, in 2010 in het Nederlandse Ede. Thema's waren respectievelijk 'Archief en politiek' en 'Archief en jeugd'. Op beide edities voerden collega's het woord. De handelingen van deze symposia worden uitgegeven door het Rijksarchief.

© Bert Vos (Gemeente Ede-NL)

Een delegatie nam deel aan het Internationaal Archiefsymposium 2010

Medewerkers van de afdeling Toezicht en collega's van de Nederlandse Erfgoedinspectie ontmoetten elkaar in januari 2010 in Den Haag en in augustus 2010 in Brussel. Tijdens deze werkvergaderingen werden de Belgische en Nederlandse werkmethodes vergeleken en werd een analyse gemaakt van het beleid inzake archiefselectie en communicatie met de archiefvormende administraties.

► Kenniscentrum voor geschiedenis en archiefbeheer

Enkele rijksarchivarissen woonden het colloquium 'Archives without borders' bij, georganiseerd door de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD) en de Koninklijke Vereniging van Archivarissen Nederland (KVAN), in Den Haag in augustus 2010. Op het colloquium werden diverse boeiende onderwerpen behandeld, zoals archief en mensenrechten, archief als bewijs van eigendomsrechten, en archief en het recht op informatie.

Op 5 oktober 2010 waren 150 personen (Franse archivarissen, historici, bezitters van particuliere archieven en vertegenwoordigers van de belangrijkste genealogische verenigingen) aanwezig in de *Cercle de l'Union Interalliée* te Parijs, vlakbij het Elysée, om te luisteren naar twee lezingen van Belgische archivarissen: de ene over de mogelijkheden die het familiearchief de Merode biedt voor wie de geschiedenis van Frankrijk bestudeert, de tweede over het belang van een gids voor de Frans-Belgische grensoverschrijdende bronnen. De algemeen rijksarchivaris stelde de projecten van het Belgisch Rijksarchief in het kader van het Belgisch voorzitterschap voor, en reflecteerde over de bijzondere relaties tussen Franse en Belgische archivarissen en archiefdiensten.

En aangezien België eregast was op het 'XXe Congrès national de généalogie', dat in mei 2009 doorging in Marne-la-Vallée (Parijs), was het Rijksarchief daar aanwezig met een stand, en hield de algemeen rijksarchivaris een lezing over 'Les Archives de l'État de la Belgique. Gestion durable de l'information et des connaissances pour une mémoire collective fiable'.

In de Cercle de l'Union Interalliée te Parijs stelden Belgische rijksarchivarissen grensoverschrijdende projecten voor

Rijksarchivarissen participeerden aan 'Archives without borders'

© VVBAD (Francis Vlieghe)

DIGITALISERING IN HET RIJKSARCHIEF

Digitalisering en digitaal beschikbaar stellen van archieven is een belangrijke troef voor een archiefdienst. In het Belgische Rijksarchief lopen talrijke digitaliseringsprojecten die de nodige apparatuur en knowhow vergen.

Nieuw in 2009:
het
digitaliseringslabo

en in 2010:
de DigiStore

Op vrijdag 23 oktober 2009 werd in het Algemeen Rijksarchief het nieuwe digitaliseringslabo ingehuldigd. Dit labo biedt plaats aan geavanceerde apparatuur die het mogelijk maakt diverse types archiefdocumenten te digitaliseren. Kaarten en plannen worden in kleur gedigitaliseerd op een scanner met formaat A0. Verder beschikt het labo over twee boekscanners, waarop kleurencans kunnen worden gemaakt van documenten tot formaat A2 en een automatische scanner voor microfilms. Elke scanner is speciaal uitgerust voor de digitalisering van kostbare documenten: tafel met verstelbare boekensteun voor registers, tafel met speciale aanzuiging voor kaarten en plattegronden, koud licht e.d. In 2010 werd ook een doorvoerscanner aangekocht voor digitalisering van fiches en losbladige documenten.

De provinciale rijksarchieven hebben elk een boekscanner tot A2 (grijswaarden), en sinds eind 2009 ook manuele microfilm scanners ter beschikking.

Wanneer het Rijksarchief zelf niet over aangepaste apparatuur beschikt – bijvoorbeeld voor de digitalisering van audiobanden of grote hoeveelheden glasnegatieven – of om de capaciteit te verhogen, worden digitaliseringsprojecten uitbesteed aan gespecialiseerde bedrijven.

Daarnaast wordt meer en meer samengewerkt met andere archiefdiensten of onderzoeksinstituten om onsluitings- en digitaliseringsprojecten te realiseren.

Maar digitalisering is veel meer dan het scannen van documenten! Een arbeidsintensieve intellectuele en materiële voorbereiding gaat eraan vooraf. De creatie van metadata, volgens de heersende internationale normen, is van essentieel belang.

Het Rijksarchief kiest voor een geïntegreerde wijze van digitaliseren. Sinds de start van het project DIGIT in 2005 werkt een ploeg fulltime aan het online brengen van gedigitaliseerde archiefdocumenten.

Na 2005 nam dit project steeds grotere proporties aan. Tal van werkprocessen werden aangepast in functie van een digitale omgeving.

Het beheer en de inventarisatie van de archieven gebeuren in een formaat dat toelaat de metadata dadelijk online aan te bieden en dat tevens garanties biedt voor de langetermijnbewaring. Het opslaan van gedigitaliseerde archiefdocumenten gebeurt in eigen beheer. Na de ingebruikname midden 2010 van een nieuwe DigiStore – een datalokaal voor de *storage* van digitale en gedigitaliseerde archiefdocumenten – is de opslagcapaciteit verhoogd tot 200 TB en is er een constante groei van het aanbod digitale beelden.

DE DIGITALE LEESZAAL

'Digitale leeszaal' is een verzamelnaam voor diverse projecten die moeten leiden tot de raadpleging van digitale en gedigitaliseerde informatie in de leeszalen van alle Rijksarchieven in België, van Aarlen tot Brugge.

In de 'digitale leeszaal' kunnen alle gedigitaliseerde bestanden worden geraadpleegd

De eerste digitale leeszaal opende haar deuren in februari 2009 in het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve. Eind 2009 werden alle leeszalen van het Rijksarchief zodanig ingericht, dat de raadpleging van gedigitaliseerde archieven overal te lande mogelijk is.

Op 31 december 2010 waren 2,5 miljoen bladzijden parochieregisters, 0,7 miljoen bladzijden burgerlijke stand en ca. 200.000 bladzijden uit diverse bestanden (notulen Ministerraad, matrikels Leuvense universiteit, fotomateriaal Limburgse mijnen, ...) vrij beschikbaar in de leeszaal.

INVOER IN ABS-ARCHEION EN DE RETROCONVERSIE VAN TOEGANGEN

ABS-Archeion is de naam van het geautomatiseerd archiefbeheerssysteem dat wordt gebruikt in alle Belgische Rijksarchiefdiensten. Beschrijvingen van archiefblokken, archiefbestanddelen en archiefvormers worden systematisch in dit systeem ingevoerd. De inventarissen en andere toegangen worden aan de beschrijvingen gekoppeld.

Voortgang implementatie ABS-Archeion in 2009 en 2010 (cumulatief)

	2006	2007	2008	2009	2010
Archiefblokken	15.819	17.983	20.595	20.920	21.563
Archiefbestanddelen	5.325.648	6.153.431	6.366.375	6.731.129	7.057.643
Toegangen	10.715	11.991	17.522	18.976	20.311
Archiefvormers	12.758	18.570	26.410	26.575	30.403

Aangezien het grote werk qua invoer van beschrijvingen in ABS-Archeion in 2006 quasi afgerond was, betrof de invoer in de daaropvolgende jaren voornamelijk nieuw verworven archiefbestanden en archiefvormers.

Alle ingevoerde informatie wordt duurzaam beheerd en is voor iedereen vrij toegankelijk via de website van het Rijksarchief, door gebruik te maken van de zoekrobot 'Zoeken in archieven'. Inventarissen en andere toegangen opgemaakt volgens het ISAD(G) principe en bewaard in XML-formaat (EAD), worden in deze zoekrobot geïntegreerd. Waar recente inventarissen dadelijk in gestructureerde versie worden aangeleverd, moeten oudere worden 'geretroconverteerd' in elektronische vorm.

Eind 2010 waren 3000 toegangen integraal gepubliceerd op de website, waar ze door iedereen kunnen worden geconsulteerd (*Zoeken in archieven*); 2000 toegangen waren op dat moment in bewerking voor online publicatie. De retroconversie wordt in hoofdzaak uitgevoerd door een ploeg medewerkers aangeworven in het kader van het Digit03 project gefinancierd door de POD Wetenschapsbeleid.

Sommige rijksarchieven hebben in het kader van de retroconversie het initiatief genomen om systematisch handgeschreven inventarissen in te voeren. Het betreft dan vaak inventarissen waarvan enkel lokaal in de leeszaal een exemplaar beschikbaar was.

Beschrijvingen van archiefvormers worden in ABS-Archeion ingevoerd conform de internationale ISAAR-standaard en in XML-formaat opgeslagen (EAC). De zoekmethode via de archiefvormers levert belangrijke informatie en maakt het mogelijk om documenten terug te vinden die in verschillende archiefbestanden (of archiefbewaarplaatsen) bewaard worden. Bovendien wordt waar mogelijk een biografische of historische notitie opgenomen.

Eind 2010 waren 30.400 archiefvormers ingevoerd. Voor meer dan 10.000 archiefblokken werden reeds de archiefvormers geïdentificeerd en gekoppeld.

— DIGITALISERINGSPROJECTEN 2009 - 2010

Bij het Rijksarchief gaan verleden en toekomst hand in hand: om het rijk historisch erfgoed beter te valoriseren en te vrijwaren, behoort het digitaliseren van archieven tot een van onze kerntaken. De gedigitaliseerde documenten worden via de 'digitale leeszalen' in de Rijksarchieven of online via onze website, tot bij onze lezers gebracht. Gezien de omvang van het door het Rijksarchief bewaarde patrimonium – 254 strekkende km. – moeten keuzes worden gemaakt. En gezien de omvang van de archiefbestanden die voor digitalisering werden geselecteerd, betreft het meestal meerjarige projecten.

'Het Rijksarchief gaat digitaal' toont verschillende digitaliseringsprojecten

Een greep uit het aanbod.

Genealogische bronnen

'Digitalisering van parochieregisters' is één van de prioritaire digitaliseringprojecten van het Rijksarchief. Het project beperkt zich niet enkel tot de beschrijving en de digitalisering van de parochieregisters die bewaard worden in het Rijksarchief, maar stelt zich eveneens tot doel parochieregisters die nog niet overgedragen werden aan het Rijksarchief, te lokaliseren en te digitaliseren. Onderzoekers zullen op die manier een unieke toegang krijgen tot de volledige bewaarde 'pre-burgerlijke stand'.

In die context werd begin 2010 een overeenkomst afgesloten met de Stad Brussel. De 572 registers werden beschreven door een stadsarchivaris onder de leiding van het Rijksarchief. De digitalisering gebeurde door het Rijksarchief, dat eveneens vanaf 2011 zal instaan voor de digitale toegankelijkheid van de documenten in de leeszalen van het Rijksarchief en in het stadsarchief.

Intussen werden ook in 2009-2010 langlopende digitaliseringsprojecten verdergezet. Eind 2010 waren de parochieregisters van gemeentes in de provincies Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams- en Waals-Brabant, Henegouwen, Luik, Namen, Luxemburg en van Brussel geheel of grotendeels consulteerbaar in de digitale leeszaal van alle Rijksarchieven. In de loop van 2011 zouden alle parochieregisters die bewaard worden in het Rijksarchief gedigitaliseerd moeten zijn. Ook de vervollediging van de verzameling digitale parochieregisters is een belangrijk onderdeel van het project. Reeds meer dan 50 registers werden overgedragen aan het Rijksarchief en diverse contacten zijn lopende.

Daarnaast kwamen ook de registers van burgerlijke stand van Waals-Brabant beschikbaar via de digitale leeszaal. In tegenstelling tot de parochieregisters wordt bij digitalisering van de burgerlijke stand uitgegaan

van de microfilms. De beelden worden aangeleverd door de *Genealogical Society of Utah* (GSU) en het Rijksarchief staat in voor de voorbereiding en de verwerking.

Online toegang tot de 'Notulen van de Ministerraad', 1918-1979: www.arch.be/ministerraad

Premier Leterme en minister Laruelle lanceren de online toegang tot de notulen van de Ministerraad

19 oktober 2010 betekende een grote stap inzake digitale toegankelijkheid: de notulen van de Ministerraad voor de periode 1918-1979 werden raadpleegbaar via de website van het Rijksarchief.

De 60.815 bladzijden notulen werden gedigitaliseerd en de digitale beelden werden naderhand met software voor tekstherkenning bewerkt. De volledige collectie is *full-text* doorzoekbaar.

Het project werd gerealiseerd in samenwerking met de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, waar de originele documenten worden bewaard. De digitalisering gebeurde in het Rijksarchief.

Het online brengen van de notulen van de Ministerraad is ongetwijfeld een mijlpaal voor iedereen die interesse heeft voor de recente Belgische politieke geschiedenis!

Cartesius: digitalisering van cartografische bronnen

Ook de digitalisering van de rijke collecties kaarten en plattegronden staat sinds 2009 hoog op de agenda van het Rijksarchief, dat in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek van België, het Nationaal Geografisch Instituut en Koninklijk Museum voor Midden-Afrika het project 'Cartesius' realiseert. Begin 2012 zal dit kleurrijke cartografische materiaal online te bekijken zijn op de website www.cartesius.be. Op deze website zal zowel via trefwoorden als via een geografische zoekterm kunnen worden gezocht. Om die reden is het Rijksarchief ook begonnen met het georefereren van zijn oude kaarten.

IAP Justice & Society

In het kader van het IAP project 'Justice & society' digitaliseert het Rijksarchief een aantal uitgegeven bronnen. In 2010 werden de omzendbrieven van het ministerie van Justitie gedigitaliseerd en *full-text* doorzoekbaar gemaakt. In 2011 zullen 'La Belgique judiciaire' en andere publicaties volgen.

Dossiers vreemdelingenpolitie

Het archiefbestand 'vreemdelingenpolitie' is één van de omvangrijkste bestanden die bewaard wordt in het Algemeen Rijksarchief. Meer dan twee miljoen dossiers, in totaal goed voor 5025 strekkende meter archief, bevatten informatie over vreemdelingen die in de periode 1835-1943 naar België kwamen.

In samenwerking met het Joods Museum voor Deportatie en Verzet worden de dossiers gedigitaliseerd van Joodse vreemdelingen die naderhand tijdens de Tweede Wereldoorlog naar Duitsland werden gedeporteerd.

Zegelafgietsels

Het Algemeen Rijksarchief beschikt over een unieke collectie zegelafgietsels. Om deze collectie beschikbaar te maken voor onderzoekers, werd gestart met de digitalisering. Vanaf begin 2011 zullen de eerste 7000 zegelafgietsels digitaal beschikbaar zijn.

Via een omkeerprocédé worden de gedigitaliseerde zegelafgietsels makkelijk leesbaar

Digitaliseringsprojecten in alle Rijksarchieven

Naast het scannen van documenten op verzoek van het publiek, lopen ook in de provinciale Rijksarchieven meer kleinschalige digitaliseringsprojecten. Vooral vaak geraadpleegde bronnen, documenten in slechte materiële toestand en waardevolle documenten komen hier voor digitalisering in aanmerking.

In het RA Brugge werd in 2010 de digitalisering van de notariële repertoria beëindigd en vervolgens overgegaan op de boedelinventarissen van het Brugse Vrije. En eind 2010 stelde het RA te Brugge, via de website historischebronnenbrugge.be, een 14 meter lange kaart online raadpleegbaar, die het 18de-eeuwse tracé van de steenweg van Steenbrugge (Sint-Michiels) tot aan Ingelmunster weergeeft. In Bergen werd eind 2009 de digitalisering van de repertoria van notarissen uit het arrondissement Bergen opgestart, terwijl in Aarlen en Beveren meer aandacht uitging naar rechtbankarchieven. Een langlopend project ving aan in Gent: de digitalisering van de dossiers 'hinderlijke bedrijven' in Oost-Vlaanderen, 1850-1870.

— DE NIEUWSBRIEF 'DIGITALE PAROCHIEREGISTERS' ONTSLUIERT VERBORGEN VERHALEN —

Parochieregisters bevatten naast de klassieke akten van dopen, huwelijken en begrafenissen, ook heel wat andere interessante en soms leuke gegevens. Deze informatie is echter vaak ongekend. In de vorm van een nieuwsbrief stelde het Rijksarchief in 2010, gedurende een heel jaar, wekelijks één bijzondere bladzijde uit een parochieregister voor.

Inschrijven kon gratis via de website. Wie zich aanmeldde, werd tegelijk op de hoogte gehouden van de voortgang van de digitalisering en van het groeiende aanbod, en van nieuws over 'teruggevonden registers'.

— DEMOGEN EN DEMOGEN VISU: RIJKSARCHIEF WINT E-GOV AWARD 2009 —

Voor het genealogische project 'Demogen' ontving het Rijksarchief op 3 december 2009 de *e-Government Award 2009* in de categorie van 'meest innovatieve project'.

De awarduitreiking heeft als doel de beste ICT-projecten te belonen die in overheidsdiensten worden gerealiseerd op gebied van administratieve vereenvoudiging, hulp aan burgers, hulp aan ondernemingen.

Deze award betekent voor het Rijksarchief een aanmoediging en tegelijk een bevestiging van onze keuze, om de komende jaren flink wat medewerkers en middelen in te zetten voor digitaliseringsprojecten.

Het bekroonde project en de gelijknamige website demogen.arch.be werden gelanceerd in 2007. 'Demogen' biedt een platform aan individuele onderzoekers om de door hen verzamelde persoonsgegevens op een ruimere schaal te verspreiden en via internet ter beschikking te stellen aan een grotere onderzoeksgemeenschap.

Maar Demogen gaat nog een stap verder: het project stimuleert ook actief de aanmaak en invoer van nieuwe persoonsgegevens, door online werkpakketten bestaande uit een twintigtal gedigitaliseerde akten van burgerlijke stand ter beschikking te stellen voor de systematische invoer van deze gegevens. Het pakket Demogen Visu is een geïntegreerd pakket waarbij men boven aan het scherm de gedigitaliseerde documenten kan raadplegen en in het onderste gedeelte de gegevens invoert. De resultaten van het project – op 31 december 2010 meer dan 4 miljoen akten en 13 miljoen namen – zijn voor iedereen gratis raadpleegbaar op de website van het Rijksarchief www.arch.be, via de zoekrobot 'Zoeken naar personen'. Ook innovatief is, dat via de zoekrobot tegelijkertijd kan gezocht worden in zeer verschillende types van documenten, waar andere projecten zich richten tot één bepaald type van

Het Rijksarchief ontving de e-Government Award 2009 voor het project Demogen

documenten, zoals geboorteakten of procesdossiers. Het geïntegreerd aanbieden van verschillende types van documenten biedt nieuwe onderzoeksmogelijkheden en wekt interesse voor andere soorten bronnen.

VERNIEUWINGSPROJECTEN HARDWARE EN SOFTWARE

De steeds groeiende hoeveelheid digitale informatie en gedigitaliseerde documenten vergt zeer aanzienlijke investeringen in hardware en software.

In 2009 werd de netwerkinfrastructuur van het Rijksarchief aangepast en werd in alle leeszaal een beveiligd *wireless* netwerk geïnstalleerd voor de raadpleging van de gegevens in de digitale leeszaal. De leeszaal werden uitgerust met *thin clients*, maar de lezers kunnen ook inloggen op de digitale leeszaal met hun eigen draagbare PC.

In 2010 werd het nieuwe datalokaal 'DigiStore' in gebruik genomen in het Algemeen Rijksarchief. In samenwerking met de Regie der Gebouwen werd een nieuwe lokaal uitgerust met de nodige voorzieningen voor wat betreft koeling en electriciteit. Er werd geopteerd voor een *cold corridor* systeem: door een strikte scheiding van koude en warme lucht kan de koeling op een meer efficiënte wijze gebeuren. Een eerste *storage-unit* van 200TB werd half 2010 in gebruik genomen. In de loop van de volgende jaren zal de *storage*capaciteit stelselmatig verder uitgebreid worden in functie van de digitaliseringsprojecten.

Vanaf 2009 werden de eerste grondslagen gelegd voor de vernieuwing van de zoekrobots die toegang geven tot de digitale informatie. Er werd onderzocht op welke manier de nieuwe technologieën (web 2.0, web 3.0, semantisch web, ...) de toegankelijkheid van de archieven kunnen verbeteren. Het is immers de uitdaging om de lezers die middelen aan te reiken die het mogelijk maken om de veelheid aan gegevens beschikbaar in het Rijksarchief, om te zetten naar bruikbare informatie in het kader van hun onderzoek. In 2010 werd het financiële aspect van het verhaal uitgewerkt: budget en openbare aanbesteding. Vanaf half 2011 zullen de lezers de eerste resultaten van de vernieuwing kunnen gebruiken via de digitale leeszaal.

SAMENWERKING

In het kader van digitaliseringprojecten wordt nationale en internationale samenwerking steeds belangrijker. Deze samenwerking gebeurt op diverse vlakken. Op het technische vlak wordt het gebruik van normen en standaarden steeds dwingender. Internationale standaarden dienen omgezet te worden naar de

eigen werkomgeving. De archiefsector heeft in de voorbije jaren heel wat nieuwe standaarden zien ontstaan. Op het vlak van toegang tot informatie worden *portals* steeds belangrijker. Via een *portal* kan een gebruiker immers toegang krijgen tot informatie die op verschillende plaatsen beheerd wordt. Het Rijksarchief maakt deel uit van het APEnet-project dat Europese nationale archiefdiensten verenigt. Binnen dit project wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling en toepassing van standaarden en aan de ontwikkeling van een Europese portal voor archiefdiensten.

Op het DLM-Forum in Brussel in 2010 kwamen Europese specialisten samen om te werken rond internationale standaarden

II. MIDDELEN

GEBOUWEN, FACILITY EN PREVENTIE

Voor het Rijksarchief is de modernisering en de uitbreiding van de gebouweninfrastructuur van groot belang, en wel om verschillende redenen: de jaarlijkse aangroei van de collectie met enkele kilometers archieven, de toename van het personeelsbestand en dus van de behoefte aan bijkomende kantoor- en werkruimten en de hogere eisen die het beheer van de collecties (behoud, digitalisering) en de dienstverlening (publieksruimten) stellen.

We beperken ons tot de opgave van enkele hoogtepunten en van de meest in het oog springende realisaties.

— GEBOUWEN IN HET BRUSSELS GEWEST —

Een blik op de 'digitale leeszaal' van het Algemeen Rijksarchief

In oktober 2009 kon de heringerichte leeszaal van het Algemeen Rijksarchief in gebruik worden genomen. Nieuwe meubels, aangepaste verlichting en draadloze netwerkverbindingen verhogen aanzienlijk het gebruikscomfort. Ook in het najaar 2009 werd het digitaliseringslabo ingehuldigd. Een nieuw serverlokaal kon midden 2010 in gebruik worden genomen. De plaatsing van nieuwe branddeuren in 2010 en de vervanging van het branddetectiesysteem moeten de veiligheid in het gebouw vergroten.

Met het plaatsen van banken en lantaarnpalen kon de heraanleg van de Ruisbroekstraat tot stadsplein, aangevat in 2008, worden voltooid in 2009.

In het pand in de Hopstraat – gebouwd in 1912 door papiergroothandel Haseldonckx – dat vanaf 2011 het hulpdepot Algemeen Rijksarchief 2 moet huisvesten, werden rekken geplaatst in de diverse archiefruimtes en werden de leeszaal en de kantoren ingericht. Een nieuwe telefooncentrale werd geplaatst. Eind 2010 dienen nog tal van aanpassingswerken worden uitgevoerd, van het vernieuwen van vloeren en het uitvoeren van schilderwerken, tot het vinden van een structurele oplossing voor problemen met insijpelend water.

— GEBOUWEN IN VLAANDEREN —

Nadat na jaren zoeken geen structurele oplossing kon worden gevonden voor de huisvesting en de realisatie van het behoefteprogramma van een moderne archiefdienst, werd bij ministerieel besluit van 4 maart 2009 beslist om het Rijksarchief te Ronse op te heffen. Op 1 september 2009 sloot de leeszaal definitief de deuren voor het publiek. De archiefbestanden waren intussen overgebracht naar de Rijksarchieven te Gent en Beveren, de microfilmcollectie naar het Rijksarchief te Kortrijk.

De grondige renovatie van het Rijksarchief Antwerpen en de bouw en inrichting van bijkomende archiefruimte voor het Rijksarchief te Leuven vorderden in 2009-2010, hoewel niet volgens de vooropgestelde planning. De realisatie van een nieuw gebouw voor het Rijksarchief te Brugge aan de Predikherenrei

De verbouwing van het RA te Antwerpen vordert ... langzaam

begint vastere vormen aan te nemen: de aanvraag tot bouwvergunning werd ingediend en in november 2010 gingen de (sloop-)werken van start. In het Rijksarchief te Gent moesten in april 2009 de archiefruimtes worden ontsmet nadat insecten werden aangetroffen. Helaas leidde dit er niet toe, dat het dossier voor het optrekken van een nieuwbouw in de Bagattenstraat in een stroomversnelling kwam: eind 2009 verkeerde het project nog steeds in de onderzoeksfase. Op dringend verzoek van de brandweer werd in het oude gebouw in 2010 de brandbeveiliging versterkt.

Renovatiewerken voor het Rijksarchief te Kortrijk worden voorbereid, nadat een huurcontract werd ondertekend tussen de Regie der Gebouwen en de stad Kortrijk, eigenaar van het gebouw. De termijn van de overeenkomst – 18 jaar – zal pas ingaan nadat de voorlopige oplevering van de voorziene aanpassings- en renovatiewerken heeft plaatsgevonden. Hoewel in 2010 aan een aantal wensen van het Rijksarchief werd tegemoet gekomen, moesten eind dat jaar de meeste aanpassingen aan brand- en inbraakdetectie en -preventie nog worden aangevat.

Het Rijksarchief te Beveren werd voorzien van nieuwe verwarmingsketels en op het dak werden 700 zonnepanelen geplaatst.

In 2009 werden de Rijksarchieven van Louvain-la-Neuve en Doornik ingehuldigd

— GEBOUWEN IN WALLONIË EN IN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP —

In 2009 werden twee nieuwe gebouwen ingehuldigd. Nadat de definitieve oplevering van de nieuwbouw ettelijke keren was uitgesteld, opende in januari het Rijksarchief van Waals-Brabant, te Louvain-la-Neuve, eindelijk zijn deuren voor het publiek. Na enige maanden waren reeds de eerste verouderingsverschijnselen merkbaar: van problemen met de elektrische compactusrekken en de automatische branddeuren tot vochtproblemen in de archiefruimtes. Eind 2010 waren de meeste nog niet verholpen. In de lente 2009 verhuisde het Rijksarchief te Doornik naar een nieuwe locatie: het schitterend gerenoveerde bedrijfspand van de voormalige drukkerij Casterman.

Enige gebouwen in Wallonië krijgen regelmatig te kampen met waterinsijpeling: zowel het nieuwe gebouw van het Rijksarchief te Bergen, als het historisch maar te renoveren abdijcomplex waarin het Rijksarchief te Saint-Hubert is gevestigd, als het ronduit bouwvallige gebouw van het Rijksarchief te Namen. Ondanks de beslissing van de Ministerraad uit 2007 om in Namen een nieuw Rijksarchief te bouwen, evolueert het dossier – reeds hangende van in 1972 – niet. Wegens plaatsgebrek dienen nieuw verworven archieven naar andere Rijksarchieven te worden overgebracht.

In de Rijksarchieven te Aarlen, Luik en Eupen werden diverse werken uitgevoerd die de veiligheid in het gebouw moeten verbeteren: vervanging en beveiliging van (toegangs-)deuren, plaatsen van branddetectiesystemen en van bewakingscamera's e.d. De Rijksarchieven van Bergen en Aarlen werden toegankelijk gemaakt voor personen met beperkte mobiliteit, een voorziening die bij de nieuwe en recent gerenoveerde gebouwen al aanwezig is.

FACILITY EN VEILIGHEID

In 2010 werd opnieuw een Facility Manager aangeworven, die in april in dienst trad. Zowel het Algemeen Rijksarchief als de Rijksarchieven in de provincies kunnen op de Facility Manager een beroep doen voor advies in verband met gebouwenbeheer en voor logistieke ondersteuning.

De dienst Facility stond zoals altijd in voor het onderhoud van de gebouwen, zowel op technisch als op hygiënisch vlak.

Zo werden voorbereidingswerken uitgevoerd voor de bouw van het serverlokaal (niveau -7 van het ARA). De oude lokalen van de compactussen voor de bibliotheek op de niveaus 0 en -1 werden leeggemaakt en van nieuwe vaste rekken voorzien.

Ook voor technische ingrepen, zoals bijvoorbeeld onderhoud en herstelling van de microfilmtoestellen in de leeszalen van de Rijksarchieven in heel het land, wordt een beroep gedaan op de expertise van Facility.

Het poetspersoneel zorgde daarnaast op professionele wijze voor de catering tijdens de talrijke vergaderingen, opleidingen, recepties en andere evenementen.

WELZIJN OP HET WERK

Ons preventiebeleid ziet toe op de implementatie van de voornaamste aspecten in verband met welzijn op het werk, zoals omschreven door de wetgever (wet van 4 augustus 1996):

- veiligheid op het werk;
- bescherming van de gezondheid van de werknemer;
- psychosociale belasting veroorzaakt door het werk;
- ergonomie;
- arbeidshygiëne;
- verfraaiing van de werkplaatsen;
- bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk;
- de werkomgeving en strijd tegen allerlei hinder.

In 2009-2010 resulteerde dat in: de aankoop van persoonlijke beschermingsmiddelen; de aanpassing van liften in het ARA; vervanging van de snelblussers in alle Rijksarchieven; opleiding van de verhuisploeg i.v.m. manueel hanteren van lasten; opleiding van de evacuatieleiders van het ARA; follow-up van de opmerkingen in de verslagen van de Externe Preventiedienst op het Werk; analyse van verschillende werkplekken; de opmaak van het globale preventieplan 2009-2013; de plaatsing van pictogrammen in verschillende Rijksarchieven; opvolging van inbreuken op technische installaties (branddetectie, hoog- en laagspanning).

De map met spoedinstructies voor alle gebouwen werd bijgewerkt, overal werden jaarlijkse evacuatieoefeningen gehouden en vuurvergunningen verleend voor werken met open vlam. De Preventiedienst nam deel aan de vergaderingen van het Basisoverlegcomité.

In 2009 gebeurden 9 ongevallen op de werkplaats, met 392 dagen werkongeschiktheid tot gevolg. Elk ongeval werd geanalyseerd, zodat in de toekomst de oorzaken ervan kunnen worden weggenomen. Op de weg van en naar het werk gebeurden 6 ongevallen.

In 2010 telden we 7 werkongevallen (met 39 dagen werkverlet) en 6 ongevallen op weg van en naar het werk.

Brandoefening in het Algemeen Rijksarchief

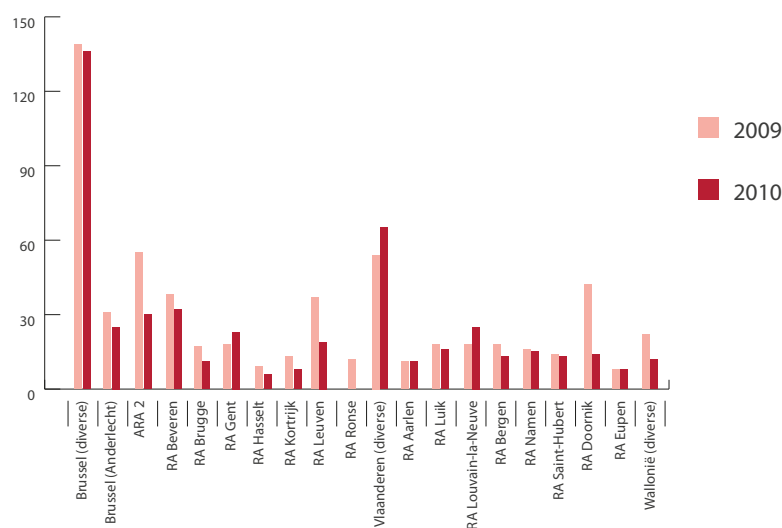
TRANSPORT EN VERHUISOPERATIES

In 2009 en meer nog in 2010 zijn transport en verhuis versmolten geraakt.

Het Rijksarchief beschikt nu over twee fulltime chauffeurs die de verschillende transporten aangevraagd door de archivariissen, uitvoeren. Eén van deze chauffeurs is tevens ook coördinator voor verhuisoperaties. Andere leden van de verhuisploeg springen in als back-up chauffeur wanneer de nood hoog is. Het Algemeen Rijksarchief is de thuisbasis van de chauffeurs en de uitvalsbasis van alle transporten.

We stellen een dalende trend vast in het aantal transporten: 402 in 2009 versus 358 in 2010. Verklaring hiervoor: de aanvragen worden meer gegroepeerd uitgevoerd. In 2008 betrof het nog 584 transporten. Niettegenstaande het dalend aantal transporten is het aandeel van het vervoer van personen toegenomen van 11 tot 16%.

Bestemmingen van de transporten 2009 - 2010

Een derde van alle transporten gebeurt in en om Brussel.

In dat hoge cijfer zitten onder meer de trajecten in het kader van de pendeldienst tussen het Algemeen Rijksarchief 2 (het depot in de Hopstraat) en het RA Brussel (Anderlecht) vervat. Aangezien in ARA 2 in 2009-2010 nog geen leeszaal ter beschikking stond, werden op aanvraag van de onderzoekers de daar bewaarde bedrijfsarchieven op regelmatige tijdstippen voor consultatie overgebracht naar het RA te Brussel.

In 2009 kon een toename van de transporten naar het Rijksarchief te Doornik worden vastgesteld: daar werd immers een nieuw Rijkarchief in gebruik genomen, waardoor honderden meter archief vanuit het RA te Bergen konden worden overgebracht naar Doornik.

Ook het Rijksarchief te Leuven werd meer dan gemiddeld bezocht door onze chauffeurs, een gevolg van de werken tot uitbreiding van de archiefruimtes. Voor de duur van de werkzaamheden werden archieven uit Leuven door de verhuisploeg overgebracht naar het RA te Beveren.

De verhuisploeg stond ook in voor het transport van een aantal omvangrijke nieuwe bestanden, zoals de overbrenging van 800 meter ING-archief en van de verzameling maquettes van het architectenbureau Samyn naar ARA 2.

In samenwerking met de ICT-dienst werd een nieuw transportprogramma ontworpen om de aanvragen voor transport en verhuis van de verschillende Rijksarchieven meer te stroomlijnen. Dit transportprogramma zal in 2011 operationeel worden.

De verhuisploeg in actie

EVOLUTIE VAN HET PERSONEELSBESTAND IN 2009 EN 2010

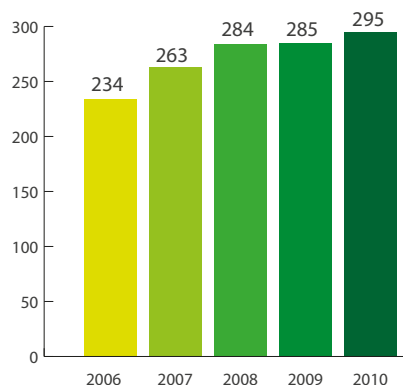
Op 31 december 2009 telde het Belgisch Rijksarchief 285 medewerkers: 257 statutairen of contractuelen, 16 met een statuut 'art. 60', 6 gedetacheerden van de Gemeenschappen en 6 huisbewaarders, samen goed voor 240,45 voltijds equivalenten (VTE). Door de toename van het aantal personeelsleden 'art. 60' steeg het totale bestand met één persoon

Eind 2010 telden we 295 medewerkers: 277 statutairen of contractuelen, 6 met een statuut 'art. 60', 8 gedetacheerden van de Gemeenschappen/VZW's en 4 huisbewaarders (zonder contract), die samen 249,28 VTE vertegenwoordigden.

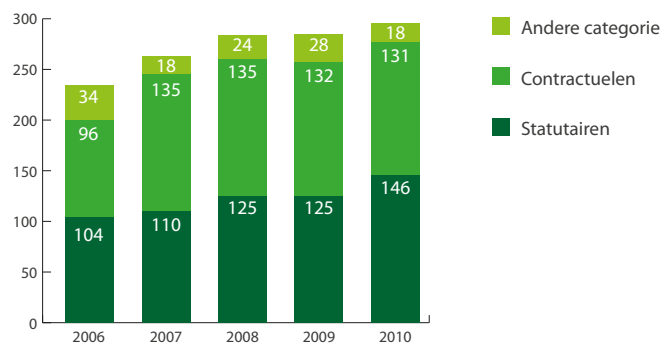
In 2009 werden 17 personen aangeworven en verlieten 18 medewerkers de instelling (3 'einde contract', 2 ontslagen, 8 ontslag ingediend, 3 pensioneringen). Voor 2010 waren de cijfers: 39 aanwervingen en 19 afvloeiingen (4 'einde contract', 4 ontslagen, 7 ontslag ingediend, 4 pensioneringen).

Waar het personeelsbestand, uitgedrukt in VTE, stabiel bleef in vergelijking met 2008, ondanks een lichte daling (-1,15%) van het statutair en contractueel personeel, steeg het in 2010 met 8%, waarvan met 4% voor het statutair en contractueel personeel.

Globaal personeelsbestand

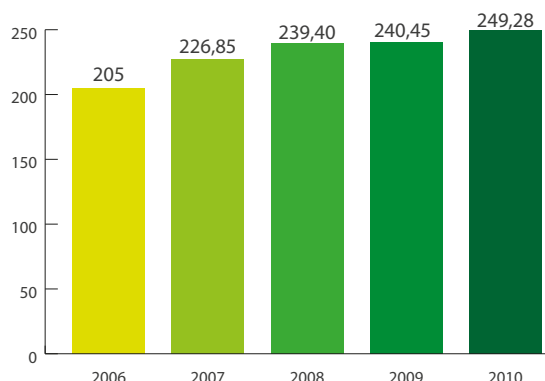

Evolutie personeelsbestand

Evolutie VTE (statutair en contractueel)

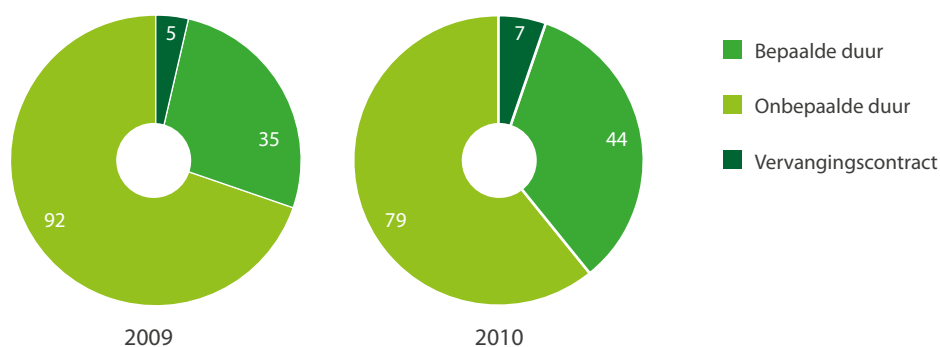
Aan deze cijfers van het globale personeelsbestand moeten (voor 2009) 91 en (voor 2010) 112 studenten worden toegevoegd die werden aangeworven in het kader van het collectiebeheer.

Het percentage statutairen in het personeelsbestand steeg van 49,4% in 2009 naar 52,7% in 2010, terwijl dat van de contractuelen daalde van 50,6% naar 47,3%. Na een eerste lichte stijging met 1,4% in 2009, als gevolg van het vertrek van een aantal contractuelen, steeg het aandeel van de statutairen in 2010 met bijna 16,8%, als gevolg van de aanwerving van 21 nieuwe statutaire personeelsleden.

Veertien contractuelen die slaagden in het examen 'assistent in de archivistiek' (niveau C), dat in 2009 samen met SELOR werd ingericht, zullen in 2010 en 2011 kunnen gestatutariseerd worden. Omdat ze met succes een examen aflegden, hebben 16 personen in 2010 hun stage als statutair medewerker kunnen aanvatten.

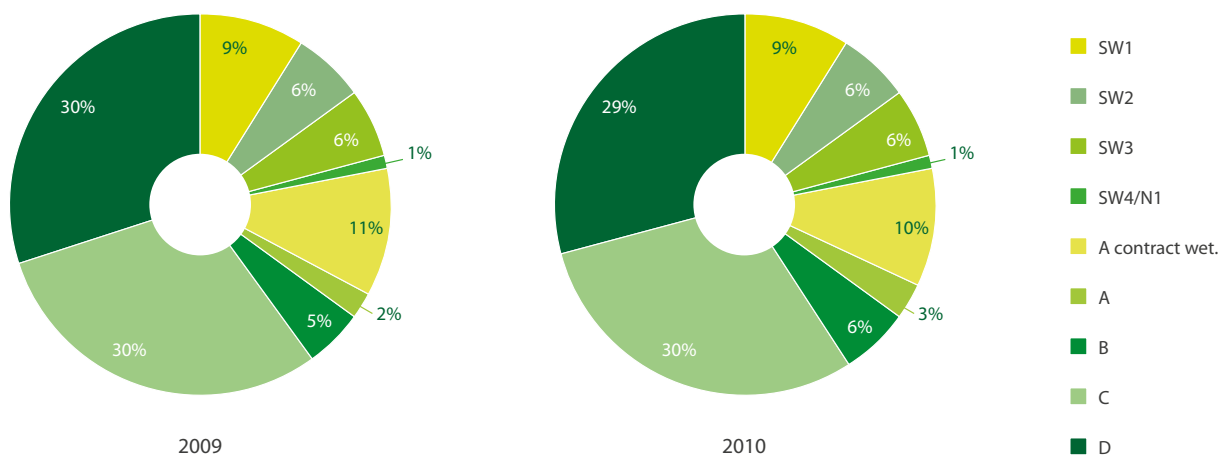
In 2010 daalde het percentage contractuelen met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur met 9,4% tot 60,3%, terwijl het in 2009 met 5,2% was toegenomen in vergelijking met 2008. De stijging in 2009 was toe te schrijven aan het feit dat het contract van bepaalde duur van 8 personen niet werd verlengd terwijl 5 medewerkers werden aangeworven voor onbepaalde duur. De daling in 2010 vloeit voort uit de statutarisering van 16 contractuelen met een overeenkomst van onbepaalde duur, evenals uit de toename van het aantal onderzoeksprojecten, waarvoor medewerkers werden aangeworven voor een bepaalde duur.

Contracttypes

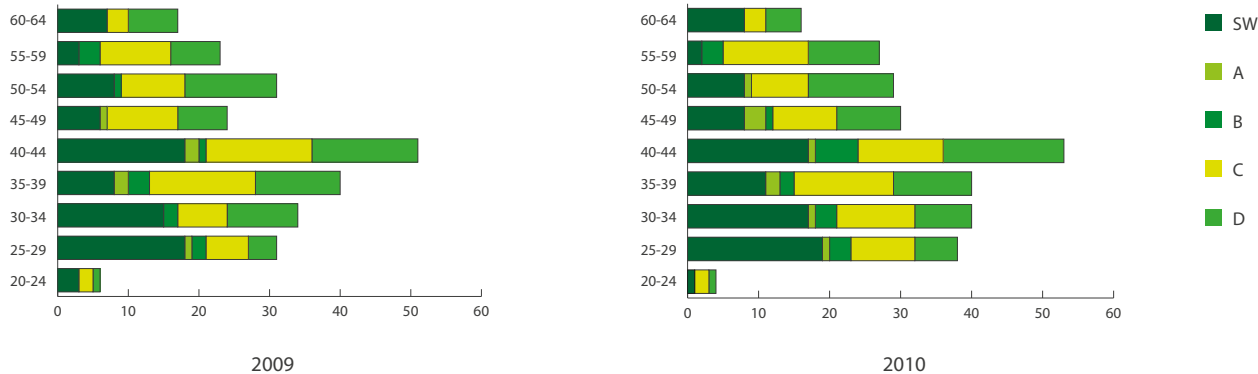
Qua personeelscategorieën zijn de percentages in de instelling de voorbije twee jaar nagenoeg stabiel gebleven. Het Rijksarchief had in 2010 32% wetenschappelijke medewerkers (SW1 tot SW4 + wetenschappelijk contract), tegenover 34% in 2009, 3 % personeelsleden van niveau A (2% in 2009), 6 % van niveau B (5% in 2009), 30 % van niveau C (29% in 2009) en 29 % van niveau D (30% in 2009). Door het inrichten van examens heeft het Rijksarchief aan 5 ambtenaren de mogelijkheid geboden over te gaan naar niveau B; 1 medewerker kon via deze weg opklimmen naar niveau A.

Effectieven per categorie

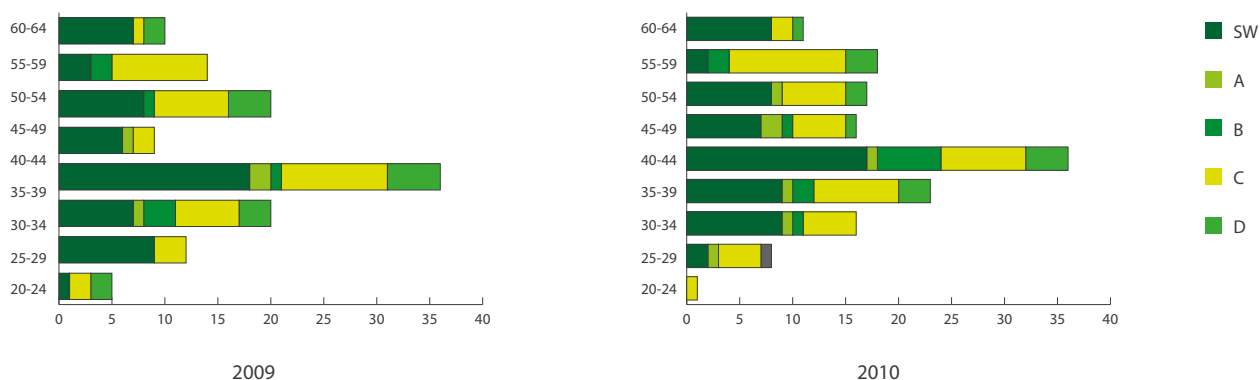

De leeftijdspiramide van het Rijksarchief is voor de komende 15 jaar gunstiger opgebouwd dan deze van de federale overheid in haar geheel. 58% van het personeel werkzaam bij de federale Staat is ouder dan 45 jaar; bij het Rijksarchief bedraagt dit aandeel 37%. Aangezien sommige leeftijdscategorieën momenteel veel sterker vertegenwoordigd zijn, zullen we de komende jaren erop moeten toezien dat het evenwicht niet wordt verstoord.

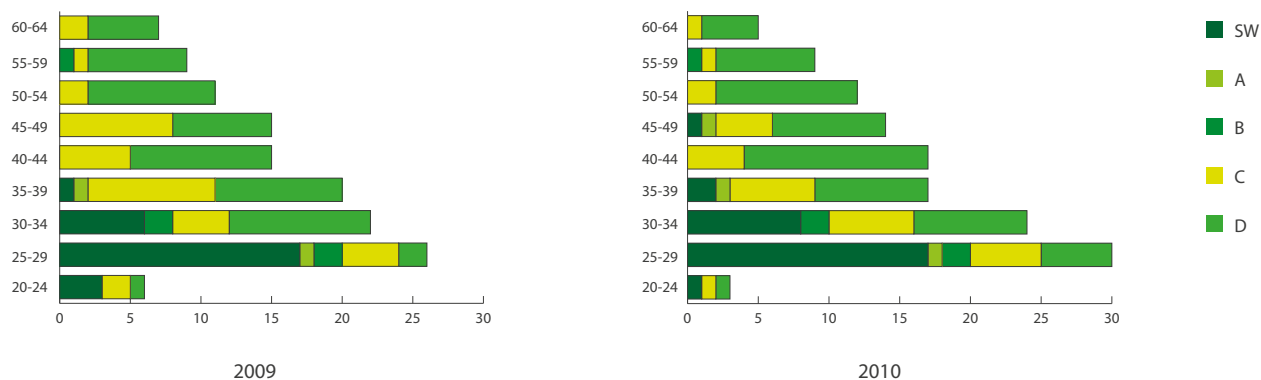
Leeftijdspiramide Rijksarchief

Leeftijdspiramide (statutairen) Rijksarchief

Leeftijdspiramide (contractuelen) Rijksarchief

De totale personeelskost van 2010 bedroeg bijna 11 miljoen euro, waarvan 3,8 miljoen met eigen middelen (dotatie en projecten) van de instelling werden bekostigd. In 2009 ging het respectievelijk over 10,323 en 3,6 miljoen euro.

In 2010 telde de instelling 52% mannen en 48% vrouwen (53% mannen en 47% vrouwen in 2009). Bij de wetenschappers en het personeel van niveau A is de verhouding 62% mannen en 38% vrouwen.

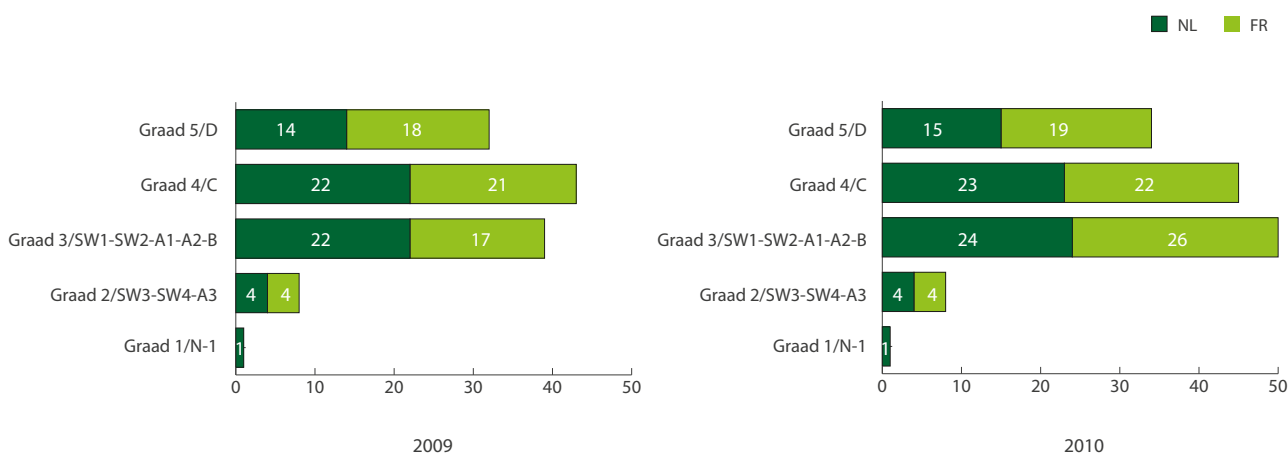
Globale verdeling M/V

Het taalevenwicht in de diensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verschilt al naargelang de graden in de hiërarchie. Vooral in graad 5 zou een herschikking moeten plaatsvinden.

In graad 3 zijn de verhoudingen 17 FR/20 NL (waarvan 1 FR voor het SOMA) op niveau A en 9 FR/4NL op niveau B (na bevordering van 3 medewerkers van niveau C/FR in 2010).

Taalevenwicht per niveau (Brussel) op 31.12.2010

IMPLEMENTATIE VAN HET STATUUT VAN HET WETENSCHAPPELIJK PERSONEEL

Door het onderbrengen van het wetenschappelijk personeel in activiteitengroepen (onderzoek / wetenschappelijke dienstverlening) hebben alle leden van het wetenschappelijk personeel in 2009 een functie-fiche gekregen. Deze functie-fiches moeten enerzijds de samenhang bevorderen tussen de doelstellingen van de instelling en individuele objectieven, en anderzijds de rechten van de wetenschappers vrijwaren in hun verdere loopbaan.

De eerste evaluaties van het wetenschappelijk personeel werden gepland in 2010. Tijdens een informatiesessie werden de wetenschappelijke medewerkers voorgelicht over de concrete uitwerking van bepaalde aspecten in verband met hun statuut: de bedoeling om een percentage van minstens 60% doctors in de geschiedenis in SW1/SW2 te handhaven; de procedure en de jurisprudentie van de jury inzake wijziging van activiteitengroep; het verband tussen de functie-fiche en het ontwerp van matrix, om de wetenschappelijke activiteiten van de ambtenaren te kunnen kwantificeren.

Het geldelijk statuut van de wetenschappelijke contractuelen werd in overeenstemming gebracht met dat van het statutair personeel, waardoor, in functie van de anciënniteit, loonsverhogingen van 3 tot 15% werden doorgevoerd.

ONTWIKKELCIRKELS

Alle diensthoofden hebben in 2009 een opleiding gekregen over de ontwikkelcirkels. In september werd gestart met de implementatie, door voor het administratief en technisch personeel van de niveaus A,B,C en D een functie-fiche op te stellen en individuele doelstellingen te bepalen. Eind 2009 had 60% van het personeel een functie- en een planningsgesprek gehad. Eind 2010 beschikte 72 % van het administratief en technische personeel reeds over een functie-fiche. Een aantal diensten kwam in 2010 aan het einde van een eerste cyclus en bijna 29% van het betrokken personeel werd geëvalueerd. Samen met de FOD P&O

werden de eerste stappen gezet om een geïnformatiseerd systeem (het Crescendo-programma) te implementeren voor het beheer van de ontwikkelcirkels in de verschillende diensten. Dankzij dit instrument zal elk diensthoofd de doelstellingen inzake prestaties en ontwikkeling efficiënter kunnen opvolgen.

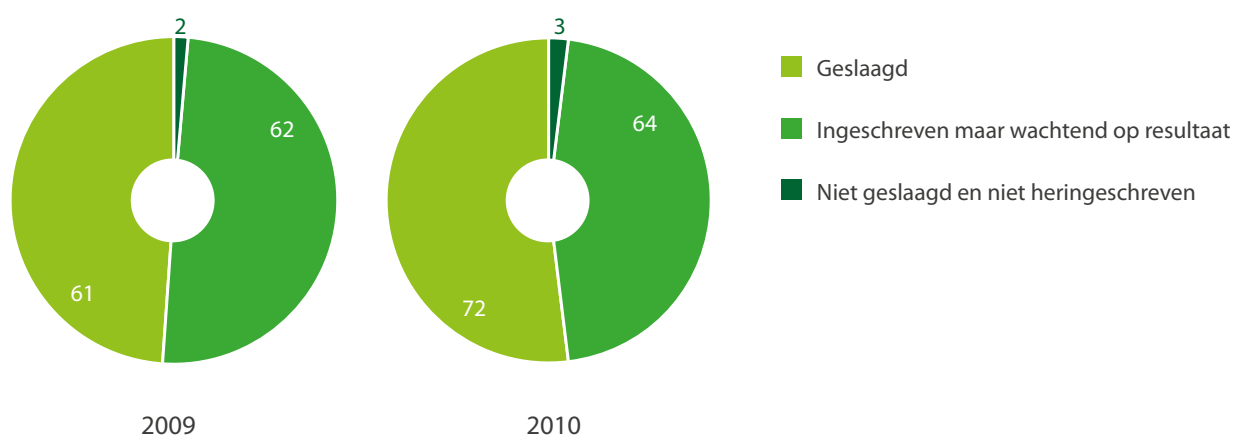
TELEWERKEXPERIMENT

Wetenschappelijke medewerkers die een doctoraatsverhandeling voorbereiden, kunnen deelnemen aan een experiment rond telewerken. Vijf personen hebben geopteerd voor deze werkmethode, die in 2011 zal worden geëvalueerd. Nadien zal worden nagegaan of het systeem kan worden uitgebreid.

GECERTIFICEERDE OPLEIDINGEN

Volgens de resultaten die door het OFO werden meegedeeld, waren op 31 december 2009 61 medewerkers geslaagd voor hun gecertificeerde opleiding; op 31 december 2010 waren 72 personen in dat geval. Voor het eerst sinds de inrichting van dit type vorming is de meerderheid van de betrokken personeelsleden geslaagd voor de testen. Het aantal geslaagden zou nog moeten toenemen dankzij de specifieke opleiding rond beheer en ordening van documenten, die gezamenlijk door het OFO en het Rijksarchief wordt georganiseerd.

Toestand in 2009 - 2010

OVERIGE OPLEIDINGEN EN VORMINGSACTIVITEITEN

Ook in 2009-2010 namen tal van medewerkers op individuele basis en volgens het eigen niveau en behoeften, deel aan taal- en computercursussen. Anderen schreven zich in voor aan specifieke taken gebonden opleidingen zoals klantvriendelijk onthaal en restauratie van documenten. Ook de *facility manager* en de preventieadviseur volgden een aantal functiespecifieke opleidingen.

De door OFO aangeboden opleidingen kennen over het algemeen een groot succes en worden erg gewaardeerd. Voor specifieke opleidingen wordt in zeldzame gevallen naar het buitenland uitgeweken: in 2009 volgde een archivaris een zesdaagse opleiding over records management en het OAIS-model, ingericht door de Direction des Archives de France, in Parijs.

Net zoals de voorbije jaren organiseerde het Rijksarchief zelf interne opleidingen, toegespitst op noden eigen aan onze werking en activiteiten. De opleidingen werden apart in de voornaamste twee landstalen aangeboden, waarbij erover werd gewaakt dat de inhoud zoveel mogelijk parallel liep.

Aangezien in 2008 tal van archivistische opleidingen werden georganiseerd in functie van de behoeften van elf nieuwe archivariissen, werden in 2009 dergelijke vakspecifieke opleidingen niet herhaald. Alle diensthoofden werden wel uitgenodigd op een opleiding 'ontwikkelcirkels', die in 2009 in het Rijksarchief in voege traden.

In april 2010 volgden de diensthoofden en hulprekenplichtigen de opleiding 'Integriteit van de ambtenaar' (29 NL en 27 FR). 'Comment rédiger un tableau de tri' werd eind 2010 door 11 archivariissen gevolgd; de Nederlandse versie zal allicht doorgaan in 2011.

Voor de organisatie van de tweedaagse workshop 'Spreken in het openbaar' in september 2010 werd het gespecialiseerd bedrijf 'Klein Barnum' onder de arm genomen, dat de opleiding zowel in het Nederlands als het Frans kon aanbieden. De reacties van de deelnemende archivariissen (10 NL – 9 FR) waren zo positief, dat al in december 2010 en januari 2011 de workshop opnieuw werd aangeboden, en opnieuw werd gevolgd door telkens 10 wetenschappers per taalrol.

Zowel in 2009 als 2010 participeerden wetenschappelijk medewerkers frequent aan studiedagen, colloquia en workshops, ingericht door het Rijksarchief en andere instellingen en organisaties.

Specifiek voor de leeszaalmedewerkers werd de opleiding 'Familiearchieven (met praktische oefeningen)' georganiseerd. De Franse vormingsdag werd gevolgd door 8, de Nederlandse door 12 collega's.

Nog in 2009 werd gedurende één dag de kennis over ABS-Archeion opgefrist voor degenen – wetenschappers en administratieve medewerkers – die in de respectieve Rijksarchieven belast zijn met de invoer van bestanden en archiefvormers in dit archiefbeheersysteem, en werd nadien een introductie tot de mogelijkheden van de 'digitale leeszaal' gegeven. Een 15-tal medewerkers van elke taalrol volgden die opleiding. Een administratief medewerker van elk Rijksarchief werd eveneens uitgenodigd op een initiatie tot de invoer van bibliotheekgegevens in het VUBIS-systeem, dat door het Rijksarchief wordt gebruikt.

Ter plekke in de verschillende Rijksarchieven werden tenslotte nog taakspecifieke opleidingen georganiseerd, om nieuwe medewerkers toe te laten hun functie naar behoren uit te voeren (boekhouding, leeszaalwerking, administratie, beheer bibliotheek e.d.).

En *last but not least*: in de voorbije jaren volgden een of meerdere medewerkers van elk Rijksarchief met succes een opleiding 'bedrijfseerstehulp' bij het Rode Kruis en kregen een attest 'bedrijfseerstehulpverlener'. De EHBO-kennis dient regelmatig te worden opgefrist en aangevuld, wat door de betrokken collega's ter harte wordt genomen.

ZIEKTEVERZUIM

Het globale ziekteverzuim in de instelling bedroeg 4,48% in 2009 (+2,99% in vergelijking met 2008) en 4,28% in 2010 (-0,2%).

De stijging van 2009 was voornamelijk te wijten aan:

- Twee pieken van 'epidemies' in januari en oktober 2009;
- Een klein aantal ambtenaren die langdurig ziek zijn, soms langer dan een jaar.

In 2009 en 2010 voerde Medex respectievelijk 241 en 249 controlebezoeken uit; 98% van de dossiers was medisch verantwoord. Het ziekteverzuimpercentage van de instelling ligt lager dan het gemiddelde van de federale Staat (5,65% in 2009).

MEDEWERKERS TEWERKGESTELD IN ALTERNATIEVE STATUTEN

Al verschillende jaren werkt het Rijksarchief samen met het OCMW, in het kader van tewerkstelling met toepassing van artikel 60, § 7. Medewerkers werkzaam binnen dit statuut zijn gerechtigden op maatschappelijke integratie of op financiële maatschappelijke hulp, die door het OCMW aan een baan worden geholpen, meestal in een openbare dienst. Het OCMW treedt hierbij zelf op als werkgever. In 2009 en/of 2010 waren voor kortere of langere periodes 'art. 60'-medewerkers aan de slag in de Rijksarchieven van Anderlecht, Beveren, Brugge, Gent, Kortrijk, Aarlen, Bergen, Doornik en Luik.

Daarnaast worden in verschillende Rijksarchieven ook mensen opgenomen die tot een werkstraf zijn veroordeeld. Zowel in correctionele zaken als in politiezaken kan de rechter een werkstraf opleggen. In de Rijksarchieven van Anderlecht, Antwerpen, Beveren, Brugge, Gent, Aarlen en Doornik waren in 2009-2010 alternatief gestraften actief.

Ook personen met andere statuten, zoals medewerkers in het APE-stelsel (Waalse loonsubsidies), tewerkgesteld via werkwinkels of in het kader van de herscholing van arbeidsongeschikt erkende gerechtigden, kunnen voor kortere of langere tijd aan de slag in Rijksarchieven.

Medewerkers uit de verschillende groepen verrichten, afhankelijk van hun capaciteiten, taken op het vlak van materieel behoud (herverpakken van archief, etiketteren, verplaatsen e.d.), voerden gegevens in in databanken of werden ingeschakeld in de retroconversie van inventarissen. 'Art. 60'-medewerkers zijn ook tewerkgesteld als poetspersoneel, onder meer in het Algemeen Rijksarchief.

JOBSTUDENTEN 2009 - 2010

Jobstudenten herverpakken archief

In de voorbije jaren stelde het Rijksarchief tijdens de zomermaanden traditiegetrouw jobstudenten te werk, verspreid over alle diensten van het land. Het aantal jobstudenten kende een fikse stijging tegenover 2008, toen 83 jongeren een deel van hun vakantie in een Rijksarchief doorbrachten: in 2009 klom hun aantal tot 91, in 2010 zelfs tot 112. Een nieuw feit is wel, dat ze niet allen een volledige maand werken, maar 2 of 3 weken: in 2009 vertegenwoordigden ze 76 VTE, in 2010 94,5 VTE.

Studenten worden vooral ingezet in het kader van het depotbeheer, het materieel beheer (conservering) en ontsluiting van archieven. Ook in 2009-2010 leverden ze een belangrijke bijdrage tot de goede bewaring van de archiefdocumenten, zoals blijkt uit de tabel 'De activiteiten van de jobstudenten in cijfers' uit het hoofdstuk 'De grootste archiefbewaarinstelling in België'.

Anderen namen deel aan een bestandscontrole, werden ingezet bij de invoering van archiefbeschrijvingen in het archiefbeheerssysteem of leverden een bijdrage aan het digitaliseren van documenten en het converteren van inventarissen.

In 2009 werden 79.192 scans gemaakt door jobstudenten, in 2010 maar liefst 96.371. In 2010 werden ook twee hogerejaarsstudenten vertaalkunde aangeworven ten behoeve van de afdeling Toezicht, voor de vertaling van twee brochures en de inleiding bij een archiefselectielijst.

De aanstelling van jobstudenten heeft een dubbel doel: kinderen van medewerkers de kans geven om kennis te maken met de arbeidsmarkt, en daarnaast essentiële taken laten uitvoeren die in de loop van

het werkjaar niet door de reguliere medewerkers kunnen uitgevoerd worden (wegwerken van achterstanden). Onder de jobstudenten bevinden zich ook studenten geschiedenis die na het beëindigen van hun studies een loopbaan in het archiefwezen starten.

VRIJWILLIGE MEDEWERKERS 2009 - 2010

Het Rijksarchief heeft een traditie in het werken met vrijwilligers. Vaak gaat het om geroutineerde amateur-historici, heemkundigen of genealogen, die flink wat ervaring hebben opgedaan in het zoeken in archieven en het lezen van oude documenten.

Hun medewerking kan onder verschillende vormen gebeuren:

- individueel maken ze bv. een klapper op alle parochieregisters van een gemeente, geselecteerd in samenspraak met het Rijksarchief.
- groepjes vrijwilligers en individuele vrijwilligers werken mee aan het project 'Demogen': op gestandaardiseerde wijze analyseren ze registers van de burgerlijke stand en voeren de gegevens in via het programma Demogen Visu. Het RA te Leuven coördineert het invoeren van de huwelijksakten van Vlaams-Brabantse gemeenten: in 2010 werkten 37 'Demogenners' hier samen ongeveer 500 dagen aan. Een vergelijkbaar initiatief loopt al enige jaren in het RA te Brugge, waar een grote ploeg vrijwilligers het voorbije jaar 32.400 uren presteerden.
- projectmatig: een groepje vrijwillige medewerkers, onder begeleiding van een archivaris, ontsluit een grote serie archiefdocumenten. De gegevens worden onder gestructureerde vorm opgeslagen in een databank, zodat ze nadien makkelijk kunnen worden toegevoegd aan de zoekroboten beschikbaar via de website van het Rijksarchief. Een schitterend voorbeeld daarvan is de ontsluiting van de enorme reeks 'processen van particulieren' van de Raad van Brabant, bewaard in het RA te Anderlecht: 580 strekkende meter procesdossiers die een uitzonderlijke bron vormen voor de familiegeschiedenis en de genealogie. Zes vrijwilligers onder begeleiding van een archivaris zijn in februari 2010 begonnen met de inventarisatie van de processen uit de periode 1770-1795. Het team beschreef reeds meer dan 1000 dossiers, of zo'n 30 strekkende meter! De namen van de partijen, hun beroep, de datum en eventueel het onderwerp van het proces worden genoteerd, net als eerdere procedures of de eventuele aanwezigheid van bijzondere stukken. In het RA te Kortrijk stelt een vrijwilliger voorlopige beschrijvingen op van de geluidsplaten uit het archief van Radio 2 West-Vlaanderen.
- aan zeer geroutineerde vrijwilligers wordt in uitzonderlijke gevallen de ordening toevertrouwd van (delen van) archiefbestanden, van bv. parochies, kerkfabrieken, bedrijfjes e.d. Uiteraard worden deze van zeer dichtbij begeleid en gevolgd door een archivaris. In het ARA biedt een historicus op rust, auteur van ettelijke wetenschappelijke publicaties over Brussel, hulp bij de inventarisatie van de processen van de Grote Raad van Mechelen en stelden twee doctorandi een voorlopige inventaris op van het privéarchief van de Leuvense hoogleraar Emile Lousse.
- sinds enige jaren worden vrijwillige medewerkers ook ingezet als tweede man/vrouw in de zaterdagdienst van de leeszaal, om een goede werking te verzekeren en de veiligheid te verhogen.

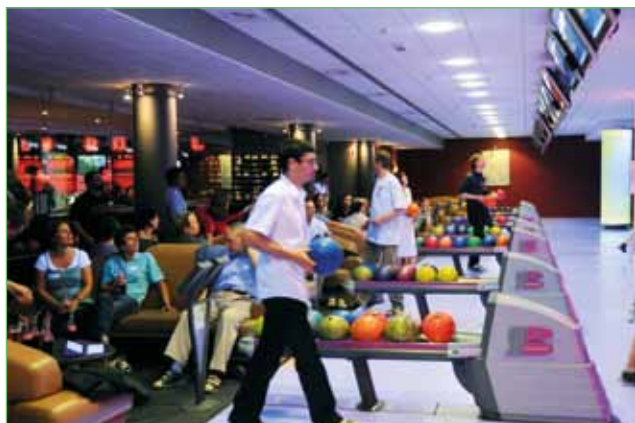

Vrijwilligers ontsluiten de processen van de Raad van Brabant

In 2009 sloten 178 personen een vrijwilligersovereenkomst af met het Rijksarchief, in 2010 192. Deze 'officiële' vrijwillige medewerkers zijn op regelmatige basis – d.w.z. minstens eenmaal per week – actief op een Rijksarchief. Tientallen anderen werken op eigen tempo thuis.

— PERSONEELSFEEST —

Het jaarlijks personeelsfeest ging in 2009 door in Louvain-la-Neuve, het jaar nadien in Leuven

Het personeelsfeest van 2009 vond plaats in Louvain-la-Neuve. Er werd een bezoek gebracht aan de stad en de nieuwe archiefbewaarplaats met de eerste digitale leeszaal. 114 personen namen deel aan een maaltijd en een spelletje bowling. Aan het einde van de dag kon het personeel ook nog kennismaken met het nieuwe Hergé-museum.

De personeelsdag van 2010 werd georganiseerd in Leuven, met op het programma een geleid bezoek aan de nieuwe archiefruimtes van het Rijksarchief te Leuven en een verkenning van de stad. 178 personeelsleden zaten aan voor een Breugelmaaltijd. Vervolgens konden de aanwezigen kiezen uit drie activiteiten: bezoek aan het begijnhof en het stadhuis, volksspelen op de binnenplaats van het Rijksarchief of een geleid bezoek aan de brouwerij AB-INBEV.

— TEAMBUILDING —

Op teambuilding in Gent

Sinds een tweetal jaar hebben sommige diensten de gewoonte aangenomen om jaarlijks een 'teambuilding'-activiteit te organiseren, waarbij de hele dienst er samen op uittrekt. Deze activiteiten hebben zowel een 'educatief' als een eerder ontspannend karakter. Een bezoek aan een andere archiefdienst (Rijksarchief in een andere provincie of andere) wordt gecombineerd met een museumbezoek of een geleide stadswandeling. Uiteraard is er ook steeds tijd voor een hapje en een drankje.

III. BUDGETTAIRE VERANTWOORDING

INKOMSTEN EN UITGAVEN

De tabellen en bijhorende diagrammen hierna geven een overzicht van de inkomsten en uitgaven van het Rijksarchief sinds 2007. De evolutie en de vergelijking tussen de verschillende jaren geven bepaalde tendensen aan en dienen ter verantwoording van de gemaakte keuzes.

Gerealiseerde ontvangsten

	2007	2008	2009	2010
1. Dotatie				
Dotatie	4.898.000,00 €	5.018.000,00 €	5.140.000,00 €	5.910.000,00 €
Specifieke dotatie	37.700,00 €	0,00 €	84.450,00 €	46.300,00 €
Totaal Dotatie	4.935.700,00 €	5.018.000,00 €	5.224.450,00 €	5.956.300,00 €
2. Toelage				
Toelage POD	1.360.964,45 €	847.044,78 €	723.861,71 €	1.307.480,40 €
Toelage Nationale Loterij	0,00 €	34.022,56 €	109.426,73 €	418.902,58 €
Toelage OFO				41.047,78 €
Andere toelagen	61.627,18 €	128.851,92 €	97.915,96 €	62.832,20 €
Totaal Toelage	1.422.591,63 €	1.009.919,26 €	931.204,40 €	1.830.262,96 €
3. Eigen inkomsten				
Toegangskarten	97.070,00 €	91.885,00 €	94.290,00 €	86.850,00 €
Reproductie	119.260,31 €	137.439,50 €	118.890,07 €	209.578,42 €
Bewaarmateriaal	169.419,40 €	295.489,00 €	248.954,80 €	330.940,98 €
Publicaties	31.458,23 €	29.629,83 €	35.998,18 €	26.976,17 €
Tentoonstelling	19.211,00 €	196,50 €		
Interesten	202.893,96 €	169.983,78 €	30.442,08 €	1.970,00 €
Andere	20.599,28 €	17.424,71 €	17.622,37 €	42.281,51 €
Totaal Eigen inkomsten	659.912,18 €	742.048,32 €	546.197,50 €	698.597,08 €
4. Giften & sponsoring				
Giften & sponsoring	6.487,08 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Totaal Giften & sponsoring	6.487,08 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ALGEMEEN TOTAAL	7.024.690,89 €	6.769.967,58 €	6.701.851,90 €	8.485.160,04 €

Gerealiseerde ontvangsten (Overdracht/affectatie)

	2007	2008	2009	2010
1. Overdracht				
Overdracht eigen fondsen	2.346.570,45 €	3.183.029,14 €	3.412.990,40 €	2.672.438,64 €
Overdracht POD	750.850,75 €	1.209.142,14 €	471.484,71 €	-619.100,70 €
Overdracht Nationale Loterij	328.517,26 €	307.204,88 €	33.712,94 €	-211.503,27 €
Andere overdrachten	-24.749,01 €	-50.654,21 €	21.723,62 €	17.714,24 €
Overdracht reservefondsen	494.889,83 €	494.889,83 €	514.389,83 €	591.000,00 €
Totaal Overdracht	3.896.079,28 €	5.143.611,78 €	4.454.301,50 €	2.450.548,91 €
2. Affectatie				
Affectatie	741.914,52 €	736.721,98 €	482.319,44 €	979.693,65 €
Totaal Affectatie	741.914,52 €	736.721,98 €	482.319,44 €	979.693,65 €
TOTAAL	4.637.993,80 €	5.880.333,76 €	4.936.620,94 €	3.430.242,56 €

Gerealiseerde uitgaven

	2007	2008	2009	2010
1. Personeel				
Statutair	4.410.338,38 €	7.092.000,00 €	6.025.475,17 €	6.146.763,89 €
Contractueel	1.573.448,30 €	692.293,23 €	694.285,30 €	1.056.477,02 €
Contractueel op dotatie	2.627.154,71 €	3.347.071,42 €	3.607.839,40 €	3.889.247,64 €
Totaal Personeel	8.610.941,39 €	11.131.364,65 €	10.327.599,87 €	11.092.488,55 €
2. Werking bestaansmiddelen				
Algemeen	729.450,89 €	675.180,60 €	729.436,84 €	850.175,94 €
Energie	961.195,81 €	1.276.442,83 €	1.208.453,77 €	1.329.349,13 €
Onderhoud	349.052,83 €	421.750,10 €	406.884,69 €	459.055,57 €
Contracten ICT	140.923,80 €	185.031,50 €	181.749,34 €	232.067,00 €
Telefonie	42.895,29 €	46.109,52 €	46.999,26 €	49.805,41 €
Andere	21.065,56 €	21.299,91 €	15.100,85 €	28.585,16 €
Totaal Werking bestaansmiddelen	2.244.584,18 €	2.625.814,46 €	2.588.624,75 €	2.949.038,21 €
3. Uitrusting bestaansmiddelen				
ICT	84.468,15 €	115.372,75 €	169.084,12 €	272.529,78 €
Meubilair	207.233,51 €	487.955,62 €	237.895,18 €	201.790,58 €
Security & Facility	14.207,38 €	49.094,90 €	31.060,85 €	3.273,05 €
Wetenschappelijk	127.166,27 €	525.871,11 €	855.527,66 €	306.399,56 €
Andere	2.274,80 €	90.592,82 €	38.684,63 €	57.249,32 €
Totaal Uitrusting bestaansmiddelen	435.350,11 €	1.268.887,20 €	1.332.252,44 €	841.242,29 €
4. Collectie				
Aankopen van documenten	2.914,00 €	9.272,85 €	1.230,50 €	4.683,00 €
Aankopen van boeken en tijdschriften	136.512,08 €	122.956,74 €	117.491,97 €	132.184,92 €
Restauratie en inbinding	87.814,42 €	94.156,80 €	138.446,68 €	104.984,06 €
Dozen, mappen, benodigdheden	248.021,43 €	258.020,93 €	486.454,71 €	393.820,18 €
Totaal Collectie	475.261,93 €	484.407,32 €	743.623,86 €	635.672,16 €
ALGEMEEN TOTAAL	11.766.137,61 €	15.510.473,63 €	14.992.100,92 €	15.518.441,21 €

1. INKOMSTEN

Wat de gerealiseerde inkomsten betreft, is de vrij spectaculaire verhoging van de dotatie (15 %) in 2010 in vergelijking met 2009 te wijten aan de eenmalige toekenning van een bedrag van 500.000 € bestemd voor de inrichting van het nieuwe Algemeen Rijksarchief 2 (Haseldonckx), voor de voorbereiding van de verhuis van de dienst te Antwerpen en voor de herinrichting van de shop in het Algemeen Rijksarchief.

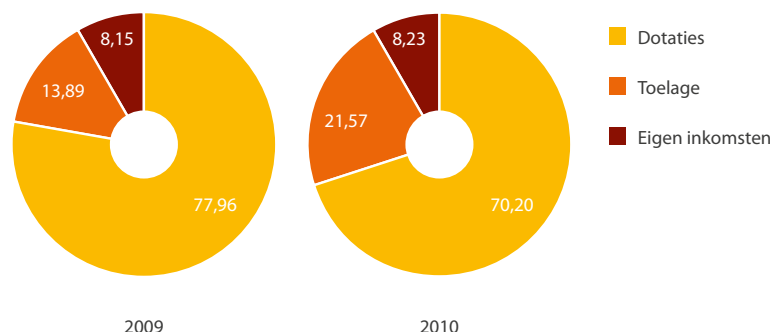
De bedragen 'specifieke dotatie' hebben betrekking op de financiering door de POD Wetenschapsbeleid van communicatie- en valorisatieprojecten. Voor 2010 bijvoorbeeld werd dankzij deze bijzondere toelage een tentoonstellingsproject van het Rijksarchief te Hasselt gefinancierd ('Breekbaar Verleden. Glasnegatieven uit de Limburgse Mijnstreek, 1905-1950') en een aantal producten gerealiseerd in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, zoals de tentoonstelling met bijhorend meertalig boek 'Europe in Brussels. Van federaal werelddistrict tot Europese hoofdstad', de tentoonstelling 'Belgium in exile, 1940-1944' en de organisatie van een studiedag gewijd aan de 'Bronnen voor de studie van het Belgisch buitenlands beleid en de Europese integratie'.

Het Rijksarchief heeft in 2010 niet noodzakelijk meer middelen ontvangen voor de financiering van wetenschappelijke projecten en wetenschappelijke uitrusting (Nationale Loterij) in vergelijking met het jaar voordien. De merkkelijk hogere bedragen voor 2010 betreffen de gerealiseerde uitgaven en hebben betrekking op de inkomsten voortvloeiend uit projecten die eerder waren vastgelegd. In 2010 werden n.l. tal van achterstallige facturen of schuldvorderingen betaald.

Vermelden we verder de spectaculaire stijging van de inkomsten uit reproductie (stijging met 76 % tussen 2009 en 2010), wat vooral toe te schrijven is aan de bestelling van digitale beelden van archieven. Ongeveer de helft van de gerealiseerde inkomsten is op rekening te schrijven van de verkoop van hoogwaardig verpakkingsmateriaal (zuurvrije dozen e.d.). De gerealiseerde inkomsten uit deze verkoop voor 2010 compenseren gedeeltelijk de spectaculaire daling van de financiële opbrengsten, die sinds 2008 met maar liefst 99 % daalden.

Elk jaar worden de saldi van secties 0 en 1 gebruikt voor de financiering van dringende 'noden' zoals de modernisering van het ICT-park, de inrichting van kantoren en publieksruimten, de aankoop van bijkomende vaste rekken of het aanzuiveren van de budgetten voor projecten binnen het domein van het facilitair management en de veiligheid. In 2009 bv. werd het saldo 2008 onder meer aangewend voor de gedeeltelijke vernieuwing van het wagenpark en de aankoop van bijkomende 'archieffarretjes' (dolly's). Met de saldi van 2009 werden o.m. de modernisering van de drukkerij, de aankoop van ontstoffingstafels en de restauratie van archieven gefinancierd.

Inkomsten per categorie 2009 - 2010

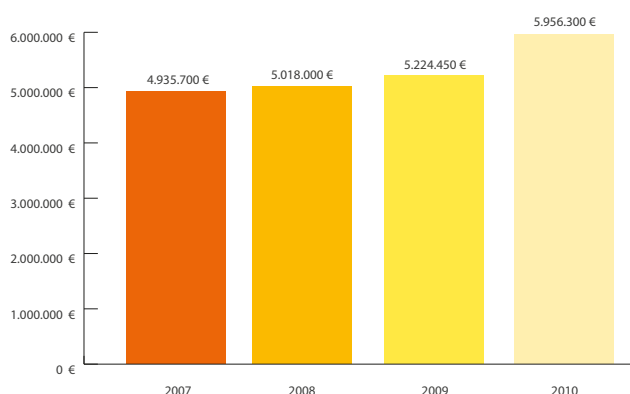

1.1 Dotatie

Voor 2010 bedroeg de dotatie toegekend door de POD Wetenschapsbeleid 5.910.000 € (specifieke dotatie uitgezonderd), wat een stijging met 15% tegenover 2009 betekent.

In 2010 daalde het aandeel van de dotatie in de gerealiseerde ontvangsten met ongeveer 10% in vergelijking met 2009. Dit is te wijten aan het feit dat het aandeel van de toelagen in de ontvangsten in 2010 bijna verdubbeld is tegenover 2009.

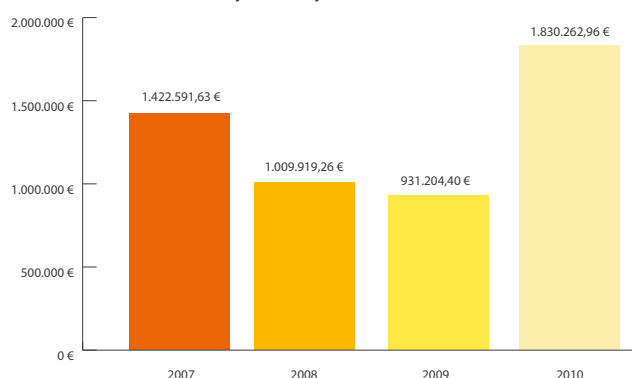
**Evolutie van de dotatie
– 2007, 2008, 2009 en 2010**

1.2. Toelagen

In 2010 vertegenwoordigden de toelagen 21,57% van de gerealiseerde ontvangsten. Dit type inkomsten is in 2010 aanzienlijk toegenomen, vooral omdat de POD Wetenschapsbeleid verschillende projecten (onder meer inzake digitalisering) heeft gefinancierd.

**Evolutie van de toelagen
– 2007, 2008, 2009 en 2010 –**

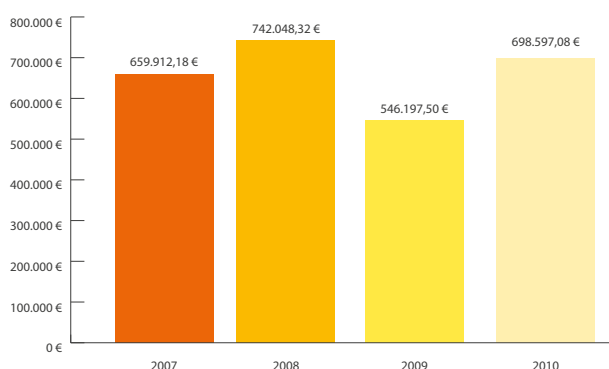

1.3. Eigen inkomsten, schenkingen en sponsoring

In 2009 zijn de eigen inkomsten met 26% gedaald als gevolg van lagere interesten.

In 2010 kenden de eigen inkomsten opnieuw een stijging in vergelijking met het voorgaande jaar (+27,90%). De toename betreft met name de reproducties (+72,28%), de verkoop van verpakkingsmateriaal (+33%) en de rubriek 'andere' (+140%).

**Evolutie van de eigen inkomsten
– 2005, 2006, 2007 en 2008 –**

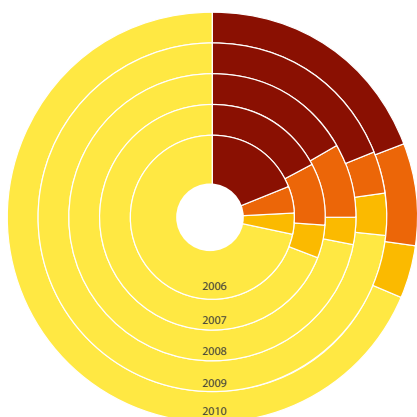
2. UITGAVEN

Aan de uitgavenzijde valt onder meer de sterke stijging op van de gerealiseerde uitgaven voor contractueel personeel betaald door/via de POD Wetenschapsbeleid (+ 52 %). De uitgaven voor werking bleven tijdens de periode 2008-2010 stijgen met respectievelijk 8 % en 13 %. Deze tendens is vooral toe te schrijven aan de gevolgen van de groei van het personeelsbestand.

Voor 2009 werd een belangrijke inspanning geleverd voor de modernisering van het ICT-park (stijging van de gerealiseerde uitgaven met 46,55 % t.o.v. 2008), terwijl in dat jaar veel minder nieuw meubilair werd aangekocht in vergelijking met het voorafgaande jaar (-51,25 %). Daar waar de gerealiseerde uitgaven voor energie, onderhoudscontracten, informatica en telefoon in 2009 vrij constant bleven tegenover 2008, valt in 2010 een aanzienlijke stijging op van de uitgaven voor energie en onderhoud. Vooral de stijging van de energiekost met 13 % tussen 2009 en 2010 is een belangrijk aandachtspunt. Verder kan opgemerkt worden dat wat de investeringen betreft, in 2009 een grote inspanning werd geleverd voor de modernisering van de depotruimten (aankoop van archiefrekken) en de verhoging van de opslagcapaciteit van de servers (cf. de gerealiseerde uitgaven voor wetenschappelijke uitrusting: 855.000 € of + 62,69 % t.o.v. 2008). De uitvoering van de Archiefwet van 24 juni 1955, zoals gewijzigd in 2009, liet zich in 2009 en 2010 onder meer gevoelen in de aankoop van verpakkingsmateriaal voor een totaal bedrag van 880.000 €.

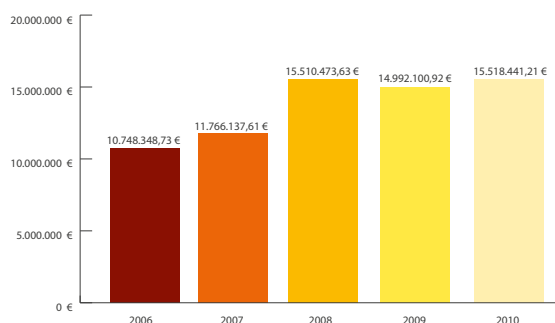
Vermelden we tot slot dat het Rijksarchief weinig of geen archieven aankoopt en dat de aankoop van boeken en tijdschrift doorheen de jaren vrijwel constant blijft.

**Evolutie van de gerealiseerde uitgaven
– 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010 –
Percentage**

	2006	2007	2008	2009	2010
Personeel	68,61 %	73,18 %	71,77 %	68,89 %	71,48 %
Werking	19,43 %	19,08 %	16,93 %	17,27 %	19,00 %
Uitrusting	7,98 %	3,70 %	8,18 %	8,89 %	5,42 %
Collectie	3,98 %	4,04 %	3,12 %	4,95 %	4,10 %

**Evolutie van de totale uitgaven
– 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010 –**

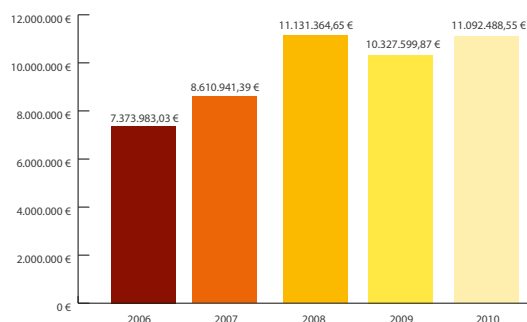
2.1 Personeel

Sedert 2006 vertegenwoordigen de personeelskosten ongeveer 70% van de totale uitgaven van het Rijksarchief.

Over het algemeen stijgen de personeelskosten ieder jaar. In 2009 werd echter een daling opgetekend, als gevolg van een vermindering van de uitgaven voor statutair personeel (-15%).

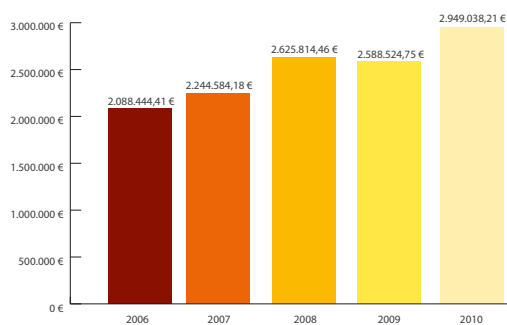
**Evolutie van de uitgave in de rubriek
'Personeel'
– 2006, 2007, 2008 en 2009 en 2010 –**

2.2. Algemene werkingsmiddelen

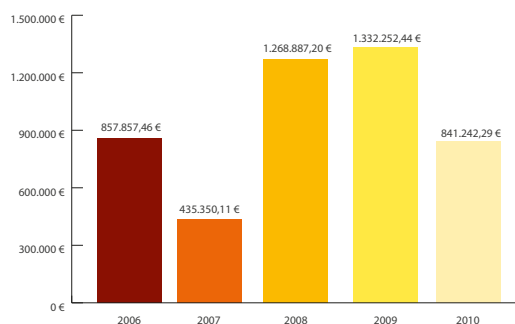
De laatste jaren maken de werkingskosten zowat 18% uit van de totale uitgaven. In 2010 stegen de werkingskosten met 14% tegenover 2009: vooral de ICT-kost kende een forse toename (+27,69%).

**Evolutie van de uitgaven in de rubriek
'Werking'
– 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010 –**

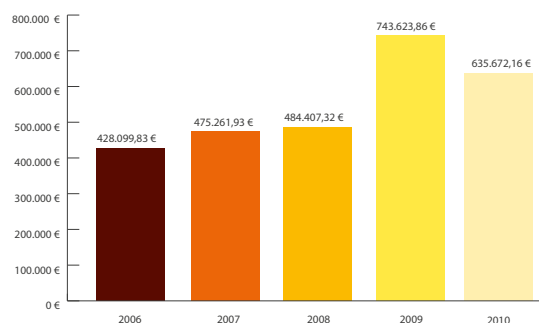
2.3. Uitrusting en algemene investeringen

**Evolutie van de uitgaven in de rubriek
'Uitrusting en investeringen'
– 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010 –**

2.4. Collecties

**Evolutie van de uitgaven in de rubriek
'Collecties'
– 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010 –**

In de epiloog uit 2008 werden twee belangrijke uitdagingen aangestipt, waarmee het Belgisch Rijksarchief in de daarop volgende jaren zou worden geconfronteerd. Een eerste uitdaging situeerde zich op politiek-institutioneel vlak: de nieuwe archiefwet was in wording, en zou niet alleen aanleiding geven tot een aanpassing van de activiteiten

en de werkprocessen van het Rijksarchief, maar ook de behoefte aan een samenwerkingsakkoord met de deelgebieden hoog op de agenda plaatsen. De tweede uitdaging sloot aan bij de missie en de kerntaken van het Rijksarchief: het collectiebeleid in de meest ruime zin van het woord optimaliseren en de publiekswerking verbreden en diversifiëren. Deze uitdagingen liggen ook vervat in het driejarig kaderprogramma 2009-2011 dat als titel meekreeg 'Betrouwbaar geheugen door duurzaam informatie- en kennisbeheer' en dat op 23 juni 2009 werd voorgesteld aan de Beheerscommissie.

Wie het Activiteitenverslag 2009-2010 doorbladert, kan zich ervan vergewissen dat we laatstgenoemde uitdaging met overtuiging en inzet zijn aangegaan en met glans hebben volbracht.

De omvang van de door ons bewaarde archieven groeide aanzienlijk aan en alles werd in het werk gesteld om deze in optimale omstandigheden te bewaren. Archieven werden gereinigd, verpakt, en gerestaureerd waar dat binnen onze mogelijkheden lag. Alhoewel sommige gebouwen nog tal van tekortkomingen vertonen, blijft de goede bewaring van archieven een permanente zorg. 2009 betekende ter zake een lichtpunt: het Rijksarchief te Louvain-la-Neuve kon eindelijk in gebruik worden genomen, en het Rijksarchief te Doornik verhuisde naar een vernieuwd pand, niet alleen prachtig gerenoveerd, maar dat tegelijk aan de internationale standaarden inzake archiefbewaring voldoet.

Wat valorisatie en communicatie betreft, werden talrijke kansen benut voor het samenbrengen van politici, journalisten, partners, toevallige bezoekers uit België én het buitenland, evenals vanzelfsprekend ons lezerspubliek. Tijdens deze gelegenheden kon van gedachten worden gewisseld over de toekomst van de instelling, over onze bekommernissen evenals over wat we doen en voor wie we dat doen.

Het succes van colloquia over uiteenlopende onderwerpen, zoals bijvoorbeeld de studiedagen over het archief van het Algemeen bestuur van de Patrimoniumdocumentatie of over de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, die plaatsvonden in het Algemeen Rijksarchief, of de colloquia rond thema's als *Vergeving, strafen verzoening* (te Saint-Hubert), *Bronnen voor de studie van het Belgisch buitenlands beleid en de Europese integratie* (in Brussel), *Vlaamse instellingen in de Late Middeleeuwen en de Vroegmoderne Tijd* (in Gent), *Archief Afrika Europa* (met de lancering van een online tentoonstelling), zijn samen met nog zovele andere activiteiten het tastbaar bewijs dat het brede publiek en de wetenschappelijke middens het Rijksarchief steeds beter leren kennen als ontmoetings- en expertisecentrum. De opening in 2010, in de inkomhal van het Algemeen Rijksarchief, van maar liefst drie tentoonstellingen ('*Het Rijksarchief gaat digitaal. Presentatie van de digitaliseringsprojecten van het Rijksarchief*'; '*Europe in Brussels. Van federaal werelddistrict tot Europese hoofdstad*' en '*Belgium in Exile. Belgische regering, vluchtelingen en soldaten in Groot-Brittannië tijdens de Tweede Wereldoorlog*') toont duidelijk aan welk schitterend bronnenmateriaal het Rijksarchief bewaart en hoe graag we dat willen delen met de burgers.

Een hogere zichtbaarheid werd beslist bewerkstelligd door onze talloze publicaties (van archiefgidsen over inventarissen tot selectielijsten), zowel deze die in huis werden gerealiseerd als deze die door commerciële uitgeverij op de markt werden gebracht: het kijkboek over de glasnegatieven van de Limburgse mijnen door Openbaar Kunstbezit, het viertalig boek *Europe in Brussels* door Lannoo en *De Keuze van de archivaris* door ASP. En wat het langs digitale weg beschikbaar maken van historische informatie betreft: 2009-2010 betekende onder meer de realisatie van twee virtuele tentoonstellingen – '*Archief & democratie*' en de Congo-expo *Archives I presume* – en van het prototype voor het portaal 'cartografische bronnen' in het kader van het Cartesius-project, het online brengen van een toegang tot de notulen van de Ministerraad (tot 1979!) en

-----► Epiloog: Een eigentijdse toekomst voor ons verleden

het via intranet beschikbaar stellen van meer dan 12.300 parochieregisters, goed voor 2,5 miljoen pagina's. Onze elektronische Nieuwsbrief vindt intussen zijn weg naar meer dan 7.000 mailboxen.

Een mijlpaal in de geschiedenis van onze instelling van de afgelopen jaren is beslist de ingebruikname – in juni 2010 – van DIGISTORE: een datalokaal voor de *storage* van digitale en gedigitaliseerde archiefdocumenten dat ons in staat stelt om tientallen terabytes digitaal materiaal te beheren en ter beschikking te stellen. Aan dit project werd jarenlang gewerkt en het is zonder meer één van de belangrijkste fases in het proces dat moet leiden tot het verhogen van de digitale zichtbaarheid van onze collecties en de verbetering van de digitale dienstverlening.

In 2008 werd nog een ander aspect van de uitdaging 'verbreding en verbetering van de publiekswerking' aangestipt: samenwerking. Voorbeelden van samenwerking met andere erfgoedpartners – van lokale tot internationale – zijn legio en de domeinen waarop werd samengewerkt, zeer divers.

Van het voorlopig in bewaring nemen van de archieven van het Mundaneum door het Rijksarchief, tot het afsluiten van samenwerkingsakkoorden met het *Mémorial de la Shoah* (Parijs) en met de *International Tracing Service* (ITS), van het samenwerken met plaatselijke initiatieven tijdens Erfgoeddagen en Journées du Patrimoine, tot het uitlenen van cartularia aan het Stadsmuseum Gent (STAM), van het samenwerken met andere wetenschappelijke instellingen voor de organisatie van colloquia, tot het samen met de gemeenten wegwerken van achterstanden inzake de overbrenging van Luxemburgse gemeentearchieven. En meer dan ooit is het belangrijk om samen te werken, op nationaal en internationaal vlak, ook en vooral in een digitale omgeving: internationale standaards moeten worden uitgewerkt, portaalsites moeten worden geconcipeerd, databanken compatibel gemaakt...

Daarom kunnen we alleen maar betreuren dat die andere grote uitdaging, met name het aspect van het realiseren van samenwerkingsakkoorden tussen de federale overheid en deelgebieden inzake archiefbeleid en -beheer, tijdens de afgelopen jaren nog niet kon worden gerealiseerd. De gesprekken met de Duitstalige gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn nog aan de gang. Wat het Vlaams Gewest betreft, leek het water nog nooit zo diep. Op 22 november 2010 diende dat, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, bij de Raad van State een verzoekschrift in tegen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de federale regering, tot nietigverklaring van de twee uitvoeringsbesluiten (d.d. 18 augustus 2010) van de Archiefwet van 24 juni 1955, zoals gewijzigd in 2009. De federale regering keurde op zijn beurt op 3 februari 2011 het voorstel van Mevr. Sabine Laruelle, Minister van Wetenschapsbeleid, goed om bij het Grondwettelijk Hof een verzoekschrift in te dienen dat strekt tot vernietiging van het Vlaams decreet van 9 juli 2010 betreffende de bestuurlijke administratieve archiefwerking. Het is thans aan de gerechtelijke instanties om uitspraak te doen in deze twee geschillen. Ondertussen blijven op het terrein 'de communicatiekanalen open' en wordt – waar mogelijk – samengewerkt rond ontsluiting, selectie, digitalisering, enz.

Het lopende jaar 2011 en volgende jaren zullen in het teken staan van het verbeteren van de digitale toegankelijkheid tot historische informatie, de modernisering van de infrastructuur en de kennisopbouw. Het Rijksarchief heeft de ambitie om de zoekmogelijkheden via de homepage van de instelling te vergemakkelijken en te versnellen en om de digitale beelden niet alleen via de digitale leeszaal (het zgn. intranet) aan te bieden maar ook via het internet. Om dit te realiseren zullen bijkomende middelen nodig zijn. Een andere uitdaging betreft de realisatie, samen met de Regie der Gebouwen, van een aantal renovatie- en nieuwbouwprojecten (Brugge, Antwerpen, Gent, Namen). De nieuwe gebouwen van het Rijksarchief zullen niet alleen voldoen aan de strengste eisen inzake bewaring en veiligheid, maar ook het nodige comfort bieden aan zowel de bezoekers als aan het personeel. Opdat het Rijksarchief kan uitgroeien tot een performante organisatie zijn kennisopbouw en het delen van kennis meer dan ooit nodig.

Een meer systematische samenwerking met verwante instellingen zoals de Koninklijke Bibliotheek en de federale musea, behoort eveneens tot de aandachtspunten. Verder wil het Rijksarchief, samen met andere partners binnen en buiten de federale overheid, een strategie ontwikkelen in verband met de archivering

-----> Epiloog: Een eigentijdse toekomst voor ons verleden

van digitale documenten die voor de langetermijnbewaring in aanmerking komen. Onze instelling wil zich actief inzetten voor de modernisering van de overheid en de digitalisering van de werkprocessen, en de toegankelijkheid van overheidsinformatie bevorderen. Onze instelling wil samen met anderen zoeken naar alle mogelijke manieren om efficiëntiewinst bij de overheid te realiseren en de omslag van het papieren naar het digitale tijdperk te maken. Tot slot wenst het Rijksarchief in de komende jaren de band aan te halen met de grote schare van vrijwilligers die een fundamentele bijdrage leveren tot het realiseren van onze doelstellingen, alsook met al degenen die archieven aan het Rijksarchief schenken met het oog op de beschikbaarstelling aan het geïnteresseerd publiek.

Karel Velle

Algemeen Rijksarchivaris

BIJLAGE

PUBLICATIES IN 2009

4757

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Beveren / 173

DAMBRUYNE Johan / *Inventaris van het archief van de jutespinnerij NV Dacca en rechtsvoorgangers te Temse 1848-1975*

4758

Gidsen - Guides / 71

GODINAS Julie et HENIN Catherine, (dir.) DE MOREAU DE GERBEHAYE Claude / *Archives de l'État à Louvain-la-Neuve : Guide des fonds et collections*

4759

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 432

VANDEN BOSCH Hans / *Inventaris van het archief van het Belgisch Inlichtingsbureau voor krijgsgevangenen en geïnterneerden in Brussel 1914-1919*

4760

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 433

VANDEN BOSCH Hans / *Inventaris van het archief van het Internationaal Liefdewerk voor Gewonden en Krijgsgevangenen in Maastricht 1914-1920*

4761

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Mons / 92

HONNORÉ Laurent, NGUYEN Van Duc / *Inventaires des archives de la Prison de Mons (1791-1987)*

4762

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 434

SIX Caroline / *Ministère des Communications, Secrétariat général : Archives du Centre d'Information et de Documentation ainsi que des ses prédécesseurs en droit 1881-1982 (Versées en 2005)*

4763

Inventarissen - Inventaires Koninklijk Paleis - Palais royal / 9

D'HOORE Baudouin / *Inventaris van het archief van Prins Philippe van België, Graaf van Vlaanderen (1608-1839) 1840-1905*

4764

Inventarissen - Inventaires Koninklijk Paleis - Palais royal / 10

D'HOORE Baudouin / *Inventaris van het archief van Prinses Marie van Hohenzollern-Sigmaringen, Gravin van Vlaanderen (1794-1850) 1852-1912*

4765

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 22

ANTOINE François / *Archives du SPF Sécurité sociale, Direction générale Communication : Tableau de tri [2009] Modèle structurel*

4766

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 16

GOETHALS Tijs / *Inventaris van het archief op papieren drager van Radio 2 West-Vlaanderen (1944-2003)*

4767

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Archives de l'État dans la Région de Bruxelles-Capitale / 55

DE MECHELEER Lieve, LIBERT Marc (aangevuld door) / *Inventaris van het archief van de parochie van Finisterrae te Brussel (16de-20ste eeuw)*

4768

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 23

ANTOINE François / *Archives du SPF Sécurité sociale, Direction générale Politique sociale : Tableau de tri [2009] Modèle Structurel*

4769

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 435

VANDEN BOSCH Hans / *Inventaris van het archief van het Hulpkantoor te Mechelen van het Belgisch Inlichtingsbureau voor krijgsgevangenen en geïnterneerden 1915-1919*

4770

Justice & Society 1

CAMPION Jonas (ed.) / *Les archives des polices en Belgique : Des méconnues de la recherche ?*

4771

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Liège / 109
 DEJAIVE Philippe, WILKIN Alexis / *Inventaire des archives de Pierre Clerdent (1909-2006)*

4772

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 436
 VANDEN BOSCH Hans / *Inventaris van het archief van de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen (Office central belge pour les prisonniers de guerre) 1914-1925*

4773

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Hasselt / 99
 NIJSSEN Rombout / *Inventaris van de archieven van de schepenbank van Wideux (1455-1796), van het leenhof (1540-1786) en van het cijnhof (1661-1794) van Wideux, van de schepenbank van Schoonwinkel (1470-1795), van het leenhof (1663-1781) en van het cijnhof (1650-1711) van Schoonwinkel, en van de schepenbank (1611-1789) en het cijnhof 1648-1713) van Tenhove in Sint-Lambrechts-Herk*

4774

Miscellanea Archivistica. Studia / 179
 DUBOIS Sébastien / *Les archives des Centres publics d'action sociale (CPAS) de l'arrondissement judiciaire de Liège : Rapport d'inspection*

4775

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 437
 SCHOUPS Inge, ANTOINE François (trad.) / *Inventaire des archives du Commissariat général de la Justice, du Ministère d'État chargé de la Surveillance générale et du Ministère de la Justice 1814 - 1818*

4776

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 438
 DER KINDEREN Jeroen / *Inventaris en nadere toegang tot de notulen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal (1815-1830)*

4777

Studia / 118
 VAN OVERSTRAETEN Daniel (red.) / *Entreprises et Congo : Le destin d'un patrimoine archivistique exceptionnel : Actes de la Journée d'étude du 19 octobre 2007 (Archives générales du Royaume) = Ondernemingen en Congo : De levensloop van een uitzonderlijk archivalisch erfgoed : Akten van de Studiedag van 19 oktober 2007 (Algemeen Rijksarchief)*

4778

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Ronse / 44
 DECRIJS Marc / *Aangiften van nalatenschappen behorende tot het archief van de schepenbank van Mater en de heerlijkheid Maeldergem ([1578]-1810)*

4779

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 18
 CAESTECKER Frank, STRUBBE Filip, TALLIER Pierre-Alain / *De individuele vreemdelingendossiers afkomstig van de Openbare Veiligheid (Vreemdelingenpolitie) (1835-1943)*

4780

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 19
 CAESTECKER Frank, STRUBBE Filip, TALLIER Pierre-Alain / *Les dossiers individuels des étrangers produits par la Sûreté publique (Police des Étrangers) (1835-1943)*

4781

Varia - Divers
Generalstaatsarchiv und Staatsarchive in den Provinzen : Jahresbericht 2007

4782

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 176
 STRUBBE Filip / *Grensgevallen : De vreemdelingenadministratie in België (1832-1952) : Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief te Brussel (van 27 maart 2009 tot 19 september 2009)*

4783

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 177
 STRUBBE Filip / *Passer la frontière : L'administration des étrangers en Belgique (1832-1952) : Catalogue de l'exposition du même nom aux Archives générales du Royaume à Bruxelles (du 27 mars 2009 au 19 septembre 2009)*

4784

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 56

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives du Tribunal de première instance de Dinant : Tribunal de commerce (1852-1970) - Tribunal de la jeunesse (1916-1946)*

4785

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 57

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives du Tribunal de la jeunesse de Dinant (Dossiers et pièces afférentes) (1942-1999)*

4786

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 58

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives du tribunal de première instance de Dinant : (Tribunal civil : Feuilles d'audiences, jugements et ordonnances, dossiers de procédure, registres du greffier, registres d'état civil et pièces annexes, double des registres du bureau de conservation des hypothèques de Mons) (1873-1975)*

4787

Cartografische en iconografische bronnen voor de geschiedenis van het landschap in België - Sources cartographiques et iconographiques pour l'histoire du paysage en Belgique / 10

HOUTMAN Erik, MARINUS Marie-Juliette / *Op geestelijke gronden : Kaarten van het bisdom Antwerpen en het Onze-lieve-Vrouwekapittel en de kloosters van Terzieken en Falcon te Antwerpen 1550-1791*

4788

Quellen und Forschungen zur Geschichte der Deutschsprachigen Belgier / 4

MIESSEN Werner / *Die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens = De Duitstalige Gemeenschap van België = La Communauté germanophone de Belgique - 2003-2008 : Bibliografie = Bibliographie : Mit Nachträgen = met aanvullingen = avec des addenda - 1945-2002*

4789

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 439

SIX Caroline / *Inventaires des archives produites par les Services décentralisés et les Organes consultatifs du Ministère des Communications : Conseil supérieur des Transports, Commission Centrale pour la Navigation du Rhin, Société des Nations. Commission consultative et technique des communications et du transit, Office National pour l'achèvement de la Jonction Nord - Midi*

4790

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 59

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives de la verrerie Zoude à Namur (1753-1873)*

4791

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 60

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives du Mont-de-Piété de Namur (1630-1920)*

4792

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 61

BRUAUX Nicolas / *Inventaire des archives de la Seigneurie de Morialmé : Don de Madame de la Bretesche en 1997 (1182-1792)*

4793

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Archives de l'État dans la Région de Bruxelles-Capitale / 56

DECEULAER Harald / *Inventaris van het archief van de kerkfabriek van de Sint-Jan en Nikolaaskerk te Schaarbeek, van het archief van de pastoor, de V.Z.W. 'Association des Établissements scolaires & sociaux de St. Jean et St. Nicolas' en het 'Comité de L'École libre pour filles' 1848-2003 (vnl. 1848-1897)*

4794

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Brugge / 70

NUYTTENS Michel / *Inventaris van het archief van de Kamers der notarissen van de Provincie West-Vlaanderen (1799-1800-2000)*

4795

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Antwerpen / 65

CALLEWIER Hendrik, DEBRUYN Natalie (m.m.v.) / *Index op overlijdensberichten, geloften en contracten met novicen en hun familie, in de archieven van jezuïetenhuizen, bewaard in het Rijksarchief te Antwerpen*

4796

Gidsen - Guides / 72

WILLEMS Bart, JANSSENS Jeroen (m.m.v.) / *Cultuur, wetenschap en onderwijs in de Départements réunis (1794-1814) : Répertoire en archiefgids*

4797

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 440

CARNIER Marc / *Inventaris van het archief van de Rekenkamer, daarna "Bureau des Finances", te Rijsel : Denombrementen en andere stukken van de grafelijke Leenhoven : Burg van Veurne 1389-1745*

4798

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 441

DER KINDEREN Jeroen / *Inventaris van het archief van Pierre-Louis-Joseph-Servais Van Gobbelschroy (1814-1830)*

4799

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Arlon / 58

DENONCIN Magali, MITRI Jad, PIRLOT Vincent / *Inventaire des archives du Gouvernement provincial du Luxembourg : Série des boisements et des défrichements 1831-1978*

4800

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Arlon / 59

LANNOY Delphine / *Inventaire des archives de la Justice de Paix de Virton : Versement 2007 1866-1998*

4801

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 24

DROSSENS Paul / *Archief van de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij : Archiefsselectielijst*

4802

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 25

DROSSENS Paul / *Archief van de Commissie voor Voorwaardelijke Invrijheidstelling : Archiefsselectielijst*

4803

Studia / 119

DESMAELE Bernard et CAUCHIES Jean-Marie (dir.), MARIAGE Florian (coord.) / *Les institutions publiques régionales et locales en Hainaut et Tournai/Tournaisis sous l'Ancien Régime*

4804

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 442

TRIGALET Michel, VANDEWEYER Luc / *Inventaire des archives Carl Requette : Service de liquidation du Commissariat belge au rapatriement : Recouvrement des avances faites dans le cadre de l'opération de rééquipement hospitalier de la Belgique 1948-1973*

4805

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 26

COPPIETERS Guy / *Archief van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid : Archiefsselectielijst : april 2009*

4806

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 443

SIX Caroline / *Administration de la Marine et de la Navigation intérieure : Inventaire des archives du Service de la Navigation intérieure 1898-1991 (Versées en 2005)*

4807

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 27

ANTOINE François / *Archives du SPF Sécurité sociale : Direction générale Appui stratégique : Tableau de tri [2009] Modèle structurel*

4808

Miscellanea Archivistica. Studia / 180

SIX Caroline / *Ça déménage au SPF Mobilité et Transports : Une synthèse de la mission de surveillance effectuée par les Archives de l'État de novembre 2003 à décembre 2005*

4809

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 444
SIX Caroline / *Ministère des Travaux publics : Administration des Voies hydrauliques : Inventaire des archives du Service d'exploitation des voies navigables 1898-1990*

4810

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Liège / 110
DUBOIS Sébastien / *Inventaire des archives de la famille de Mercy-Argenteau (1334-1959)*

4811

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 445
SIX Caroline / *Inventaires des archives produites par les Services décentralisés et les Organes consultatifs du Ministère des Travaux publics : Office de la Navigation, Comité de Contentieux, Conseil supérieur de la Navigation intérieure, Commission nationale des grands Travaux*

4812

Studies over de Eerste Wereldoorlog - Études sur la Première Guerre mondiale / 15
RENARD Jules, GUÉRIAT Michel (avant-propos) / *Le Cahier gozéen de la Grande Guerre (1914-1918)*

4813

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 28
LEYDER Dirk / *Archives du Service Public fédéral de Programmation Protection des Consommateurs : Tableau de tri mars 2009*

4814

Studia / 120
VAN DER EYCKEN Michel / *De commanderij Bekkevoort : De Duitse Orde te Bekkevoort en te Diest 1229-1796*

4815

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 29
DEVOLDER Kathleen / *Archief van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu : Bestuur van de medische expertise (Medex) Archiefselectielijst*

4816

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 30
AMARA Michaël / *Archives du Service public fédéral Personnel & Organisation (P&O) et des organismes hébergés par l'institution : Tableau de tri [2009]*

4817

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 31
AMARA Michaël / *Archives du Bureau de Sélection de l'Administration fédérale SELOR : Tableau de tri [2009]*

4818

Varia - Divers
VELLE Karel / *Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën : Jaarverslag 2008*

4819

Varia - Divers
VELLE Karel / *Archives générales du Royaume et Archives de l'État dans les Provinces : Rapport annuel 2008*

4820

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 32
DROSSENS Paul / *Archief van de buitendiensten van het Directoraat-generaal van de Penitentiare Inrichtingen : Archiefselectielijst*

4821

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 33
ANTOINE François / *Archives du SPF Sécurité sociale Direction générale Indépendants : Tableau de tri [2009]*

4822

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 446
AMARA Michaël / *Inventaire des archives du Comité national de Secours et d'Alimentation (CNSA)*

4823

Miscellanea Archivistica. Studia / 181

BODART Emmanuel / *De la douloureuse sortie de l'amnésie collective : L'administration communale de Namur sous le prisme de la gestion des archives : Rapport d'audit de la situation des archives de la ville de Namur 8/1/2008-4/3/2008*

4824

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 178

MARIAGE Florian (réd.) / *Les archives déménagent! Recherches sur l'histoire du quartier des Augustins à Tournai : Catalogue accompagnant l'exposition du même nom aux Archives de l'État à Tournai (11 septembre - 24 décembre 2009)*

4825

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 447

AMARA Michaël / *Inventaire des archives du Comité de Secours et d'Alimentation pour le Brabant*

4826

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 14

HENIN Catherine / *Inventaire des archives du Directeur du jury d'accusation de l'arrondissement de Nivelles et du Tribunal de première instance de Nivelles, Tribunal correctionnel (1794 (an IV)-1945) : Versements initiaux*

4827

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 15

HENIN Catherine, (avec la collaboration de) LAMBERT Michèle et PEEREBOOM Patrice / *Inventaire des archives du Tribunal de première instance de Nivelles, Généralités et tribunal civil (an IX (1800-1801)-1997) : Versement 2008*

4828

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 16

DE MOREAU DE GERBEHAYE Claude et HENIN Catherine, (avec la collaboration de) LAMBERT Michèle et PEEREBOOM Patrice / *Inventaire des archives du Tribunal de première instance de Nivelles, Tribunal correctionnel (1798 (an VII)-1981) : Versement de 2003*

4829

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 17

HENIN Catherine / *Inventaire des archives du Parquet du procureur du Roi près le Tribunal de première instance de Nivelles : Versements initiaux*

4830

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 18

HENIN Catherine, (avec la collaboration de) LAMBERT Michèle et PEEREBOOM Patrice / *Inventaire des archives du Parquet du procureur du Roi près le Tribunal de première instance de Nivelles : Dossiers sans suite 1982-1984*

4831

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Louvain-la-Neuve / 19

HENIN Catherine, (avec la collaboration de) LAMBERT Michèle et PEEREBOOM Patrice / *Inventaire des archives du Parquet du procureur du Roi près le Tribunal de première instance de Nivelles : Dossiers sans suite 1985-1995*

4832

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Antwerpen / 66

SWINNEN Marjo, (bewerkt door) VERFAILLIE Joke / *Inventaris van het archief van de Antwerpse Oudheidkundige Kring AOK 1910-1944*

4833

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Leuven / 48

PUT Eddy / *Inventaris van het archief van de parochie Hoegaarden (15de-20ste eeuw) met inbegrip van de kapittels van Hoegaarden (1397-18de eeuw) en Hoksem (16de-17de eeuw)*

4834

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 34

LELOUP Geert / *Archief van de Federale Overheidsdienst Budget en Beheerscontrole : Archiefselectielijst Juli 2009, Structureel model*

4835

Studia / 121

DE ROCK Jelle / *Het bestuur van de kasselrij Kortrijk in de Bourgondische periode (1387-1453)*

4836

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 35
AMARA Michaël / *Archives de l'Institut de Formation de l'Administration fédérale IFA : Tableau de tri [2009]*

4837

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 36
MAES Glenn, (traduction française par) RABTACH Sana et LEFÈVRE Jean-Noël / *Archives de l'Observatoire royal de Belgique : Tableau de tri*

4838

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 76
CARNIER Marc / *Inventaris van het archief van de Sint-Pietersabdij te Gent : "registers" (I en de delen en banden) (944/946-1796)*

4839

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 448
VANDEN BOSCH Hans / *Oorlogsarchieven, inventarissen 7 : Archiefbestanden betreffende in Zwitserland opgerichte humanitaire organisaties ten behoeve van de Belgische oorlogsslachtoffers : Belgische Afdeling van het Hulpcomité voor Krijgsgevangenen in Bern (1915-1919); Hulpbureau voor Krijgsgevangenen in Bern (1918); Dienst voor Geïnterneerden van het Belgisch Gezantschap in Bern (1916-1919); Centraal Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in Zwitserland (1915-1920); Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Montreux (1916-1918); Hulpcomité voor de Belgische Geïnterneerden in de regio Leysin (1917-1918); Belgisch Bureau in Lausanne (1914-1920); Tewelkstellingsdienst voor de Belgische Geïnterneerden in Lausanne (1916-1919); Vaderlandslievende Unie van Geïnterneerden en Krijgsgevangenen in Genève (1915-1918); Documentatie verzameld door Fernand Peltzer (1911-1915)*

4840

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 458
VANDEN BOSCH Hans / *Oorlogsarchieven, inventarissen 8 : Inventarissen van de archieven van de Belgische Hulpcomités in de krijgsgevangenkampen van Altenau im Harz, Altengrabow, Celle, Dyrotz, Friedrichsfeld, Giessen, Göttingen, Güstrow, Hamelen, Heilsberg, Holzminden, Kassebruch, Kassel, Langensalza, Limburg an der Lahn, Magdeburg, Merseburg, Munster III, Parchim, Schneidemühl, Sennelager, Soltau, Stendal, Wittenberg, Zerbst en van het Hulpcomité in de gevangenis te Diest (1914-1922)*

4841

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 20
CEÛPPENS Lien / *Rijksarchief te Gent : Zoekwijzer*

4842

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Archives de l'État dans la Région de Bruxelles-Capitale / 57
DECEULAER Harald, SCHILLINGS Arnold / *Inventaris van het archief van de Raad van Brabant : Processen van de particulieren (eerste reeks) 1574-1794 (vnl. 1670-1794)*

4843

Miscellanea Archivistica. Manuale / 60
ELAUT Geertrui / *Archief en Democratie : Een bibliografische inleiding*

4844

Varia - Divers
VELLE Karel / *Generalstaatsarchiv und Staatsarchive in den Provinzen : Jahresbericht 2008*

4845

Miscellanea Archivistica. Manuale / 61
ELAUT Geertrui, traduit par AMARA Michaël et OST Wilfried / *Archives et Démocratie : Une introduction bibliographique*

4846

Studia / 122
LEUNE J.M.G. / *Lillo en Liefkenshoek : Deel 4, supplement*

4847

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 37
SOYEZ Sébastien / *Service Public Fédéral Technologie de l'Information et de la Communication (SPF FEDICT) - ASBL E-GOV : Tableaux de tri des archives 2008*

4848

Miscellanea Archivistica. Studia / 182
CAUCHIES Jean-Marie, HONNORÉ Laurent, MARIAGE Florian / *Créer - Administrer - Réformer : Regards croisés sur dix siècles d'histoire des institutions publiques en Hainaut et Tournais*

4849

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 38
LEYDER Dirk / Archives du Service public fédéral de Programmation Développement durable et de la Commission interdépartementale du Développement durable : Tableau de tri Septembre 2009

4850

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 484
VANDEWEYER Luc / Archief van de Dienst van het Sekwester van de Administratie der Domeinen - Archives du Service du Séquestre de l'Administration des Domaines 1919-1996

4851

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Antwerpen / 67
VERFAILLIE Joke / Inventaris van het archief van de Hoofdbank van Zandhoven : Annex, 1540-1795

4852

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 21
JANSSENS Gustaaf, D'HOORE Baudouin / De archieven en verzamelingen bewaard in het Archief van het Koninklijk Paleis

4853

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 22
JANSSENS Gustaaf, D'HOORE Baudouin / Les archives et collections conservées aux Archives du Palais Royal

4854

Miscellanea Archivistica. Studia / 183
PLISNIER Flore / Les archives des services extérieurs de la Documentation Patrimoniale en Brabant Wallon (exempté le cadastre) : Rapport général

4855

Miscellanea Archivistica. Studia / 184
JACQUEMIN Anne / Rapport sur la situation des archives de la Direction générale Centre de Crise Service public fédéral Intérieur et de la Commission pour les Problèmes nationaux de Défense 21 octobre - 22 avril 2009

4856

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 39
JACQUEMIN Anne / Tableau de tri des archives de la Direction générale Centre de Crise Service public fédéral Intérieur et de la Commission pour les Problèmes nationaux de Défense 2009

4857

Miscellanea Archivistica. Studia / 185
NUYTTENS Michel (red.) / Notariaat en archief : Handelingen van de studiedag georganiseerd te Brussel op 5 mei 2009 = Notariat et archives : Actes de la journée d'étude organisée à Bruxelles le 5 mai 2009

4858

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 40
DESCAMPS Sofie, VANCOPPENOLLE Chantal / Archieven van de Centra voor leerlingenbegeleiding van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en bijhorende raad : Archiefselectielijst [5 januari 2010] Functioneel model

4859

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 41
MAES Glenn / Archief van de Programmatorische Overheidsdienst Wetenschapsbeleid, Dienst voor Wetenschappelijke en Technische Informatie, Belnet en de Belgische Hoge Vertegenwoordiging voor de Ruimtevaart : Archiefselectielijst 2009

4860

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 42
MAES Glenn / Archief van de Administratie van de Thesaurie van de FOD Financiën en van de Koninklijke Munt van België : Archiefselectielijst December 2009

4861

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 485
STRUBBE Filip / Inventaris van de series Koninklijke en Ministeriële Besluiten afkomstig van het Ministerie van Volksgezondheid en van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu 1949-2005 (vnl. 1969-2005)

4862

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 486
STRUBBE Filip / Inventaris van het archief van de Dienst voor Krijgsgevangenen Afdeling B afkomstig van het Ministerie van Economische Zaken (1942) 1945-1954

4863

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 487
STRUBBE Filip / Inventaris van het archief van het Hoger Commando der Krijgsgevangenenkampen afkomstig van het Ministerie van Economische Zaken 1945-1950 (vnl. 1945-1948)

4864

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 488
STRUBBE Filip / Inventaris van het archief van de Hoge Raad van het Verplegingswezen en zijn rechtsvoorgangers (1928) 1937-1983 (vnl. 1945-1982)

4865

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 489
STRUBBE Filip / Inventaris van het deelarchief van de Nationale Raad voor Verpleegkunde 1976-1983

4866

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 43
BOTTERMAN Xavier, LEFÈVRE Jean-Noël / SPF Économie, PME Classes moyennes et Énergie, Archives de l'ancien Laboratoire central : Tableau de tri 2009

4867

Studia / 123
LEYDER Dirk, THOMAS Catherine / La Correspondance Ministérielle entre Vienne et Bruxelles (1749-1789) Index raisonné : Le ministère de Charles de Cobenzl (17 août 1753 – 24 janvier 1770), L'intérim d'Henri-Herman de Crumpipen Secrétaire d'État et de Guerre (26 janvier 1770 – 15 juin 1777)

4868

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 77
VIAENE Dieter / Inventaris van het archief van de Rechtbank van de Indaginge van Gent, 1562-1796

4869

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 44
DERWAEL Joachim / Archief van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Algemene Directie Humanisering van de Arbeid en De Hoge Raad voor Bescherming en Preventie op het Werk : Archiefselectielijst (2009)

4870

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 45
DERWAEL Joachim / Archief van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Algemene Directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen : Archiefselectielijst (2010)

4871

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 46
DERWAEL Joachim / Archief van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, Algemene Directie Individuele Arbeidsbetrekkingen : Archiefselectielijst (2009)

4872

Studia / 124
LAURENT René, ROELANDT Claude / Les échevins de Bruxelles (1154-1500) : Leurs sceaux (1239-1500)

4873

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 490
LELOUP Geert / Inventaris van het archief van het Ministerie van Financiën : Administratie van de Begroting en de Controle op de Uitgaven en diverse regeringscommissarissen en afgevaardigden van de minister van Financiën 1903-1972 (vnl. 1946-1972)

4874

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 491
LELOUP Geert / Inventaris van het archief van het Begrotingscomité en van de Voorbereidende Vergadering der Ambtenaren 1936-1958

4875

Miscellanea Archivistica. Studia / 186

VAN DER EYCKEN Johan / Syntheserapport over het toezicht op de archieven van de lokale politie in Limburg (2009)

4876

Studia / 125

VAN DER EYCKEN Michel / Een wandeling door Diest in 1669

4877

Miscellanea Archivistica. Studia / 187

Internationale Archivsymposien in Luxemburg (L) (2008) und Münster (D) (2009) mit Nachträgen zu den Symposien in Brauweiler (D) (2005) und Hasselt (B) (2007) – Annalen

4878

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 47

DEVOLDER Kathleen / Archief van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu – Directoraat-generaal Organisatie Gezondheidszorgvoorzieningen (DG1) : Archiefselectielijst

4879

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 48

DEVOLDER Kathleen / Archieven van overlegstructuren inzake gezondheidszorg ondersteund door het directoraat-generaal Organisatie Gezondheidszorgvoorzieningen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu : Archiefselectielijsten

4880

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 49

DEVOLDER Kathleen / Archief van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu : Directoraat-generaal Basisgezondheidszorg en Crisisbeheer (DG2), Archiefselectielijst

4881

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 50

DEVOLDER Kathleen / Archieven van raden en commissies inzake gezondheidszorgberoepen ondersteund door het directoraat-generaal Basisgezondheidszorg en Crisisbeheer van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu : Archiefselectielijsten

4882

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 51

LEYDER Dirk / Archives de L'Institut Royal Météorologique de Belgique : Tableau de tri, Février 2010

4883

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 179

DE GROOF Roel, ELAUT Geertrui / Europe in Brussels. Van federaal werelddistrict tot Europese hoofdstad, 1900-2010 : Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief te Brussel (10 juni tot 26 november 2010)

4884

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 180

DE GROOF Roel, ELAUT Geertrui / Europe in Brussels. Du district fédéral du monde à la capitale de l'Europe, 1900-2010 : Catalogue de l'exposition du même nom aux Archives générales du Royaume à Bruxelles (10 juin au 26 novembre 2010)

4885

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 492

BERNARDO Y GARCIA Luis Angel, DE MECHELEER Lieve / Inventaire des archives des Cabinets du Premier ministre Hubert Pierlot à Londres 1928-1944 (principalement 1940-1944)

4886

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 493

BERNARDO Y GARCIA Luis Angel / Inventaire des archives de Fernand Vanlangenhove 1889-1982 (principalement 1912-1980)

4887

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 494

BERNARDO Y GARCIA Luis Angel / Inventaire des archives de Georges Theunis 1915-1968 (principalement 1916-1945)

4888

Gidsen - Guides / 73

LEYDER Dirk / Les archives du Grand Conseil des Pays-Bas à Malines (vers 1445 – 1797)

4889

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Antwerpen / 68

WILLEMS Bart / Inventaris van het archief van het Koninklijk Atheneum van Antwerpen en de RMS van Antwerpen

4890

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 52

WILLEMS Bart / Archief van de FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer : Archiefselectielijst [2010]

4891

Miscellanea Archivistica. Studia / 188

WILLEMS Bart / Syntheseverlag over het onderzoek naar de toestand van het statisch archief van secundaire scholen van het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap in de provincie Antwerpen

4892

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Hasselt / 100

VAN DER EYCKEN Johan / Inventaris van het archief van het Ministerie van Landbouw, Bestuur van Waters en Bossen, Inspectie Hasselt, Overdracht 1982 : 1882-1978

4893

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 53

COPPIETERS Guy, ANTOINE François (revisie), DE SMET Koen (vertaling) / Archives du Service Public Fédéral de Programmation Intégration sociale, Lutte contre la Pauvreté, Économie sociale et Politique des grandes Villes : Tableau de tri pour les archives avril 2009

4894

Gidsen - Guides / 74

VAN DER EYCKEN Johan / Overzichten van de archieven en verzamelingen van het Rijksarchief te Hasselt : I, Archieven van overheidsinstellingen vanaf 1795 (tot 2009)

4895

Studies over de Eerste Wereldoorlog - Études sur la Première Guerre mondiale / 16

BACLIN Guillaume, BERNARD Laurence, ROUSSEAU Xavier / En première ligne : La justice militaire belge face à "l'incivisme" au sortir de la Première Guerre mondiale

4896

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 78

VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Bassevelde

4897

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 79

VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Boekhoute

4898

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 80

VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Kaprijke

4899

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 81

VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Lembeke

4900

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 82

VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Oosteeklo

4901

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 83
 VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Oostwinkel

4902

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 84
 VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Ronsele

4903

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 85
 VANHAUWAERT Hannes / Inventaris van het archief van het Bureel van Weldadigheid en de Commissie van Openbare Onderstand van Zomergem

4904

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Namur / 62
 RASE Céline, MARÉCHAL Julien, BODART Emmanuel / Inventaire des archives de l'Auditorat militaire de Namur 1816-1913

4905

Miscellanea Archivistica. Studia / 189
 HONNORÉ Laurent, NIEBES Pierre-Jean / Les archives des Centres publics d'action sociale (CPAS) des arrondissements judiciaires de Charleroi et de Mons : Rapport général d'inspection

4906

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 495
 LELOUP Geert, STRUBBE Filip / Inventaris van het archief van het Ministerie van openbare Werken, Bestuur der gebouwen : Kaarten en plattegronden van rijksgebouwen

4907

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 496
 LELOUP Geert, STRUBBE Filip / Inventaris van het archief van het Ministerie van openbare Werken, Bestuur der gemeentewegen

4908

Miscellanea Archivistica. Manuale / 62
 ELAUT Geertrui, HEZEL Alexander (transl.) / Archives and Democracy : A bibliographical introduction

4909

Miscellanea Archivistica. Studia / 190
 Passer la frontière : L'administration des étrangers en Belgique : Actes de la journée d'étude organisée aux Archives générales du Royaume le 26 mars 2009 = Grensgevallen : De vreemdelingenadministratie in België : Akten van de studiedag gehouden op het Algemeen Rijksarchief te Brussel op 26 maart 2009

4910

Archiefbestanden in niet-rijksarchieven - Fonds conservés hors des archives de l'État / 34
 POUKENS Johan / Inventaris van de verzameling Kerk en Staat in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen (16de-18de eeuw)

4911

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 497
 VANDEWEYER Luc / Inventaris van het archief van de Homologatiecommissie Diploma's Middelbaar Onderwijs afkomstig van het Ministerie van Binnenlandse Zaken 1861-1875

4912

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Gent / 86
 SOMERS Annelies, VERFAILLIE Joke / Inventaris van het archief van de kerkfabriek en parochie Sint-Bonifatius te Munte (1639-1847)

4913

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 54
 LELOUP Geert / Archief van het interfederaal korps van de Inspectie van financiën : Archiefselectielijst Augustus 2010, structureel model

4914

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 498
D'HOORE Baudouin / Inventaire des archives de la famille d'Huart (rameau d'Onthaine) (1593-1995)

4915

Varia - Divers
NUYTTENS Michel, ELAUT Geertrui / De keuze van de archivaris : Uitzonderlijke ancien régimestukken uit alle Belgische Rijksarchieven = Le choix de l'archiviste : Des pièces exceptionnelles d'Ancien Régime issues des Archives de l'État en Belgique = Die Auswahl des Archivars : Aussergewöhnliche Schriftstücke des Staatsarchivs in Belgien aus dem Ancien Régime

4916

Miscellanea Archivistica. Studia / 191
HERREBOUT Els / Die Deutsche Archivpolitik in Belgien während des Zweiten Weltkrieges

4917

Miscellanea Archivistica. Studia / 192
HERREBOUT Els / German Archives Policy in Belgium during the Second World War

4918

Justice & Society / 2
LEUWERS Hervé (éd.) / Juges, avocats et notaires dans l'espace franco-belge : Expériences spécifiques ou partagées (XVIIIe-XIXe siècle)

4919

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Beveren / 174
DROSSENS Paul / Inventarissen van de archieven van de krijgsraden te Antwerpen 1817-1959, Gent 1816-1938, Hasselt 1944-1948, Leuven 1945-1947, Mechelen 1944-1947, Tongeren 1944-1947 en Turnhout 1944-1947

4920

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Beveren / 175
DROSSENS Paul / Inventarissen van de archieven van de krijgsauditoraten te Antwerpen 1817-1959, Gent 1814-1946, Hasselt 1944-1948, Leuven 1944-1947, Mechelen 1944-1947, Tongeren 1944-1947 en Turnhout 1944-1947

4921

Studies over de Eerste Wereldoorlog - Études sur la Première Guerre mondiale / 17
VANDEN BOSCH Hans, AMARA Michaël, D'HOOGE Vanessa / Guide des sources de la Première Guerre Mondiale en Belgique = Archievenoverzicht betreffende de Eerste Wereldoorlog in België

4922

Studies over de Eerste Wereldoorlog - Études sur la Première Guerre mondiale / 18
TALLIER Pierre-Alain, NEFORS Patrick / Quand les canons se taisent : Actes du colloque international organisé par les Archives de l'État et le Musée royal de l'Armée et d'Histoire militaire (Bruxelles, 3-6 novembre 2008) = En toen zwegen de kanonnen : Akten van het internationaal colloquium georganiseerd door het Rijksarchief van België en het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis (Brussel, 3-6 November 2008)

4923

Inventarissen - Inventaires Algemeen Rijksarchief - Archives générales du Royaume / 499
LELOUP Geert, OOSTERBOSCH Michel / Inventaris van de personeelsdossiers van diverse wetenschappelijke instellingen, beheerd door de POD Federaal Wetenschapsbeleid en diens rechtsvoorgangers (1902-2003)

4924

Justice & Society / 3
DE KOSTER Margo, ROUSSEAU Xavier, VELLE Karel / Bronnen en perspectieven voor de sociaal-politieke geschiedenis van justitie in België (1795-2005) = Sources et perspectives pour l'histoire socio-politique de la justice en Belgique (1795-2005)

4925

Miscellanea Archivistica. Manuale / 63
VERACHTEN Lucie / Records management : Wat doe ik ermee ? = Le records management : à quoi me sert-il ? = Records Management : Was soll ich damit ? = Records management : What can I do with it ?

4926

Miscellanea Archivistica. Studia / 193

NIEBES Pierre-Jean / Les archives des bureaux d'enregistrement des arrondissements judiciaires de Charleroi et de Mons : Rapport de surveillance

4927

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 55

PLISNIER Flore / Service public fédéral Intérieur, Direction générale Institutions et Population et Commission Permanente de contrôle linguistique : Tableau de tri pour les archives 2010

4928

Miscellanea Archivistica. Studia / 194

LIBERT Marc, NUYTTENS Michel, THOMAS Cathérine / Gérer et maîtriser sous l'Ancien Régime, La recherche aujourd'hui en histoire institutionnelle aux Archives de l'État : Actes de la journée d'étude organisée à Bruxelles le 5 octobre 2009 = Beheren en beheersen tijdens het Ancien Régime, Huidig onderzoek in het Rijksarchief over de geschiedenis van de instellingen : Akten van de studiedag georganiseerd te Brussel op 5 oktober 2009

4929

Educatieve dienst - Service éducatif - Dossiers / 126

BAIVERLIN Henri, COLLE Marcella, SCHOLTES Thierry, CONRADT Pierre, FERGLOUTE Pierre, HOSSEY Robert, SATINET-DEMET Michette, SATINET René / Documents d'archives relatifs à la Terre de Saint-Hubert : Dossier pédagogique destiné à l'enseignement de l'Histoire

4930

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 56

VAN DER EYCKEN Johan / Archief van de FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Vervoer te Land : Archiefselectielijst 25 september 2010

4931

Justice & Society / 4

BERGER Emmanuel (éd.) / L'acculturation des modèles policiers et judiciaires français en Belgique et au Pays-Bas (1795-1815)

4932

Zoekwijzers - Jalons de recherche / 23

NUYTTENS Michel / Zoekwijzer over kloosters en abdijen in het ancien regime (tot 1796)

4933

Archiefbeheersplannen en selectielijsten - Tableaux de gestion et tableaux de tri / 57

DEVOLDER Kathleen / Archief van de Kansspelcommissie : Archiefselectielijst 2010

4934

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 181

BERNARDO Y GARCIA Luis Angel, ELAUT Geertrui / Belgium in exile 1940-1944, Belgische regering, vluchtelingen en soldaten in Groot-Brittannië : Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief te Brussel 9 december 2010 tot 3 april 2011

4935

Educatieve dienst - Service éducatif Catalogi - Catalogues / 182

BERNARDO Y GARCIA Luis Angel, ELAUT Geertrui / Belgium in exile 1940-1944, gouvernement belge, réfugiés et soldats en Grande-Bretagne : Catalogue de l'exposition du même nom aux Archives générales du Royaume à Bruxelles 9 décembre 2010 au 3 avril 2011

4936

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Arlon / 60

PIRLLOT Vincent / Inventaires des archives du tribunal de première instance de Neufchâteau (généralités, tribunal civil, tribunal correctionnel, et tribunal des enfants) (1796) 1800-1973

4937

Inventarissen - Inventaires Archives de l'État à Arlon / 61

BISTER Tamara, DENONCIN Magali, PIRLOT Vincent / Inventaire des archives du tribunal de première instance de Neufchâteau. Tribunal civil : documents de l'état civil (1881-1950)

4938

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 17

CALLEWIER Hendrik / Inventaris van het archief van de Sint-Corneliusparochie te Aalbeke 1600-1970

4939

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 18

CALLEWIER Hendrik / Inventaris van het archief van de Sint-Amandusparochie te Bellegem 1600-1978

4940

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 19

CALLEWIER Hendrik, THERRY Marc / Inventaris van het archief van de Sint-Eutropiusparochie te Heule 1588-1988

4941

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 20

CALLEWIER Hendrik / Inventaris van het archief van de Sint-Jan-de-Doperparochie te Kachtem 1623-1954

4942

Inventarissen - Inventaires Rijksarchief te Kortrijk / 21

CALLEWIER Hendrik

Inventaris van het archief van de Sint-Antonius-Abtparochie te Rollegem 1590-1995

Colofon

Het jaarverslag 2009-2010 is een uitgave van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provincies.

Verantwoordelijke uitgever

Karel Velle
Algemeen Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2, 1000 Brussel

Illustraties

- © Rijksarchief
- © Belgische Senaat (fotograaf Guy Goossens)
- © VVBAD (fotograaf Francis Vlieghe)
- © Gemeente Ede (NL) (fotograaf Bert Vos)